

MILENKY NAŠICH ROBOTŮ

Eduard Martin

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

PR
PRA
PRA
PRA

HA
GUE
GA
G

Milenky našich robotů

Eduard Martin

Znění tohoto textu vychází z díla [Milenky našich robotů](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Typodesign v Praze v roce 1992.

§

Text díla (Eduard Martin: Milenky našich robotů), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Verze 1.0 z 8. 11. 2024.

OBSAH

Milenky našich robotů	6
Tihamérova hvězda	68
Manželka, kterou jsem si vymyslel	76
Victorea	87
Zloděj z roku 2222	97
Pohlednice	103
Zvuky	109
Vánoční dar	142
Kybernetický žebrák	151
Slohová práce z roku 2087	159
Vánoční dobrodružství	163
Klávesnatka klávesnatá	170

Milenky našich robotů

(příběh konstruktéra Daidala)
(romance)

1

Tehdy mi telefonovala Eleusina.

Eleusina je manželka mého nejlepšího kámoše, Wolfatia.

„Daida?“

„Jo, já,“ zrovna jsem snídal a spěchal. Věděl jsem, že Eleusina patří k těm ženám, které považují telefonování za druh obřadu –

Čím delší, tím lepší.

„Daido, něco se děje.“

„Neříkej.“

„A co ty?“

„Snídám.“

„Víš, co je nového?“

„Doufám, že nic,“ polkl jsem sousto a uvažoval, jak nejrychleji hovor skončit –

Když se mne někdo ptá, co je nového, říkám obvykle: doufám, že nic, můj pesimismus v poslední době postoupil tak daleko, že mám k zítřku jediný vztah –

Bojím se ho.

„Wolfatius se mi nelíbí,“ řekla Eleusina.

„To je dost blbý, když se ti nelíbí,“ řekl jsem. „Kdybys nebyla jeho manželka, tak by to nevadilo, ale takhle.“

„Daidoušku, přijdeš k nám o víkendu na cassiopejské šlehačkové macesy, vid',“ zaprosila.

A tak jsem v neděli jel k Eleusině –
Na cassiopejské šlehačkové macesy se nechám nachytat vždycky.

2

Eleusina a Wolfatius mě čekali na letišti.

Wolfatius je velmi zámožný člověk, konstruktér, který má patent na zahradní draky.

Tak se jim mezi lidmi říká. Jsou to ale jen obyčejní kyberneti, kteří pracují na zahradách jako superzahradníci.

Mají tři hlavy, ze kterých prskají vodu na zahradu, a dokáží tak velmi vhodně zavlažovat –

Mají šest tlap, dokáží těmi tlapami bleskurychle a kvalitně hrabat i rýt – – –

Mají mnoho výhod, a ještě dokáží konverzovat jako dobráčtí zahradníci o počasí a o úrodě –

Na těchle zahradnických dracích vydělal Wolfatius pěkné peníze, a tak bydlí na hezké usedlosti a má u ní i vlastní soukromé letiště.

Jedli jsme venku.

Piknik.

Eleusina zbožňuje pikniky.

Jejich kuchařský kybernet Ňaňuška pobíhal kolem nás po trávniku a vydával ze svého břicha jeden chod za druhým – když vytáhl mísu se šlehačkovými cassiopejskými macesy – –

To jsem už byl dokonale povolný –

Pomohu Eleusině a Wolfatiovi, v čem si jen budou přát.

Jinak jsem dost neúplatný člověk –

Ovšem každý jsme nějak úplatný. Liší se jen druh úplatků.

Každý muž i žena ve vesmíru jsou za něco na prodej –
Já za šlehačkové cassiopejské macesy.

3

Wolfatius se po obědě omluvil, musí si jako každý den jít schrupnout. A tak jsme s Eleusinou osaměli –

Naňuška vyndala ze svých útrob dva šálky vroucí kávy, napili jsme se a Eleusina začala vyprávět –

„Se ti zdá normální, Daido?“

„Wolfatius?“

Hodila po mně maces se šlehačkou –

„Daido, já vím, že se sklerotikama je zábava. Ale zase ne tak moc,“ řekla. „Jasně že mluvím o manželovi.“

„Manželkám se na manželích vždycky něco nezdá,“ řekl jsem starou staromládeneckou moudrost –

„Tobě připadá Wolf normální?“

„Normalita je široký pojem,“ řekl jsem. „Myslím si, že je takový jako ty nebo já – –“

„Je jako vyměněnej,“ řekla mi.

„Kdyby každá manželka měla zabít manžela, kterej se jí nezdá, nebylo by kam šlápnout pro náhrobky,“ řekl jsem.

„Já ho nechci zabít,“ vykřikla, hodila po mně s půvabnou zuřivostí další maces. Některé ženy umějí být velmi půvabně zuřivé. Chroupal jsem maces a přemýšlel.

„Wolfatius je trochu hubenější,“ řekl jsem.

„Ale já nemyslím, jestli je hubenější nebo tlustší,“ řekla Eleusina dopáleně –

„Tak co myslíš?“

Už mě začínala unavovat -

Peče dobré cassiopejské macesy, to ano, umí půvabně zuřit, ale dopaluje -

„Jako by,“ řekla Eleusina zamyšleně, „jako by to nebyl on - -“

Jenže mně se Wolfatius nijak nápadný nezdál.

Hrál jsem s ním po večeri karty, za tmy jsme se vyšli projít po jeho pozemcích - - okázalých parcích -

„Si žiješ, Wolfatie,“ řekl jsem mu, když jsme procházeli hebkou tmou jeho anglických parků -

„Si myslíš,“ řekl smutně -

Pokusil jsem se s ním zahovořit o jeho posledních vynálezech.

Se smutnými lidmi je nejlepší mluvit o práci -

Práce rozptyluje. Práce dává tát smutku -

Stejně jako láska.

A navíc, Wolfatiovi jeho vynálezy pěkně sypaly - -

Zvlášť kolektivizátor.

Tenhle strojek mě dojímal.

Skříňka, kterou si stačí postavit na stůl - - začne hovořit několika hlasy. Bavit se, smát, diskutovat s vámi - Jako byste měli doma společnost - - -

Dřív už také vycházely lidské samotě vstříc různé firmy.

Dodávaly kybernetické hosty -

Umělé hosty -

PKD, tahle firma měla filiálky po celé galaxii -

Půjčovna Klidného Domova - Slavná firma, podle mne dost odporná, dělala výtečné obchody.

Stačilo zavolat do její kanceláře, objednat si podle katalogu kybernetické hosty. Mohli jste si objednat třeba třicet umělých hostů - na večírek -

Vybrat si **PODLE KATALOGU**.

Jako jinde jste si mohli objednat auto.

Nebo ponožky.

Hosté byli všeho věku a vší inteligenční úrovně. Muži, ženy, děti. Kdo chtěl, mohl si objednat celou umělou rodinu -

Jistě, ti, co na to měli, si mohli svou samotu vyrušit.

Ale Wolfatiův kolektivizátor vycházel vstříc i těm, kteří neměli dost peněz na osazenstvo kybernetického večírku -

Kolektivizátor přinášel jen hlasy.

Jenže hlasy podle širokého výběru. Pokud jste si obrátili lenošku směrem od skříňky, mohli jste propadnout stereofonní iluzi, že máte přátel plný pokoj - -

4

Samota -

Velká samota -

Rozlévala se vesmírem, jak tvrdili filozofové, valila se světy už od té doby, co je člověk člověkem -

Ale moderní doba, která dokázala vyrábět mnohem vydatněji a výhodněji každý produkt, jako by dokázala produkovat i mnohem větší a trvanlivější samotu -

Wolfatius byl jeden z expertů na samotu.

Byl, jak jsem už po léta věděl, hlavním poradcem firmy SOLITUDO. Firmy, která se rozhodla na samotě, na jejím překonávání, vydělávat -

Boj proti samotě, tvrdili finanční poradci firmy, je tím nejvýhodnějším, hospodářsky nejvýhodnějším bojem -

A o Wolfatiuovi novináři mluvili jako o expertu na samotu č. 1.

Akcie SOLITUDO opravdu vykazovaly dividendy jako málokteré akcie ve vesmíru -

Mluvící popelníky, tužky-kamarádky, hovořící stuhy do vlasů - jak se jen všechny výrobky firmy jmenovaly -

Každý mohl mít svůj předmět -

Předmět, kterým přemáhal samotu -

Zahradníci měli mluvící rýče, mohli s nimi rozprávět -

Sekretářky měly mluvící džezvy na kávu -

Mluvící rtěnky -

Malíři trpící samotou si mohli objednat „přátelské palety“, jak takové společnosti inzerovala firma SOLITUDO -

Kolektivizátor byl poslední výkřik firmy SOLITUDO a šířil se po vesmíru se zběsilou rychlostí -

Ale Eleusině nestačí ani kolektivizátor, uvažoval jsem. Možná mě Eleusina přivolala jen proto, že se s manželem cítí sama -

Hlavní důvod rozvodů je asi, uvažoval jsem, samota.

Ten, kdo se rozvádí, doufá, že se rozvede se samotou -

S některými lidmi se člověk cítí víc sám, než když je sám opravdu.

5

Chápal jsem, že Eleusina a Wolfatius se ve svém vztahu dostali na kritický bod -

Prožili, co mohli, řekli si, co věděli, dopálili se, jak jen jeden druhého dopálit dokázal -

Nebylo už, co by mohli zažít.

Ani příjemného, ani nepříjemného.

Eleusina si to nechce přiznat a myslí, že se změnil její manžel -

Nechce si přiznat, že její manžel je stejný, jako byl před lety. Jediné, co se změnilo, je její vztah k němu –

Večer jsem s oběma osamělými manžely seděl v jejich rozlehlém salóně. Nechali jsme se obsluhovat armádou kybernetických lokajů –

Jindy se mi kybernetičtí lokajové mých přátel líbí, rád se na jejich uniformy dívám –

Eleusina nechala jejich lokajům ušít báječné livreje, se zlatými prýmky, zlatými šňůrami –

Díval jsem se na ty úslužné roboty v čamarách, míhali se kolem manželského páru – – tenhle pár mých přátel je v bulvárních časopisech nazýván párem snů –

A bylo mi Eleusiny a WOLFATIA líto.

Kdyby se neměli rádi, nerozešli by se – –

Ale byl jsem si jistý, že se rádi mají.

Jenomže si jdou na nervy.

Pekelně si jdou na nervy.

6

Velká samota –

Uvažoval jsem o ní často, když jsem rozmlouval se svou mluvící kšiltovkou –

Netrpěl jsem zdaleka tolik samotou jako většina mých vrstevníků, mluvící čepice jsem si opatřil spíš z hecu –

Ale nakonec jsem si na ni docela zvykl –

Rád jsem si s ní povídal.

Večer jsem se s čepicí radil o Wolfatiovi a o jeho půvabné, osamělé ženě –

„Hele, kšiltovko,“ řekl jsem čepici. Ležela mi na nočním stolku, na svých cestách jsem měl zvyk popovídat si s čepicí před spaním – harmonizovalo mě to, „hele, co mu říkáš?“

„Wolfatiovi?“ zachrčelo to měkce z čepice.

Když jsem si ji kupoval, neměl jsem dost peněz, a tak jsem si ji koupil ve výprodeji –

Na jejím hlase to bylo znát.

Čepice chvíli přemýšlela.

„Je divnej,“ řekla po chvíli. Po – napadlo mě – po zralé úvaze. Čepice rozhodně přemýšlela zrale...

„Co je na něm divného?“ zeptal jsem se.

„Dej mi pokoj,“ řekla čepice vlídně, „a spi.“

Zhasl jsem.

Věděl jsem, že kšiltovka má pravdu –

S Wolfatiem –

Něco v pořádku rozhodně není.

Ale co –

To nevíme.

Ani já –

Ani Eleusina – Ani čepice –

„Dobrou noc,“ zašeptal jsem do duté tmy –

„Dobrou noc,“ řekla měkce čepice.

7

Ale já nemohl usnout, díval jsem se na veliké okázalé hvězdy, mokře stříbřily oblohu –

Na obloze jako by planuly gigantické rozžhavené slzy – Slzy opuštěných –

Díval jsem se na vlhce lesklá noční nebesa Wolfatiovy hvězdy – –
a pak – pak jsem cítil, že řešení toho, co Eleusinu na jejím manželovi
zaráží, je asi blízko –

Blízko –

Oblékl jsem se a sešel do Wolfatiových salónů.

Každou noc Wolfatius pořádal večírek – – nebo i s Eleusinou na
nějaký večírek k přátelům odcházel –

Dnes byl večírek u nich. Neúčastnil jsem se ho rád, tyhle večírky
mě nudí.

Popocházet a popíjet s nudnými lidmi – tak si představuji peklo.
Mnoho zábav, kterých se musím účastnit, mi připomíná peklo –

Procházel jsem mezi distingovanými hosty, díval se na ně, hledal
pohledem Wolfatia –

Když jsem ho zahlédl, povystrčil jsem z kapsy u saka hlaveň.
Zamířil –

Stiskl spoušť –

8

Filatelista si s sebou nosívá příruční album. Šachista si s sebou
nosívá maličkou cestovní šachovnici –

Každý, kdo je posedlý nějakou vášní, se nechce odloučit od jejích
fetišů –

Ani já.

Já s sebou nosím kybernograf.

Vystřelil jsem a vzrušením ani nedýchal –

Pak jsem ustoupil do výklenku. A podíval se na stupnici na
hlavni své kybernografické pistole –

3000 kybernografických stupňů.

To jsem si mohl myslet - Tohle -
Tohle není Wolfatius -
Tohle je jeho dokonalá kopie, kopie provedená přímo s geniální
padělatelskou schopností -

To znamená -

To znamená, že se Eleusina nemýlila.

Wolfatius je jiný. Dokonale jiný, i když je stejný.

Vyměněný -

Kolikrát se věci mění jen tím, že zůstávají stejné.

Věci i -

Lidé.

Někdo zde provedl únos - Únos tak dokonalý, jaký se snad ještě
v dějinách kriminality neukázal -

Vrátil jsem se do své ložnice. A celou noc jsem prochodil od
postele k oknu sem a tam. Litoval jsem, že nemám housle -

Kdybych měl housle jako jeden věhlasný detektiv z hvězdy
praotců, o kterém jsem rád čítal, jistě bych na nějaké řešení při-
šel - - ale takhle -

Takhle jsem se jen omotával hypotézami.

K ránu jsem byl uchozený a malátný, měl jsem co dělat, abych
neusnul vestoje -

Ale chodil jsem dál a dál, řekl jsem si, že se nezastavím, dokud
tohle nerozřeším -

Wolfatia mohlo unést mnoho lidí. Motiv měl kdekdo. Mohli ho
unést jako věhlasného konstruktéra konkurenční firmy, nutit ho,
aby pracoval pro cizí zaměstnavatele - Mohli ho unést akcionáři
nebo finanční makléři - - a dožadovat se toho, aby pro ně vysta-
voval své šeky a směnky.

Každý někomu vadíme. Jenomže o tom by se přece už byla Eleu-
sina od vyděračů dozvěděla -

Mohli ho unést gangsteři. Prozaicky. Za výkupné.
Ano – – Takhle může začít nová generace únosů – Neviditelné únosy.

Člověk je, kde byl – a přitom NENÍ –

Napadala mě jména lidí, kterým Wolfatius vadil. Každý někomu vadíme. A když jsem si ta jména zapsal, bylo jich čtrnáct –

A to byli jen ti, o kterých jsem věděl já.

Kolik –

Kolik muselo být těch, o kterých jsem nevěděl –

9

K ránu se Wolfatioví hosté rozjížděli –

Viděl jsem je za záclonou okna, usmívali se, potřásali hostitelovi rukou – –

Pro jistotu jsem ještě jednou zamířil kybernograf na Wolfatia a stiskl spoušť –

Záclona mi zavadila o hlaveň a v okamžiku výstřelu jsem omylem mířil na muže, který Wolfatioví tiskl ruku –

Znal jsem ho od vidění – často se objevoval na stránkách novin. Bankéř Woscher.

Zrak mi sklouzl na kybernograf –

3000.

To znamená – bankéř –

Díval jsem se na Wolfatia a na bankéře, zrovna se objímali na rozloučenou – A já věděl, jen já věděl – oba jsou jen figuríny – – líbající se figuríny – –

Zamířil jsem znovu –

Tiskl jsem spoušť a tiskl –

Mířil jsem na hosty Wolfatiova večírku, na které se mi v jitřním zmatku zacílit dařilo –

3000.

3000.

3000.

Jeden za druhým se projevovali, jeden za druhým byli dokonale provedené napodobeniny sebe samých –

Mrazilo mě –

Chápal jsem, že Eleusinu musel tenhle umělý svět, který vycítila ženským instinktem, děsit –

To přece nebyl večírek –

To bylo jen setkání figurín –

Společenské setkání loutek –

„A safra!“ řekl jsem si a rozhodl se, že o tomhle nemusím hned každému vykládat – – –

Eleusině rozhodně ne.

Je dobré mluvit jen o věcech –

O věcech, kterým rozumíme, nebo o věcech, kterým nerozumíme stejným způsobem, jako jim nerozumějí naši bližní.

10

Všichni jsou umělí –

V neděli jsem se sešel s Eleusinou a Wolfatiem na snídani –

„Hele, Daido,“ řekl mi Wolf, „nechceš tady zůstat? Nějakou dobu ještě zůstat? Je mi s tebou dobře.“

„Fakt, Daido,“ řekla Eleusina. „Fakt.“

„Proč ne,“ řekl jsem.

Ještě včera bych se vymlouval, ale takhle jsem nabídku uvítal a hned požádal v Roboteu o dovolenou -

Vždycky jsem se divil detektivním příběhům, ve kterých ten, kdo zjistí něco nekalého, nevolá policii - Nechápal jsem, proč se pouští do výzkumu zločinů sám -

Teď jsem takové jednání chápal -

Za nic na světě bych na Wolfatiův únos neupozornil policii. Viděl jsem, jaká je to zábava, pustit se do něčeho, čemu nerozumíme -

Věci, kterým rozumím a které umím, mě nikdy tak nelákají jako ty, které neovládám a do kterých mi nic není.

A detektivem jsem ještě nikdy nebyl -

Pro jistotu jsem po snídani kybernograf zamířil na Eleusinu. Ne. Eleusina nebyla umělá.

Docela mě to uklidnilo.

Člověk je tak zvyklý žít v umělém světě, že je šťastný, když potká někoho, kdo je živý -

Ještě živý.

11

Umělý svět -

Tohle bylo téma mé první habilitační práce. Rozeznával jsem kolem sebe stále víc a víc projevů umělého světa -

A napadlo mě, že možná většina lidských potíží je z toho, že žijeme v umělém světě. Snažíme se chovat, jako bychom byli umělí, a umělý svět se pak nezdá nepřirozený, ale naopak normální - pokrokový -

To, co je přirozené, mívali moji bližní ve zvyku považovat za zastaralé -

Moderní, pokrokové, se jim jevilo to, co bylo mrtvé.

Oponent mi mou práci velmi strhal, a tak jsem se později radši habilitoval prací o kybernetických cvrčcích -

Ta byla přijata s nadšením, byl jsem za ni dokonce jmenován čestným doktorem orionské univerzity, práce měla v několika galaxiích přetisky. Vzbudila slušný ohlas -

Ted' jsem ale vzpomínal na svou původní práci -

Na tu nepřijatou.

Často je potřebné, živé a nutné právě to, co lidé od nás nechtějí, co od nás nepřijímají -

Před obědem jsem se šel s Eleusinou projít. Wolfatius se omluvil, měl ve své laboratoři rozdělanou práci -

Pokoušel jsem se od Eleusiny dozvědět, má-li Wolfy nepřátele, jsou-li to nepřátelé bohatí -

K tomu, aby se udělala takováhle dokonalá kopie, bylo třeba dost peněz - dost styků - -

Ale k tomu, aby se udělaly kopie všech Wolfatiových hostů, k tomu bylo třeba opravdu hodně peněz -

Byl jsem si jistý, že jsem svědkem nějakého velikého spiknutí, které spočívá v tom, že lidé jsou svými kopiemi promyšleně nahrazováni - a potom snadno a lehce zmanipulováni -

Přijít na to, kdo tohle dělá, znamenalo přijít i na to, jak se bránit -

Eleusina mi nepomohla.

„Kdo by ho,“ řekla mi zasněně, „kdo by ho neměl rád, vždyť Wolfy je takovej milej jezevec.“

Při obědě jsem Wolfatia napjatě pozoroval, snažil jsem se na něm najít nějaký znak, který by mi aspoň sdělil, na jaké galaxii byla zhotovena jeho kopie -

„Hodnejezevec,“ povzdychla Eleusina znovu.

„Hodneji nehodneji,“ řekl jsem jí. „Hodneji nehodneji, každy nekomu vadíme – myslím, že úplně každy –“

„Daido,“ podívala se na mne nechápavě –

„Myslím,“ řekl jsem, „kdyby se měl nahradit KAŽDEJ ČLOVĚK ve vesmíru, kterej nekomu vadí, v celým vesmíru by nezbyl, milá Eleusino, ani jedineji člověk.“

„No dejme tomu,“ připustila blahosklonně, „ale Wolfatius nikomu nevadí – – krk na to – –“

Nevadí, teď nevadí, myslel jsem si.

Vyšel jsem s Wolfatiem do ulic. I dřív, dokud to byl ještě pravý Wolfatius, jsme takhle chodívali –

Nesl jsem si v kapse kybernograf a jen tak, abych nevyšel ze cviku, jsem střílel na lidi, které jsme mĳeli –

No ne, no ne –

Čekal jsem, že jich ještě pár vyměněných najdu – ale – ale že každy –

Tedy téměř každy. Pětadevadesát procent.

Ptal jsem se Wolfatia na jednotlivé chodce, které jsme mĳeli a se kterými se zdravil –

Doktor Schummer, architekt Johnson, režisér Wolfis... Wolfatius znal kdekoho – – –

A všichni –

Všichni jako on. Nahrazení –

Až mě mrazilo... Ti lidé tady žijí, procházejí se, zdraví se – Proč, proč –

Vždyť je to divadlo –

Panoptikální hemžení –

Loutky se zdraví s loutkami, loutky rozmlouvají s loutkami,
jedny loutky se usmívají na druhé -

Ale kdo je publikum?

Pár lidí, pár podvedených, stejně klamaných lidí, jako je Eleu-
sina - - -

13

„Wolfy,“ řekl jsem příteli smutně, litoval jsem ho, že je vyměněný
a neví o tom, a zároveň k němu cítil odpor, „co si myslíš o takovejch
napodobeninách lidí, takovejch, jako děláme v Roboteu?“

„Hovadiny,“ řekl Wolfatius krátce.

No ne, uvažoval jsem zaraženě, loutka sama mluví proti lout-
kám, tady loutka sama odsuzuje divadlo, ve kterém hraje -

Popírá jeho existenci.

Ten večer jsem si ověřil, jestli mi kybernograf funguje, propadl
jsem dojmu, že se porouchal a já uvažuju scestně -

Fungoval. Bohužel.

Pokud jsem se mohl v nejbližších dnech přesvědčit, na Wolfat-
iově hvězdě byli lidé nejvzácnější výjimkou...

Exotickou zvláštností, řekl bych -

A protože jsem s Wolfatiem a s Eleusinou podnikl také výlet na
okolní satelity, viděl jsem, že ani tam není situace lepší -

Lidé se vytráceli -

Napadlo mě, že nějaká tajná antihumánní organizace se těmi
loupežemi lidí zabývá - - -

Kde bych vzal lepší vysvětlení...

A začal jsem se bát. Bát o sebe - -

Možná si už i mne vyhlídli, je pravděpodobné, že toto odklizení lidí, promyšlené vylidňování, má systém – A má se jednou dotknout každého –

Tedy – tedy i mne.

Každý den jsem si ověřoval, jestli je Eleusina ještě Eleusinou, jestli už i ona nepatří –

K NIM –

K té armádě lidí, na kterých se sice zdánlivě nic nezměnilo, ale kteří PŘESTALI BÝT SEBOU –

Vyměněný národ.

Možná sem vniká nějaká cizí expanze –

Nepovažuje za výhodné budovat si pátou kolonu, uvažoval jsem, tak jako si je budovala dávná impéria – ne, ona si podmaní LIDI, podmaní si všechny, podmaní si je jednoduše, tím, že je vymění – Pronikne neviditelně –

Všechny nás vymění.

A tím zvítězí.

Když se vyměnit necháme.

14

Zažil jsem kolikrát podobné proměny u svých blízkých – Měnili se –

Chovali se jako vyměnění –

Spolupracovali s tím, koho nenáviděli. S tím, kým pohrdali –

Slýchal jsem, jak po invazi goril na souhvězdí Múz se tamní lidé začali maskovat za gorily. Nosí kožichy, masky, buší se do hrudí –

Lidé se rádi přizpůsobují tomu, čeho se bojí, nebo tomu, o čem si myslí, že jim může přinést výhody -

Jenže to bylo pochopitelné.

Takovéhle věci se po vesmíru stávaly i v historii - i na hvězdě praotců -

Jenže tohle, co se děje zde, nemá obdobu -

Jak snadno si dokáže ten neznámý tímto způsobem podmanit jakoukoli galaxii - zdánlivě pokojně, vítězně -

Nikdo se nedokáže bránit, protože každý přestal být sám sebou -

Jen ti, kteří se rozhodli přestat být sami sebou, jen takoví se přece dají podmanit - - -

Možná Wolfatius souhlasil. I tihle ostatní. Možná byli nahrazeni dobrovolně. Ze strachu.

Ale ne, zapuzoval jsem tu hroznou představu. Takové doby, kdy se lidé nechávali zmanipulovat a neprotestovali proti tomu, že mají přestat být sami sebou, tyhle časy už dávno náš vesmír opustily - -

„Eleusino,“ řekl jsem Eleusině jednoho dne po večeři, „tvůj manžel není tvůj manžel.“

Podívala se na mne pobaveně.

„Pěkněj hlod, Daido,“ řekla vesele.

A tak jsem jí to všechno vysvětlil.

15

Manželka, která se dozví, že po měsíce nežila s manželem, ale s atrapou, bude asi vždycky trochu přešlá - -

Čekal jsem to i u Eleusiny.

Jenomže to, co dělala Eleusina -

To zarazilo i mne -

Když se přestala usmívat a pochopila, že to, co jí říkám, je pravda, začala pobíhat po salónu, rozbíjet nádobí – Roztomilý tajfun.

„Jsem rád, že to snášíš tak chladnokrevně,“ řekl jsem jí.

Trochu se vzpamatovala –

Nejlepší lék, jaký na hysterii znám, je prostý –

Ignorovat ji.

„Utekl mi,“ volala, „s ní, s ní –“

Tohle mě mohlo napadnout už dřív, uvažoval jsem – –

„S kým?“

„Nevím,“ štkala Eleusina, „ale když ženě uteče manžel, vždycky utíká k někomu – – –“

„Mohli ho unést.“

Eleusina se mi vpila do očí s nadějí –

Tohle by bylo pro Wolfatia jistě daleko nebezpečnější, než kdyby si užíval na obloze s hvězdnými zajíčky –

Ale pro Eleusinu to bylo snesitelnější –

„Vid,“ vykřikla –

Zamrkal jsem na ni s účástí. A povzbudivě –

Je zvláštní, co všechno se dá říct takovýmhle pohybem víček. Kolik síly se může předat víčky a očima – – –

„Vid,“ zaštkala Eleusina tichounce, „vid, Daido, že ho unesli – že jo, Daido – –“

16

Když jsem Eleusině řekl všechna svá podezření, zabarikádovala dům –

Služebnictvo muselo přecházet kolem domu, střežit –

S úlevou přistoupila na myšlenku, že manžel byl někým unesen.

A že stejné nebezpečí hrozí i nám.

Chtěl jsem Eleusině říct, že možná tuhle záměnu udělali právě kybernetičtí sluhové –

Sluhové, kteří byli svedeni náhradním, vpašovaným programem.

Ale nic jsem jí neřekl –

Dost na tom, že jsem z toho měl strach já. Když už mám strach já, nemusím svůj strach infekčně šířit – – –

Nikomu tím nepomohu –

Sobě nejméně.

„Musíme ho najít,“ zapřísahala mě Eleusina. „Nikomu nesmíme nic říct – musíme ho hledat sami –“

Snad na tom opravdu něco je, říkal jsem si. Ti, kteří obyvatele téhle hvězdy a přilehlých satelitů odnášejí, mohou být ukolébáni, v bezpečí – nikdo o nich neví – –

Dokážeme je takhle nenápadně odhalit –

„Daido,“ zaprosila Eleusina, „dám ti peněz, co hrdlo ráčí, jen mi ho najdi – – –“

Měl jsem Wolfatia rád.

Sám bych dal někomu peníze, aby mi ho našel –

Jenže komu.

Jsem si jistý, že Wolfatius by mě také v bryndě nenechal. Věděl jsem, že by mě začal okamžitě hledat – – a věnoval by na moji záchranu, co by měl – Peníze i čas.

Jenže komu dát peníze – a na co věnovat čas.

Dívali jsme se s Eleusinou smutně na oblohu. Na každém z těchto světél může teď být Wolfatius –

Na každém z těchto světél ho mohli unést –

Spojil jsem se s lidmi na hvězdě -

S nevyměněnými lidmi, které jsem v sousedství objevil.

Vím, že první, co je třeba u každého zločinu zjistit, je motiv. A když u Wolfatia nemohou žádný motiv odhalit, můžeme se o to pokusit u některých jiných, co byli jako on vyměněni -

Lidé, kterým jsem o ztrátě jejich bližních řekl, strnuli jako Eleusina - - -

Někteří se se ztrátou vyrovnali tiše -

Někteří plakali.

Jiní -

Jiní rozbíjeli interiér.

Smutek se projevuje tisícem způsobů. Stejně jako láska. A já se těm užaslým lidem nedivil -

Uměl jsem si představit, jaký šok by pro mne znamenalo, kdybych si uvědomil, že někdo blízký, někdo, s kým žiji po léta, tu vlastně není, dávno není. Nežiji s člověkem - - jen s iluzí - - -

Několikrát jsme se sešli na tajných schůzích a společně probírali otázku našich zmizelých blízkých -

Jenže nikdo na žádný motiv nepřišel.

Všichni se shodli, že vše se musí řešit diskrétně. Jednak únosce nevyplašit. Jednak nevzbudit žádný skandál. Lidé, kteří mizeli, byli významné veličiny -

Veřejné -

Finanční -

Umělecké -

Wolfatiova hvězda byla ostrůvkem prominentů a zpráva o jejich únosu by se jistě stala - zvláště letos v létě - báječným soustem pro letní magazíny - -

Napadlo mě, že jsem na to krátký, že nemám právo si hrát na detektiva, který zahanbí policii – –

Všechno jsem nahlásil.

Ústřední strážnice na Wolfatiově hvězdě byla vysoká šedivá budova – Plná kanceláří s nudícími se policisty –

Zločiny se zde vyskytovaly stejně málo jako jinde ve vesmíru. Ale v rámci boje proti nezaměstnanosti ani tady nesnižovala policie svoje stavy – – –

Občas si některý novinář ve fejetonu postěžoval, jak nadměrně a zbytečně ukrajuje policie z národního důchodu. Jenže to bylo také všechno, co společnost proti policii podnikala –

Konečně ani novináři nebyli potřeba v takovém množství, v jakém působili. I jejich stav byl uměle udržován –

Policista, ke kterému jsem vešel, mě uvítal nadšeně.

„Vražda?“ zvolal.

Zakroutil jsem hlavou.

„Loupež?“ zajásal –

Zakroutil jsem hlavou –

„Znásilnění, aspoň znásilnění?“ zadoufal – – –

„Ne.“

Podíval se na mne jako dítě, které očekávalo dárek a zjistí, že nedostane nic, vůbec nic – –

„Únos,“ řekl jsem a posadil se do křesla, které mi policista zdvořile přistrčil –

„Doutník, whisky, likérek?“ podbízel se.

Bylo vidět, že i únos při nedostatku lepších zločinů uvítal a že mě opět přijal na milost –

Při sklenici mandloňové venušovky jsem mu všechno vysvětlil. Poslouchal napjatě a psal si poznámky –

„Dva roky jsem neměl akci,“ řekl, když jsem skončil, „neumíte si představit, co to je, když na policistu přijde prázdnota,“ z očí mu vyšlehl existencialistický plamen.

19

Slíbil pomoc.

Trval na tom, že s ním ještě musím vypít láhev iveonského šampaňského, pane, říkal jsem si, na téhle hvězdě je zločin důvod k oslavě –

„Jak mi kluci budou závidět,“ zvolal policista opojeně, když vycházel z kanceláře pro láhev –

Jen tak jsem –

Jen tak ze zvyku jsem vytáhl z kapsy kybernograf. Namířil ho na záda odcházejícího policisty –

Opravdu mě ani v nejmenším nenapadlo, že by tenhle policista nebyl skutečným člověkem, jen konfekcí. Hrál jsem si s kybernografem. jako si jindy hraji se sirkou, kterou rozlamuji v prstech – –

Ale když jsem se podíval na číselník na kybernografu – 3000!

Potrásl jsem hlavní –

Doufal jsem, že číslice seskočí, zasekly se a opět ukáží normální číselný údaj –

Mohl jsem třást hlavní, jak jsem chtěl –

Pořád dosvědčovala, že policajt není člověk.

Strčil jsem kybernograf zase do kapsy a zádumčivě se díval na záclonu, která se chvěla na okně – –

„Voslava, voslava,“ prozpěvoval si policista a mával ve dveřích láhví iveonského šampaňského – –

Tak jsem s ním vypil láhev.

To šampaňské -

Šampaňské bylo pravé.

Pravé a výborné.

Snad už jen ten chlast bude ve vesmíru opravdový, myslel jsem si hořce. Už i policie je falešná. A čím víc jsem pil, tím jsem byl bezradnější - -

Už i policie -

Už i policii nám vzali.

20

Kde najít zastání -

Kráčel jsem vratkou nocí, potácel se - Z jedné láhve šampaňského se staly během večera dvě, tři - - Policista slavil zločin bujaře -

Vratká noc mi ještě víc rozkolísávala myšlenky -

Všichni jsme nahrazeni.

Všichni.

Jen já a Eleusina ne.

A pocítil jsem lítost, nesmírnou lítost, jak jsem se tak díval do hvězd, uvažoval o vesmíru -

Začalo to nevinně.

Nahrazovalo se maso, ovocné šťávy, chléb, cukr - sůl -

Vyráběl se umělý papír, umělé dřevo, umělé hmoty - -

Pak se vyráběly kybernetické kočky - - kybernetická zvířata, umělé stromy - -

Umělý svět se vydával za moderní, za pokrokový a tenhle umělý svět zaháněl přirozený svět do rezervací. Chráněných oblastí. Do muzeí -

Přirozenost.

To je jen jiné jméno pro zastaralost.

Tak by to asi řekla většina současníků, kteří si na umělý svět tak zvykli, že přirozený svět by pokládali za zbytečně vyumělkovaný -

A teď -

A teď ti, kteří žili v umělém světě, se sami stali umělými.

Nelze žít v umělém světě a nestat se umělým - říkal jsem si, díval se na vratké hvězdy -

Pak jsem se posadil na zem a čekal -

V tu noc jsem si byl jistý, že někdo přijde, odnese mě - A zanechá zde Daidala, umělého Daidala, ten se vrátí - k Eleusině - - -

Když pro mne dlouho nikdo nešel, doklopýtal jsem domů -

Třeba už vyměněný jsem, napadlo mě, když jsem ležel v posteli a ohmatával jsem si uši - - za nimi mívají dvojníci malé spáry - Možná mě už nahradili a ani o tom nevím -

21

Eleusina se zděsila -

Důvěřovala policii jako každý na její hvězdě.

„Ale teď může někdo vydat pokyn,“ vyjekla, „všichni ti umělí lidé - umělá policie -“

„Tak jednoduché to zase není,“ uklidňoval jsem ji. „Ale možné jsou všelijaké nemožnosti...“

Eleusina vypádila z pokoje, a když se vrátila, crčela jí z vlasů voda. Jistě si dala tu nejledovější sprchu -

„Daido,“ řekla velevážně, „můžeme se zachránit?“

Pokrčil jsem rameny -

Věděl jsem, že bych jí měl říct, že ano, měl bych jí dodat naději – Ale bylo mi dost zle – Ten, kdo má přinést naději, musí mít pořádnou sílu. Nést naději druhým je ta nejnamáhavější práce ve vesmíru –

„Daido,“ zašeptala Eleusina bezradně –

Namířil jsem na ni svůj kybernograf –

Vytrhla mi ho z ruky, zacílila hlaveň na mne – S úžasem si četla na číselníku –

„Jsi člověk,“ řekla a měla v očích slzy. Jako bych jí dal velký dar už tím, že jsem člověk –

Být člověkem, za všech okolností být člověkem, možná to je největší dar, jaký můžeme dát svým blízkým.

„A oni,“ řekla tichounce, pro jistotu si namířila hlaveň kybernografu na sebe, „ti vyměnění nevědí, že jsou vyměnění?“

„Ne,“ řekl jsem.

„Člověk přestane být sebou, a ani o tom neví,“ řekla Eleusina snivě, vrátila mi kybernograf –

Zadívala se na oblohu – Tam kdesi, tam kdesi ve výšce, ve vysoké dálce, je její manžel – – –

„Daido,“ zaštkala Eleusina tichounce, „proč ti všichni kolem nás přestali být lidmi?“

22

Zabarikádovali jsme se.

Teď už nám ani tak nešlo o to, zachránit Wolfatia, jako zachránit sebe. Jen když teď zachráníme sebe, budeme mít ještě příležitost pokoušet se o záchranu Wolfatia –

Vytáhl jsem z kufru kybernairu – Pistoli, kterou se dají kyberneti ochromovat, bezpečně ochromovat, i na velkou vzdálenost –

Eleusina uvařila hrnec silné kávy.

A tak jsme seděli u okna zabeďněného domu, držel jsem na klíně kybernairu, Eleusina tiskla v ruce pohrabáč –

Krásný muzeální kousek. Čekali jsme –

„Ten pohrabáč ti nepomůže,“ řekl jsem Eleusině.

Potřásla jím –

Věděla, že si těžko může vybojovat pohrabáčem svobodu na neznámých spiklencích, kteří hvězdu ovládají –

„Ten pohrabáč nemám kvůli nim, ale kvůli sobě,“ řekla mi a já ji pochopil –

A tak jsme tam seděli a čekali – až –

Až –

To nás na našem čekání nejvíc děsilo, že jsme si vlastně žádné „až“ neuměli představit –

Za úsvitu, když Eleusina odložila pohrabáč a začala připravovat zavazadlo, abychom se mohli vytrazit na letiště a odletět –

Za úsvitu se ozval zvonek.

Opatrně jsem vyhlédl z okna a zamířil k brance kybernograf.

Ne, to nebyl kybernet –

U branky stál člověk.

Malý, obtloustlý pán.

„Haló,“ zavolal jsem –

„Haló,“ odpověděl mužík a usmál se –

Náhle mi připadal docela blízký – lidé... lidé... Tajná společnost LIDÉ.

A tak jsem sešel dolů a říkal si, když nás mají zneškodnit, zneškodní nás, ale aspoň jim nedám najevo, že se bojím –

„Xaver Lotharius,“ představil se příchozí.

„Přejete si?“

„Jsem agent firmy Duomina,“ řekl malý pán a přihladil si ulízané černé vlásky -

Byl to nejlízanější pán, jakého jsem ve vesmíru viděl.

Všechno na něm bylo upravené.

Od polobotek, které zářily, jako by je zázračný švec zhotovil ze slunce - - až po lesklé, nabrilantinované kadeře - -

„Jestli mi dáte deset minut, dám vám - prostřednictvím své firmy - celý život,“ řekl ulízaný pán.

„Právě odjíždíme,“ namítl jsem -

Nemám tyhle hvězdné agenty, vesmírné ulízance, rád -

Ale jeden čas jsem se musel také po naší galaxii protloukat jako hvězdný agent, a tak s nimi mám soucit -

„Tak pojdte dál,“ řekl jsem mu.

S upravenými lidmi vždycky soucítím. Všímám si, že čím je upravený člověk upravenější, tím bývá nešťastnější -

Šťastní lidé si příliš necídí boty -

Příliš neutírají prach -

Spíš než o boty se starají o cestu.

Spíš než o prach se starají o to, aby neměli zaprášené hodnoty.

Šťastní lidé se příliš nezabývají tím, že cítí, oprašují a olizují svůj kousek vesmíru -

Nemají na to čas.

Být šťastný, to zabere člověku hodně času.

Být šťastný je náplň života.

23

Ustaraný ulízaný agent se posadil ke stolku a otevřel svůj kufřík.

„Od pojišťovny?“ zeptal jsem se ho.

„U té jsem dělal dřív,“ řekl, „dva roky. Jenže teď, co jsem nastoupil u firmy Duomina –“

Ach ano, teď se začne chlubit, chlubit –

Zaklonil jsem se v houpací židli a připravoval se, že přetrpím obvyklý chvalořečnický proud hvězdných agentů – –

Ale agent vůbec nechválil –

„Víte,“ řekl, když se labužnický usadil do křesla, „mně celá tahle práce připadá dost odporná –“

„Jaká práce?“

„Dělal jsem už agenta v olejářské firmě, prodával jsem umělé cvrčky a doporučoval modely zubních kartáčků, co při čištění zpívají,“ řekl agent, „ale nic se mi nezajídalo jako to, co dělám teď –“

Podal mi prospekt.

Jako by ani nechtěl o své činnosti hovořit –

Začetl jsem se.

Myslel jsem, že se začnu jen tak ze zdvořilosti, že strávím s agentem jen chvíli, než Eleusina spakuje – –

Ale čím víc jsem se začítal –

Tím víc jsem žasl a tím jsem četl rychleji, abych se o agentovi a nabídce dozvěděl všechno –

DUOMINA

Snad nebyla ve vesmíru firma, která by se mi na první pohled víc znechutila, a přitom mě víc fascinovala –

Duomina –

„Fakt?“ řekl jsme agentovi.

Ani jsem neřekl, na co se ptám. Ani slovům se nechtělo do úst.

„Fakt,“ přisvědčil s pochopením –

Ani já, ani on jsme neprojevili touhu vzít do úst sdělení o téhle firmě –

„Dobře mě platěj,“ řekl agent a rozhodil bezradně rukama, jako to dělávají lidé, kteří se za svou práci stydí, ale nestydí se za peníze, jaké jim jejich nenáviděná činnost přináší, „jinak bych dávno –“

„Daido, jsem hotová,“ řekla Eleusina ve dveřích do haly a zne-
pokojeně se zarazila, když uviděla, že vedle mne někdo sedí –

„Daido,“ vydechla bázlivě – –

Podal jsem jí prospekt, mlčky –

Četla – – a já četl na její tváři stejné pocity, jaké asi před chvílí
zrcadlila moje tvář – Mimika, kouzelné a přesné zrcadlo našich
srdcí –

Nejprve na Eleusině tváři přeběhl –

Úžas –

Pak zaujetí – bavila se četbou –

Pak jsem jí četl v rysech zhnusení – odpor –

Pak touhu odhodit brožuru –

Do rysů jí začalo prosvítat okouzlení, náklonnost –

Až jí do tváře vkanula mírná rozkoš – užaslá rozkoš –

Nakonec jí v rysech vytrvaly jen rozpaky.

Položila prospekt na stůl a zadívala se na agenta, těkala pohle-
dem z agenta na mne a zase zpět –

„Wolfatius –“ řekla –

„Myslí,“ vysvětlil jsem agentovi, „jestli její manžel také použil
služeb vaší firmy –“

Wolfatius vešel do dveří.

„Daido, Eleusino,“ pokynul nám, „jdu do laboratoře, uvidíme
se u oběda –“

Agent ho sledoval pozorným pohledem –

„Asi ano,“ řekl. „Jestli je umělý, předpokládám, že ho zhotovila
naše firma – v tomhle souhvězdí nemáme konkurenci –“

Eleusina si složila hlavu do dlaní.

Mlčela.

Ticho se valilo pokojem, drtivá, nejtěžší lavina, jaká může na lidi dosednout, je lavina ticha - - -

Agent také ticho neporušoval -

Věděl asi, že jeho nabídka bude každého, kdo o ní neslyšel, šokovat - - a věděl, že ticho přináší poznání -

Věděl, že ticho pracuje pro něj.

Ticho je nejlepší pomocník svůdců.

Moudří svůdci znají dobře tohle velké umění - nechat ticho pracovat pro sebe - -

Agent nám nabídl formuláře.

Obyčejné formuláře.

Až mě urazilo, jak byly obyčejné.

Člověk se nediví, když formuláře na obyčejných úřadech jsou obyčejné, nezarazí se, když formuláře na cokoli obyčejného jsou obvyklé a nijak pozoruhodné -

Ale když formulář NA MNE, formulář, který se týkal mého „já“, byl tak obyčejný -

OBJEDNÁVKA

Já, níže podepsaný(á) objednávám a prohlašuji, že splním veškerá ustanovení v bodech 1-16 této objednávky, týkající se -

Objednávám typ 66 v provedení „já“.

Platím přiloženou poukázkou.

ALE PROČ SE DIVIT.

Proč se divit, že objednávka „na mne“ je předtištěná a že je v ní třeba vyplnit jen jméno na předtištěném vytečkovaném místě -

Doba postoupila - Všechno je na prodej.

Teď jsem na prodej i já -

Lidé se přece prodávali a kupovali vždycky.

Lidé jsou zboží. Byli. Budou. Tak to mohl říct agent.

Stačí zalistovat v historii lidstva a najdeme hned stovky dokladů -

Trapných dokladů.

Já proti těm, co se prodávali v minulých staletích, mám ale výhodu - velkou výhodu -

Já mohu -

Mohu koupit sám sebe.

26

Agent ode mne ani od Eleusiny nechtěl ihned závazné vyjádření.

Řekl, že stačí, dáme-li mu vyplněný formulář druhý den -

Když odešel, zůstali jsme s Eleusinou mlčky sedět -

Dívali jsme se na sebe nedůvěřivě -

Jako bychom já i ona nebyli lidmi, ale jen sny, sny, co se každou chvílí rozplynou -

„Daido,“ řekla nakonec omámeně Eleusina, „Daido -“

Chápal jsem, proč mě oslovuje -

Potřebuje se ujistit o mé identitě.

„A kam půjdeme pak - pak -“

Chtěla říct, kam půjdeme pak, až tady místo sebe zanecháme sami sebe.

Náhradníky.

Sklonil jsem se nad brožurou, kterou mi agent zanechal, a uvažoval o Eleusinině váhavosti - Nijak plachá nebyvala - - ale když teď váhá, aby pojmenovala to, co -

Aby pojmenovala to, co bude -

Uvažuje o našem nahrazení asi jako o smrti.

Přestaneme existovat –

Existovat v tomhle životě.

Vyzujeme se ze svého života jako z nepohodlných bot a odejdeme – Kam?

Brožura, kterou mi agent zanechal, měla poněkud bombastický titul – – –

NADŽIVOT Z FIRMY DUOMINA

Podtitul v závorce byl mnohem méně bombastický – – – až komicky všední: Návod, jak žít.

27

„Rozhodli jste se použít firmy Duomina, abyste dali svému životu smysl, a přijměte proto několik rad –“

Takhle začínal vábit anonymní autor návodu.

Docela všedně, jako bychom si od firmy nekupovali druhý život – Nadživot. Ale třeba holicí strojek –

Život se stal zbožím.

Já se dnes stal zbožím, uvažoval jsem teskně –

Už dříve jsem míval dojem, že jsem zbožím.

Že celá moje existence je zbožím.

Odebírám ze své existence části. Úlomky mého JÁ, kterých se vzdávám, jsou platidlem, za ně dostávám na světě výhody a jimi si vykupují svá postavení – Jenže –

Takhle arogantně jak Duomina mi to nikdo nepotvrdil.

Uráželo mě to a imponovalo mi to současně.

V poslední době se takhle dal vyjádřit můj vztah k civilizaci: imponovala mi i urážela mě současně.

Byl jsem zvyklý, že se prodejnost světa diskrétně tajila –
Každý, kdo se prodával, věděl, že se prodává a kdy se prodává.
Ale neslušelo se o tom mluvit.

„Hodím mu to na hlavu,“ řekla Eleusina –
Potřásala formulářem, jako by se ho chystala roztrhnout.
Neroztrhla ho.

Dívala se na něj rozšířenými zornicemi, ten list papíru ji sváděl –

Hnusil se jí a vábil ji –

„Daido,“ řekla Eleusina, „kdybychom tohle podepsali, tak bychom se asi setkali s Wolfatiem –“

Kývl jsem.

„Daido,“ řekla Eleusina, „já –“

Podepsala objednávku.

Rychle se podepisovala, neurotickými smyky pera, chtěla se podepsat co nejrychleji...

Asi tušila, že když se nepodepíše co nejrychleji, pokušení přemůže a formulář nepodepíše –

To, co nechceme udělat, děláme někdy obzvlášť rychle, jen proto, že se bojíme – – že bychom to, pokud bychom to prováděli s rozvahou – nikdy neudělali –

Jeden neví, jestli je lepší litovat, že se rozhodl špatně, nebo že se rozhodl „dobře“.

Obojí přináší lítost...

Vzal jsem si od Eleusiny tužku a podepsal se.

Aspoň, když nic jiného – aspoň něco poznám –

Právě touhou po poznání tak často omlouváme svoje neuvážené jednání –

Poznání –

Kolika lidem právě nepřiměřená touha po poznání zkazila život.

28

Až mě urazilo, s jakou samozřejmostí si druhý den od nás agent vyzvedl formuláře -

Jako by ani na chvíli nepochyboval -

Jako by mu bylo jasné, že já i Eleusina jsme se rozhodli přijmout náhradní život.

„Zboží přijde do tejdne,“ řekl, kdy vycházel -

Šel alejí od Wolfatiova paláce, šel spokojeně a pískal si nějaký starý šlágr -

Dlouho mi jeho refrén zněl v uších -

Agent byl spokojený.

Dostane provizi.

A my jsme měli být také spokojeni -

Dostaneme SEBE.

„Eleusino,“ řekl jsem rozpačitě, „asi děláme velkou hloupost -“

Eleusina ke mně obrátila své krásné hluboké oči a smutně se usmála zornicemi -

„Daido, někdy je hloupost to nejhezčí, co můžeme v životě udělat -“

A tak jsme jen čekali.

Pohybovali jsme se ve světě plném náhražek, rozmlouvali s nahrazenými, žasli, co všechno je už nahrazené - vesmír mi v ty dny čekání připadal jako jediná -

Jediná velkolepá náhražka.

Jenže náhražka čeho? SEBE SAMÉHO...?

A pak, jednou za svítání -
U dveří Wolfatiova paláce zastavila veliká astrododávka a hlasitě zahoukala -
Zvuk kvílel a svíjel se u brány -
Vezou - Vezou NÁS - VEZOU MĚ -

29

Bedny jsme uložili do zahradního domku.

Nemohli jsme se dočkat, až umělý Wolfatius odejde z domu - -
abychom si mohli zakázku rozbalit - - ROZBALIT SE - -

Ne že bychom se před umělým Wolfatiem styděli.

Ale nevěděli jsme, jak by mohl na naše dvojníky reagovat.

Když Wolfatius konečně odešel z paláce, vběhli jsme s Eleusinou do zahradního domku -

Rozbalili jsme bedny, divoce jsme z nich strhávali obaly, tak jsem už dlouho nic nerozbaloval - snad, vzpomínal jsem, v dětství dárky pod vánočním stromečkem -

Eleusina rozbalovala ještě rychleji.

Strhla poslední obal, rozhrnula dřevitou vlnu -

Dívala se -

Dívala se do očí sobě -

Eleusina v dřevité vlně byla opravdu k nerozeznání od Eleusiny, která stála v úžasu před ní -

Dokonalá práce.

Mám vždycky sklon zlehčovat práci konkurenčních firem a v duplikátech se vyznám, ale tohle -

Tohle byla opravdu skvělá práce -

Zapojil jsem Eleusinu z Duominy i Daidala z Duominy.

Chovali se mile. Uctivě. A přece mi jejich uctivost vadila – byla to otrocká uctivost –

Duplikáty se k nám chovaly podlézavě.

„Daido,“ šeptala mi Eleusina, „oni tady budou opravdu ŽÍT místo nás?“

„Jistě, milostivá,“ řekla socha Eleusiny skutečné Eleusině, řekla to jejím hlasem, její kadencí –

A potrásla si vlasy typickým Eleusinickým gestem –

30

Nemám nic proti dvojníkům.

I na své dvojníky jsem už zvyklý –

Sám jsem si jich přece zhotovil několik. Prvního, už když jsem začínal duplitologii studovat –

Často jsme si za studií sestavovali sami sebe.

Z hecu.

I později se mi dvojníci kolikrát hodili –

Bylo zakázané dvojníky zhotovovat. Možná právě proto nás to tak lákalo. Mám dojem, že mnoho věcí v životě bych vůbec nedělal, jen kdyby nebyly zakázané.

Ale to, co se MNOU prováděla Duomina, mě dost rozladovalo. Vadilo mi to, vyloženě vadilo –

Tady nešlo o nahrazení mé osoby.

Mého ega.

Tady šlo o nahrazení mé existence –

Celá má existence se měla nahradit v zájmu osvobození mé existence –

Tohle už nebyl žert.

Zdalo se mi, že jsem svědkem vlastního pohřbu. Nezáskám život navíc. Nadživot –

Naopak... Ztrácím svůj život. Jediný život.

Eleusina cítila asi to samé.

„Daido,“ řekla mi, když jsme seděli v hale a dívali se na Eleusinu z Duominy a Daidala z Duominy, jak sedí na terase před domem a „hrají“ náš život –

„Daido, voni nám kradou nás.“

Hra – Ano, hra – To, čeho jsme se účastnili, byla hra – hra na neexistenci –

Věděl jsem, že od této chvíle mohu dělat, co chci, tak jako všichni, kterým Duomina uvolnila život –

Kolikrát jsem si na svou existenci stěžoval.

Ale teď, když jsem viděl, že můj život žije někdo jiný, jsem měl zoufalou potřebu si postěžovat na neexistenci.

31

Duomina –

Tak lehce, sympaticky, houpavě znělo jméno firmy –

Ale to, co prováděla, bylo hrůzné.

Zabíjela.

Agent protestoval, když jsem činnost jeho firmy nazval vražděním, ale po chvíli uvažování –

Po chvíli uvažování uznal, že možná právě tohle je to, co mu na jeho firmě vadí. Duomina vraždí.

Šéf firmy, Josephus Ylom, přišel v mládí na to, že je příliš nespokojený se svým životem.

Chtěl žít jiný život.

Zdalo se mu, že je mu celkem jedno, jaký by ten jiný život měl být, stačilo by mu docela, kdyby ten život byl jiný -

Nebyl příliš vyběračný.

Chtěl cokoli. Jen ne to své.

A při rozhovorech se svými bližními zjistil, že většina má podobnou touhu -

Nebyli spokojeni se SVÝM ŽIVOTEM -

Kdyby z něj mohli vystoupit, přejít do jiného života, brali by to jako propuštění z klece -

Jako by se život lidem v moderní době stával životem v kleci.

Tak to aspoň Josephius Ylom definoval ve svém stěžejním díle *Duomina, dobroditelka 7. galaxie*.

Zdědil po strýci značný majetek.

A založil firmu, která už po roce své činnosti mohla vyplácet tisíciprocentní dividendy.

Zázrak vesmírného podnikání -

Tak se o firmě Duomina psalo hned, jakmile rozjela svou činnost v 7. galaxii -

Po čase sice dividendy poněkud poklesly, ale zisk vykazovala Duomina stále ohromující.

A Josephius Ylom prohlašoval, že zisky jeho firmy nikdy nepoklesnou, protože lidé nikdy nebudou mít iluze, že žijí, jak chtějí -

„Známe,“ psal ve svém stěžejním díle, „známe sny tolikerých básníků, kteří se nebáli toho, že je očekává věk zlatý, víme o tužbách poetů, snívajících o tom, že jednou přijde okamžik, ve kterém se člověk zabuší v hrud' a prohlásí: teď žiji tak, jak jsem chtěl.“

Lidé v 7. galaxii, nejzámožnější galaxii vesmíru, měli kdeco. V průměru měl každý tři a půl kybernetického sluhy -

Bydleli v pavilónech, které vypadaly tak, že staré zámky na hvězdě praotců vedle nich vyhlížely jako chýše -

Nemuseli pracovat.

Vlastně: nesměli pracovat.

Kdo pracoval a nenechal se v práci zastoupit kybernety, jen zpomaloval pokrok.

A přece tito nasycení lidé, zavalení majetkem a obdaření nesmírnou spoustou volného času, trpěli pocity neuspokojenosti, jakými jejich předkové netrpívali –

Dosahovat blahobytu, to je krásné –

Ale mít blahobyt –

To se zdá úžasné nejspíš tak ještě těm, kteří ho nemají. Pro ty, kteří blahobytu dosáhli, připadá blahobyt samozřejmý – a nudný – –

Ten, kdo má blahobyt, už o něj nemůže usilovat.

Propadá chandrám –

Vymýšlí si problémy – Člověk asi potřebuje ke své existenci problémy. A když nemá skutečné, začíná si tedy problémy alespoň vymýšlet – – –

A trpět. Trpět.

Je jedno, trpíme-li ze skutečných důvodů, nebo z imaginárních, které ve skutečnosti žádnými důvody nejsou.

Trpícím je to jedno.

32

Opustit svůj život –

Myslím, že hodně lidí by mělo víc práce nalézt důvody, proč svůj život neopustit, než proč vystoupit ze své existence a vstoupit do jiné –

Není to proto, že by lidé neměli důvody pro existenci.

Je to – tím, že lidé neuvažují, proč by měli, dejme tomu, být ještě zítra ve svém životě. K čemu je to dobré pro ně i pro jejich blízké –

Lidé uvažují spíš o tom, čeho by zítra mohli dosáhnout a čeho nedosáhnou. Uvažují o svých životních podmínkách a pro samé uvažování o podmínkách se nedostanou k tomu, aby uvažovali, co v těch podmínkách vytvořit –

A přece i ten život, který má nejtěžší, nejnepříjemnější a nejnepohodlnější podmínky, může mít – a má – úžasný smysl –

„Eleusino,“ řekl jsem, „já nijak netoužím po tom, začít někde jinde nebo nějak jinak –“

„Taky ne,“ řekla a zamýšleně cupovala okraj ubrusu –

Dívala se do ubrusu – – –

Ustavičně do ubrusu – –

Jen aby se nemusela podívat na Eleusinu, ELEUSINU Z DUOMINY, která se smála u vedlejšího stolku –

„Daido,“ zaštkala, „to je odporný, jak snadno jsem šla nahradit.“

Možná by mnozí lidé byli pro své bližní nenahraditelnými, jen kdyby si uvědomili, v čem nenahraditelní jsou a v čem – ne –

Zadíval jsem se na vizitku, kterou nám nechal agent.

Souhvězdí Páva – Planetka X – X – /XJ

Tahle planetka byla „nahrazeným“ doporučena k prvním okamžikům po nastoupení nového života – –

Po nastoupení Nadživota, jak říkal agent – – –

Prý tam dojdeme „aklimatizace psychiky“, harmonie a připravíme se co nejlépe na průběh svého života očištěného od existence, předchozí existence –

Smyjeme předchozí existenci ze sebe – –

„Narodili jsme se,“ řekla mi Eleusina, „právě jsme se narodili.“ Řekla to ale bez radosti – i bez žalosti –

Jako by se opravdu v tuto vteřinu narodila a rozvažovala, co vlastně je dobro a co zlo.

Ti kyberneti, CO NÁS ZASTOUPILI – to byla přece oběť –

Oběť, kterou jsme položili za svůj život, za svoje chyby, za svoje omyly – – nesou náš osud – a my – neseme jiný –

Svlékli jsme svůj život. Můžeme se teď rozhodnout, jaký oblékneme. Můžeme si vybrat z tolika životů –

Kolikrát jsem slýchal své blízké naříkat, co všechno by udělali, kdyby mohli začít znovu –

Teď mohou.

Teď může svůj život začít znovu každý, vyzuje se z existence, z těsných bot času, který mu nevyhovuje, říkal jsem si znovu a znovu, okouzleněji –

Alternativní život –

Pane, říkal jsem si, pane, už všechno lidé proměnili na zboží, práci, lásku i naději, a teď udělali zboží i z existence –

Duomina se rozletí do vesmíru –

Zde, na Eleusině hvězdě, došlo k prvnímu průlomu firmy do naší galaxie. Duomina postupovala diskrétně –

Asi nemá koncesi. Nechce platit poplatky. Vyhnula se zdanění – Krade lidem existenci a nezdaněně vydělává o to víc –

Kdo se jí vzbouří – kdo jen najde odvahu se vzbouřit –

Už ani policie nemůže zasáhnout – I policisté přijali služby firmy – už není, kdo by vzdoroval – –

Nahrazená hvězda, celá nahrazená hvězda –

A padla na mne lítost, veliká lítost, když jsem uvažoval, kdo z mých bližních by asi agenta z Duominy odmítl – uvažoval jsem dlouho, ale nemohl jsem nalézt žádného, u kterého bych si byl úplně jistý – – –

34

„Musím nalézt Wolfatia,“ říkávala Eleusina často, říkala to zarytě, jako říkávají děti, znovu a znovu vyslovující svou utkvělou touhu –

Je tolik motivů, pro které lidé opouštějí svou existenci. Je jich tolik a jsou nejrůznější –

Někteří opouštějí sebe samého kvůli zisku. Někteří z nudy. Někteří ze zklamání. Jiní ze studu. Jsou takoví, kteří se opouštějí z touhy po dobrodružství, a jsou jiní, kteří by ani neuměli odpovědět, proč se opustili – snad se opustili jen tak – protože nepřemýšleli –

Eleusina opustila svou existenci z lásky.

Když jsem uvažoval o Wolfatiovi, nebylo mi vůbec jasné, proč se dal na útěk od své ženy.

U mnoha mužů bych tohle věděl hned.

U mnoha žen také.

Jsou manželství, u kterých se dá snadno určit, proč se rozpadla.

Ale jsou rozchody záhadné.

Neznal jsem záhadnější rozvrat manželského svazku, než byl tenhle. Vztah Wolfatia a Eleusiny jsem léta považoval za ideální.

Kdybych já měl opustit svou existenci –

Kdybych ji neměl opustit proto, abych se vydal za Wolfatiem, nevěděl bych, z jakého důvodu bych ji opouštěl –

Dlouho jsem o tom dumal.

Asi ze žádného –

A přišlo mi náhle směšné, že jediný, u koho jsem si jistý, že by měl pádný důvod agenta z Duominy pěkně vyprovodit, jsem asi já. Já, který si umím tolik stěžovat -

Stěžovat - - Na kdeco.

„Čemu se směješ?“ řekla mi Eleusina.

Uvědomil jsem si, že se usmívám.

„Ale tak,“ řekl jsem, „ničemu.“

Potřásla hlavou.

Ve škole se nám robot vychovatel smál, když jsme se smáli ničemu.

Nechápal takový smích.

Robot vychovatel neuznával nic, co nemělo jasný důvod.

Ale v tuhle chvíli jsem chápal, že takovýhle smích, smích ničemu, je velice krásný - Že je to možná nejhezčí smích ve vesmíru - Je to smích z radosti nad tím, že jsme - - - že jsme sebou - -

35

Ubytovali jsme se s Eleusinou na planetě, kterou doporučil prospekt.

Příjemný, malý hotel s výhledem na lesy -

Hned první večer jsme si zašli do baru a až do noci naši novou situaci převažovali -

Jsme novorození.

Nemluvňata, která umějí mluvit -

Uvažoval jsem, že by bylo ještě možné, abychom si nechali vymazat paměť. Tak to dělává tolik nových zákazníků firmy Duomina. Ale já ani Eleusina jsme nechtěli zapomenout -

Chtěli jsme najít Wolfatia -

To bylo všechno.

V baru posedalo hodně lidí, kteří se kolem sebe rozhlíželi zmatenými pohledy, těkavě na předmětech ulpívali a hned se dívali jinam –

To byli opravdoví novorození.

Ti neměli nic –

Ani jedinou vzpomínku.

Nechali si vymazat paměť, vymazat si veškeré údaje, které se týkaly jejich existence. Osobní existence –

Nevypadali šťastně –

Vypadali jako lidé, kteří něco ztratili a nevědí co.

Litují – a nevědí čeho –

Muž, který seděl vedle mne na barové židličce, každou chvíli sáhl do náprsní kapsy, vytáhl svůj OGP, osobní galaktický průkaz, a četl si v něm své jméno –

Nedůvěřivě a znovu, znovu –

Jméno.

Jméno bylo to jediné, co mu zbylo.

Jeho dvojník si mezitím vykračoval v životě, v životě, ze kterého tento člověk vyskočil jak z rozjetého vlaku.

Jeho život trval dál. V dálce. Odjížděl –

A on o něm neměl nejmenší tušení.

Jeho nový život začínal tady.

Na barové židličce. Muž měl nacpanou peněženku a listoval v tlustých svazcích šeků –

Myslím, že by si rád některé informace o sobě koupil.

Jenže od koho.

Jak se proslýchalo, Duomina, v obavě ze zneužití, prý všechny informace, které od svých zákazníků odsaje, okamžitě skartuje – –

Eleusina se dívala roztěkaným melancholickým pohledem po baru, každou chvíli ulpěla pohledem na některém z hostů, poznal jsem, že uvažuje, kde asi teď sedí Wolfatius -

„Daido,“ řekla mi, „to je hrůza.“

Pokrčil jsem rameny -

„Třeba věděli, před čím utíkají,“ řekl jsem. „Jistě by neutíkali pro nic za nic.“

„Ale nevypadají šťastní - -“

„Narodili se, zvyknou si,“ uklidňoval jsem ji, „když se člověk narodí, musí si zvyknout na svět -“

Dívali jsme se na ty přerostlé novorozence, kteří posedali, nedružně posedali u stolků a zmateně těkali očima po baru -

Snad toužili nalézt něco, co jim připomene...

Vlastně nevěděli, co by jim něco mělo připomenout.

Ze svého předchozího života si neodnášeli žádný údaj, který by jim mohl něco nasvítit třeba lehounkým připomenutím -

Ani radost. Ani bolest...

Muž, který seděl vedle mne, se na mne zadíval.

Věděl jsem, na co se mě chce zeptat.

Jestli mu někoho nepřipomínám. Jestli on mně někoho nepřipomíná. Tolik se chce zeptat - Ale chápe -

Chápe absurdnost takové otázky.

A tak mlčí.

36

Uvažoval jsem, jak bychom mohli Wolfatia nalézt.

Neměl jsem žádný plán.

Veškerá evidence, která se týkala lidí, kteří zvolili náhradní život, byla – pokud nebyla ničena – tajná.

Nemyslel jsem, že by Eleusina měla příliš možností, jak Wolfatia najít, a nedával jsem jí velkou naději.

A přece se našla.

Hned druhý den.

Po snídani jsme vyšli na procházku. Eleusina rozhodla, že v přírodě se mnohem lépe přemýšlí. Projdeme se v parku a jistě, tvrdila, na něco přijdeme – –

Procházíme se v parku.

Snažíme se, úpěnlivě se snažíme na něco přijít.

Najednou Eleusina ukáže kupředu, sleduji její ukazováček –

Napnutý a chvějící se ukazováček.

Ukazuje na –

Wolfatia.

Snažili jsme se na něco přijít. A přišli jsme na Wolfatia.

37

Wolfatius šel zvolna před námi, nějakých deset metrů vpředu, držel v ruce vodítko, dlouhé vodítko, na jeho konci poskakoval malý černý pes, náramně veselý.

„Haló, Wolfy,“ zavolala Eleusina.

Wolfatius se otočil.

„Co tě to napadlo,“ vykřikla Eleusina, „utýct.“

Wolfatius se na nás podíval, ani ne příliš překvapeně, jako by celou tu dobu, co byl od nás, očekával, že za ním jednou někdo zavolá „Wolfy“, on se otočí a pohlédne do očí své ženě –

„Haló, Eleusino,“ zamával na nás, „Daidale.“

Tenhle živý Wolfy byl k nerozeznání od toho, kterého jsme zanechali v dálce, Duomina byla ecpec třída, vyznala se.

Čím se liší skutečný život od umělého?

Často se na to ptám -

A nemohu nalézt jiný důvod než ten starý, známý, banální - -

Lásku.

Láska je to, co odlišuje živé od mrtvého.

Wolfatius objal Eleusinu. Vyhlížel velmi dojatě -

Vysvětloval, že neví, co ho to napadlo, prostě jednou, když za ním agent z Duominy přišel -

Podepsal.

Ze zvědavosti.

Líčil, že si na téhle hvězdě nežije špatně. Otevřel si tu malou firmu na výrobu umělých květin, které mohou z květináčů konverzovat se svými majiteli -

Nebo růže, které umí hovořit s tím, komu byly doneseny, umějí odříkat gratulační báseň -

Kybernetické chrpy, kybernetické chudobky, kybernetické orchideje -

A jak mu tahle firma vynáší.

Květiny mají mnoho výhod vůči psům i kočkám. Jsou čistotné a stačí jim mnohem méně péče -

Umělé psy také projektuje.

Potrásl vodítkem.

„Přejete si, šéfe?“ řekl veselý psík na konci šňůry.

Až uvede Wolfatius do prodeje umělé psy, kybernetické ohaře, ratlíky, jezevčíky, dogy, buldoky, kteří budou umět hovořit se svými pány, začne vydělávat ještě víc.

„Jste pašák, šéfe,“ zalichotil Wolfatiovi veselý psík.
Eleusina byla u vytržení –
Vpíjela se Wolfatiovi do očí, drtila jeho ruku ve své –
Ale mně na Wolfatiovi bylo něco podivného, podezřelého – – –
Namířil jsem na něj hlaveň svého čidla. Zacílil kybernograf –
Samozřejmě.
3000.
Tenhle Wolfatius byl taky – – umělý –

39

Byl jsem si vědom toho, že umělý Wolfatius neví o tom, že je umělý,
jestli bylo něco na činnosti Duominy milosrdně kruté nebo kruté
milosrdné, bylo to tohle –

Umělí si nebyli vědomi toho, že jsou umělí.

Neřekl jsem před Wolfatiem Eleusině nic.

Bylo mi ho líto.

Je to kybernet, ale nemůže za to, že je kybernet, jako já nemohu
za to, že jsem člověk.

Proč by se to měl dozvědět dřív, než bude třeba.

Jestli to vůbec bude třeba.

Když někomu umělému řeknu, že je umělý, jistě mu to radost
nepřinese –

Ale při večeři jsem Eleusině všechno vyklopil.

„Ne, Daido,“ zašeptala.

A pak se rozplakala –

„Kdy se ti začalo zdát, že je Wolfatius divný?“ zeptal jsem se.

„Asi,“ uvažovala, „asi před dvěma roky.“

To ale znamená –

To znamená, uvažoval jsem, že Wolfatius může být už pěkně dlouho někde jinde. Tenhle Wolfatius zde žil – – tak rok. To znamená –

Raději jsem nechtěl pokračovat v úvahách, co tohle znamená –

40

Za úplatky –

Za úplatky se sežene ve vesmíru prostě všecko.

Duomina se nějak chvástala, že se nikdo nikdy nedozví nic o jejích zákaznících.

Ani mi nedalo moc práce najít v její zdejší pobočce programátora Pumpernickelmeyera, který se nechal velice snadno přimět k tomu, aby mi donesl údaje o Wolfatiovi –

Jak říkám, ještě že jsou úplatky.

Jinak by se člověk často nehnul z místa.

Pumpernickelmeyer mi donesl veliký papír, plachtu, ve které byly všechny údaje, které Duomina o Wolfatiovi měla –

Četl jsem ty údaje se zatajeným dechem.

„Koukněte, Pumpernickelmeyere,“ řekl jsem mu, „není to nějaká habadůra?“

„Jaká habadůra,“ pokusil se zatvářít uraženě. „Jaká, jaká.“

Jenže Pumpernickelmeyer patřil mezi lidi, které snad ani urazit nejde, a tak se mu ani příliš nedařilo zatvářít se uraženě; jen se tak šklebil.

Sklonil jsem se nad plachtu –

„Tady píšou, že Wolfatius II má firmu na téhle hvězdě, to vím, sám jsem s ním přece mluvil,“ uvažoval jsem zamyšleně.

„Tak vidíte, že mašinka nekecá,“ řekl Pumpernickelmeyer.

„Ale píše se tady, že pak Duomina dodala Wolfatia III, který utekl s jednou baletkou na Andromedu,“ řekl jsem.

„Vy nemáte nikdy chuť utýct s baletkou na Andromedu?“ zeptal se mě Pumpernickelmeyer drze.

„Moje chutě na baletky s tímhle nemají nic společného.“ Odlepoval jsem se od jeho lepkavého pohledu. „Ale pak tady stojí, že jste zhotovili Wolfatia IV –“

„Asi ho ta baletka unavovala,“ moudře pokývl Pumpernickelmeyer, „a nechtěl se s ní přitom rozejít –“

„Jenomže tady píšete, že jste pak zhotovili Wolfatia V a ten že vede projekční kancelář na Orionu XXXVII, ale už je další Wolfatius VI –“

„Doktor Wolfatius,“ řekl Pumpernickelmeyer, „patří k našim nejlepším zákazníkům.“

Zadíval jsem se na něj zmateně a vděčně, ještě že Duomina má za zaměstnance lidi –

Roboti neberou úplatky –

To je na nich krásné.

Ale někdy dost nepříjemné.

41

Zapsal jsem si adresu Wolfatia XVII, který byl v evidenci dosud posledním modelem SEBE SAMÉHO, který si Wolfy objednal.

„To nic není,“ nahlížel Pumpernickelmeyer do plachty, kterou si stáčil do kapsy, „sedmnáct kopií.“

„Chcete říct –“

„Chci,“ podíval se na mne vesele. „Většina lidí se hned tak ne-nabaží odkládání své existence. Máme zákazníky, kteří si postup-

ně nechají zhotovit třeba třicet duplikátů. Jsou to výjimky, ale jsou – – –“

„Proč to dělají?“ myslel jsem nahlas.

„Vím já?“ řekl Pumpernickelmeyer. „Já se nechal nahradit jenom třikrát. Jeden můj dvojník žije s manželkou a s třemi dětmi na hvězdě praotců – –“

Zasnil se –

„Víte, pořídit si dvojníka k dětem je o moc levnější než platit alimenty, a pak odpadnou ty scény s rozvodem –“

Zasnil se ještě víc.

„Druhej Pumpernickelmeyer žije na Orionu v domečku s manželkou a dvěma holčičkama a je to vzornej otec. A třetí žije s manželkou a tchýní,“ Pumpernickelmeyer se zašklebil, „na Cassiopeie –“

Zamířil jsem na něj kybernograf –

Ne.

Tenhle byl opravdu živý.

„Spokojenej?“ usmál se na mne.

Kývl jsem –

„Tak kdyby něco, já vám nic neřekl,“ dotkl se špičkou ukazováčku krempy klobouku a vplul do dveří –

Díval jsem se apaticky na adresu SKUTEČNÉHO Wolfatia.

Wolfatius Schmittt

Merkur 22

Jabloňový kráter 7

250 01 Armstrongeum

Psal se s třemi znělými t jako všichni Orioňané.

Druhý den jsem se Eleusině omluvil.

Řekl jsem jí, že se musím vrátit do Robotea. Pia faus. Nechtěl jsem prostě, aby jela na Merkur se mnou -

Může tam být velmi trapná scéna.

Manželé, kteří utíkají od svých manželek, nečekají na to, až pro ně jejich manželky přijdou a odvedou si je zpátky.

Pokud vím, nikdy po tomhle takoví manželé netoužili.

Eleusina ani neprotestovala -

Zmocňovala se jí malátnost a snivost, vyhlížela jako poprvé zamilovaná dívka -

Na planetce nastávalo jaro.

Eleusina se vydržela celé dny procházet v sadech a dívat se na kvetoucí stromy -

Snad doufala, že opět před sebou uvidí Wolfatia - - ale tentokrát ne Wolfatia II, kterého v sadech čas od času potkávala s psíkem, ale Wolfatia opravdového - živého -

Odlétal jsem a bylo mi teskno -

Merkur 22 je docela zapadlá planetka v jednom zastrčeném cípu vesmíru -

Úředník, který mi prodával jízdenku, se, jak se mi zdálo, lehce ušklíbl, jako by se divil, že „do takové díry“ někdo letí -

Provinciální hvězda -

Provinciální letiště.

Vystoupil jsem, díval se na malou přistávací dráhu, obklopenou obrovitými sekvojemi a křovím -

Prázdnost, pusto, ticho -

Jen u provozní budovy stánek s horkými párky.

Přeslabikoval jsem pár okoralých hesel zavěšených na provozní budovu a rozhlížel se, kde bych našel aerotaxi –
Pokročil jsem k prodavači párků, abych se ho zeptal –
Byl to Wolfatius.

43

„Wolfy.“

Zvedl oči stejně jako ten Wolfatius, kterého oslovila v parku Eleusina – – tak, jako by po léta čekal, že se těchhle pět hlásek za ním jednou ozve a on spatří někoho blízkého –

„Ahoj, Daido,“ řekl.

„Se nedivíš, že jsem tady?“

„Jednou to muselo prasknout,“ řekl Wolfatius.

Posadil jsem se na lavici vedle něj.

„Ženský jako Eleusina se nevzdávaj.“

Sáhl do hrnce s párků, jeden vytáhl a hodil do druhého hrnce, hrnce s vařící vodou –

„Jo?“

„Fajn, Wolfy,“ souhlasil jsem, „mám už pěkný hlad.“

Tyhle historizující prodavače párků jsem vždycky miloval.

Vybavovali mi staré doby –

Primitivní idylické doby –

A tak jsme tam seděli v modrých stínech obrovitých sekvojí a vyprávěli, vyprávěli –

Wolfatius líčil svá putování. Od chvíle, kdy stál na trávníku u svého paláce a uvědomil si, že jeho ŽIVOT vlastně končí – – už dosáhl všeho, čeho dosáhnout měl a mohl – –

Zatoužil utéct –

„Víš,“ řekl mi, „vlastně mi nic nevadilo. Měl jsem všechno. Palác, krásnou ženu, uznání – Nic mi nevadilo, ale možná mi vadilo, že mi nic nevadí – –“

Tak tam tehdy stál u svého paláce a snil o tom, jak by bylo krásné začínat – být zase – neznámý, chudý –

Na konci cesty se často snívá o jejím začátku –

Ten večer zazvonil u brány Wolfatiova paláce agent –

Agent z Duominy –

Wolfatius chvíli váhal, obával se, že ublíží Eleusině. Měl ji velice rád. Ale agent byl útočný, úskočný, dokazoval, že Wolfatius nikomu neublíží, nikoho vlastně neopustí. A... kdykoliv se může vrátit.

44

Stíny sekvojí se dloužily, tma byla stále modravější –

Který manžel nemá chuť jednou vyjít z domu – – a jít, jít – Která manželka ani jednou nezatoužila vyjít z kuchyně, vzít si klobouk, nové šaty a vyjít z domu a jít, jít –

Wolfatius si myslel, jak je chytrý, moudrý a vyrovnaný.

A přece podlehl.

Wolfy I jednou přišel k vrátkům jeho paláce. Wolfatius si ho objednal už v smontovaném stavu, „v chodu“, jak se říkalo v prospektech. Wolfatius se na něj podíval, dal si na hlavu kšiltovku, stiskl si s Wolfatiem I ruku, vyšel –

Šel od svého paláce –

Všechno za sebou zanechával.

S sebou si vzal jen –

Naději.

Wolfatius mi líčil začátky nové dráhy, uskutečňoval svůj program květin přítelkyň. Líčil mi noci, noci, které trávil v opojení nad svými výkresy. Vyprávěl o vášni, jaká ho nad novými plány posedla -

Jenže pak přišla -
Sonja.

Baletka Sonja.

Jako upředaná z paprsků. Když její ruce objaly Wolfatiovu šíji, jako by ho objímalo světlo, když se mu zadívala do očí, jako by byl prozářený hebkým svitem - - a když s ním tančila, jako by vířil s lahodným jasem v náruči -

To, co nás nejvíc vábilo, od toho nejvíc toužíme utéct.
Nechtěl jí ublížit.

Opustit ji chtěl, ale ublížit jí nechtěl.

Zanechal ji v náruči umělého Wolfatia.

„Vlastně jsem ji ani neopustil, Daido,“ řekl. „Když - když se to tak veme...“

Líčil zástup Wolfatiů, kterým osíval oblohu, vyprávěl o nich a o jejich trablech, o jejich úspěších, vyzouval se z existence za existencí, pokaždé se nového života nabažil rychleji než toho předešlého -

A utíkal do dalšího -

Střídal práci a lásky a cestování - prošel za těch pár let tolika životy a nakonec -

„Už jsou ty párky hotový,“ řekl, zalovil ve vroucí vodě -

Nikdy jsem nesnědl tolik párků -

Jako v tu horkou sekvojovou noc -

„Wolfy,“ řekl jsem mu a zakousl se do párku, „Wolfy, a našel ses někde?“

Díval se teskně na obzor za letištěm –

Rovný, plochý obzor – plochý – jako asi byly všechny Wolfatiovy životy –

„Radši budeme jíst párky než klábosit o mejch životech,“ řekl Wolfatius a ukrojil kousek chleba –

Chápal jsem ho.

Někdo má – a dost možná většina lidí – má na konci života pocit, že svůj život nevyužila.

Wolfatius má tenhle dojem –

Jenže v daleko větším měřítku.

On má představu, že nevyužil „své životy“.

Prošel tolika cestami, kolika dřívější „Wolfatiové“, dřívější životní poutníci nikdy nemohli projít – dokázal opustit tolik cest, kolik se mu zachtělo, opustit je nepozorovaně. Vypařit se z nich –

Jenže co z toho – co z toho vypařování –

Jeho zázračné úniky na jeho životním pocitu nic nezměnily –

Dá se utíkat. Ale nemá cenu utíkat od něčeho. Cenu má jenom – utíkat k něčemu.

Utíkat od něčeho a utíkat k něčemu –

Možná to na první pohled vypadá stejně.

Jenže je mezi tím rozdíl jako mezi ohněm a vodou.

Wolfatius se zakousl do párku. Z párku se vznesl dlouhý proud šťávy, vystříkla na Wolfatia i na mne – – –

„Promiň,“ řekl Wolfatius. Vyslovil to k obzoru, jako by se neomlouval mně, jako by vůbec nemluvil o tom, co se stalo, ale vyslo-

voval omluvu obrovitému, všeobsáhlému... něčemu za obzory - za všemi obzory -

Jako by vyslovoval omluvu -

Své existenci.

Dlouho jsme tam seděli u setmělého letiště.

Dívali se na linku na obzoru, zvolna žhavěla a zvolna vychládala - - -

Mlčel jsem. Věděl jsem, že si Wolfatius teď nepotřebuje s někým popovídat, potřebuje si s někým pomlčet.

Často by nám tak pomohlo, kdybychom měli někoho, s kým bychom si mohli pomlčet.

Jenže všichni si s námi chtějí povídat -

Dokonce to pokládají za svou povinnost.

A tak jsem se kamarádovi Wolfatiovovi obětoval. A mlčel jsem s ním na tom ztraceném letišti zapadlé hvězdy -

Wolfatius sbalil svůj párkový stánek.

„Máš kde spát?“ zeptal se roztržitě.

„Jsem tady poprvé,“ řekl jsem mu.

A tak mě vzal k sobě -

Armstrongeum byla maličká osada, měla tři domy. V jednom bydlel Wolfatius, ve druhém kybernetický správce letiště a ve třetím bylo bistro s kybernetickou bufetářkou - - -

Jinak byla na hvězdě jenom skladiště.

„Tady bych tak vydržel,“ řekl jsem Wolfatiovovi, ale řekl jsem to jen proto, abych ho rozpovídal -

Příroda tu byla hezká, ale já rád spíš figurální krajiny, jak říkávám. Krajiny s lidmi. S lidmi, co mám rád. Být jediným člověkem na celé hvězdě, to by mě asi pěkně drtilo - - -

„Víš něco o Eleusině?“ zeptal se Wolfy.

„Ale vdala se,“ zalhal jsem, „když jsi utek, prokoukla to, vdala se, slyšel jsem, že je docela šťastná.“

„Eleusina byla vždycky mazaná. Jistě na to přišla hned, že jsem odešel,“ řekl Wolfatius.

A řekl to tak smutně a tak hlasitě, jako by oznamoval celé téhle zapadlé hvězdě, že je tady, protože si zpackal život –

A přece se mu všechno podařilo –

Všechno, co zkusil.

Utekl. Utekl od něčeho.

Jeho jediná potíže, zásadní potíže, byla v tom, že utéct od něčeho ještě neznamená utéct k něčemu.

46

V noci jsem zaslechl vzdechy –

Dům, ve kterém Wolfatius bydlel, byl sestavený z velikých desek z umělé hmoty a propouštěl špatně utěsněnými spárami každé slovo, dech – – –

Slyšel jsem Wolfatiův dech.

Wolfatius byl chlap a neplakal.

Ale jeho dech nebyl chlap.

Wolfatiův dech plakal –

U mužů, kteří dokáží potlačit pláč, k tomuhle dochází, nepláčí hlasem, ale pláčí dechem –

Vstal jsem a zaklepal mu na dveře.

„Co je?“ houkavě vzdychl Wolfatius. „Kdo je?“

Mlčel jsem. Bylo mi jasné, že se domyslí. Jsou-li na celé hvězdě jenom dva lidé, jsou některé otázky i některé odpovědi zbytečné –

Tu noc jsme proseděli v županech na terase před Wolfatiovým domkem, dívali se na prudce se dnící nebesa -

Jitro klesalo z výšky, řítilo se - - - sladké a oslepivé -

A v tom jitru mi Wolfatius vykládal, jak tím, že opustil jediný život a vešel do zástupu druhých životů -

Nic nezískal.

Vůbec nic.

Jako by každý, kdo hledá svůj život jinde než v jeho hloubce, ztrácel svůj život, uvažoval jsem.

Díval jsem se na Wolfatiův teskný profil -

Wolfatius pozvedal tvář k obloze a plakal dechem.

Jeden z nejbohatších kamarádů, jaké mám, jen tak tak že se nerozvzlyká - Jeden z nejspolečnějších lidí žije - zde... v jednom z největších hvězdných zapadákovů, žije sám, naprosto sám - - -

„Wolfy, kecal jsem,“ řekl jsem mu něžně. „Eleusina na tebe pořád čeká.“

47

Párkrát v životě jsem měl dojem, že jsem udělal opravdu dobrý skutek.

Dělal jsem dobré skutky často, to ano, někdy jsem měl období, že jsem se v páchání dobrých skutků zrovna vyžíval.

Ale dojem, že jsem udělal opravdu dobrý skutek, jsem kupodivu často neměl. Nezáleží totiž na tom, jestli děláme dobré skutky ze svého hlediska. Ale na tom, je-li to, co za dobré skutky považujeme, tak i přijímáno.

Často jsem přímo měl jistotu, že dělám dobrý skutek -

A ti, kterým jsem dobrý skutek donesl, mě přijali zděšeně, jako bych jim ublížil.

Teď ne.

Wolfatiova tvář, tvář poutníka tolika životy, se rozjasnila, zadíval se mi do očí a usmál se.

„Nekecáš? Nekecáš, Daido? Kecal jsi – ale – jenom předtím?“

Kývl jsem.

Wolfatius udělal gesto, jako by mě chtěl obejmout – ale jen ke mně natáhl ruce – sklonil do nich tvář –

Rozplakal se –

Moc rád se dívám na lidi, kteří pláčící štěstím.

48

Od té doby čas od času zajedu za Wolfatiem a Eleusinou.

Když potřebuju pookřát, usadím se u nich a nasávám idylu.

Jím cassiopejské macesy.

Macesy se šlehačkou.

Wolfatius a Eleusina žijí šťastně, harmonicky; řekl bych, že to je jeden z nejšťastnějších párů ve vesmíru. Wolfatius od Duominy a Eleusina od Duominy jsou ve sklepech jejich domu. Vypnutí, rozebrání.

Rád s Wolfatiem a s Eleusinou sedám na balkóně a dívám se do svítajících obzorů. Vzpomínám na dávné svítání na daleké zapadlé hvězdě, kde žil jediný člověk, prodavač párků, vzpomínám na svítání Wolfatiovo –

Když si pomyslím, že na obloze nad našimi hlavami je tolik nahrazených lidí – tolik umělých existencí – –

Je mi smutno.

Proč musí člověk hledat život v cizích životech? Jediný život, jaký můžeme nalézt, je přece ten, který můžeme nalézt ve vlastní existenci.

V našem životě je tolik životů.

Ve vlastním životě si neseme všechny životy, o kterých sníme.

Jde jen o jedno.

Udělat si čas. Čas, abychom je našli.

Abychom pro samé hledání nezapomněli nalézt.

Někdo nenalezne jenom proto, že příliš hledá – –

Tihamérova hvězda

1

Když pilot Tihamér dorazil na hvězdu Ašád Coala 6/i, bylo mu dvaadvacet.

Dostal se tam omylem.

Spravoval si palubní kompas a popletl si světové strany.

Bohužel nevěděl, jak si je popletl.

A tak když se chtěl později na tuto hvězdu ještě jednou vrátit, nepodařilo se mu to – Nepodařilo se mu stejně poplést kompas.

Někdo zabloudí proto, že si poplete cestu, a někdo zabloudí proto, že si cestu poplete málo.

Tihamér byl pověřený zachycením hranic galaxie a měl zakódovat hraniční hvězdy.

Na každé hvězdě vystoupil, provedl měření, zanesl ji –

Jenomže když přistál na hvězdě Ašád Coala 6/i –

Tihamér strnul.

2

Nejprve myslel, že přistál v ráji –

Hvězda se třpytila zelení, modří, stříbrem –

Tihamér, který pocházel z civilizované planety, byl zvyklý na přírodu, která se podobala pecku.

Něco takovéhoho znal jen z pohádkových knížek.

Vystoupil užasle z rakety a bloumal a bloumal napříč křišťálovým podnebím -

Už to, že mohl dýchat bez skafandru -

Teprve teď jsem pochopil, dumal, co to je dýchat, teprve teď jsem pochopil, co to je moci se nadechnout -

NADECHNOUT -

A pak zahlédl dítě.

Jelo na koloběžce a na hrudi mu něco zářilo.

Nevšímal si toho příliš, ale když za okamžik spatřil mladíka, který běžel přes louku a na prsou si nesl také jakési světlo, zastavil se -

Neudivilo ho, že lidé zde jsou stejní jako on, ani to, že jsou stejně oblečení. Život je modelová záležitost a kalhoty nevymyslíš jinak -

Udivilo ho světlo, jaké měl mladík na hrudi -

A pak spatřil cestou lukami procházet hejno lidí, všem se na hrudi něco třpytilo, jako by měli na prsou zavěšené slunce - -

Tihamér se k nim rychle vydal.

Ta slunce ho vábila, měkce a vlídně poblikávala - - -

3

Když se Tihamér dostatečně přiblížil lidem, mohl zahlédnout zřetelně jejich světla -

Nebyla u všech stejná, kdepak -

Každý si nesl na hrudi světlo, které bylo něčím ozvláštněno, něco se v tom jasu míhalo -

Vypadalo to, jako by měl každý na hrudi obrazovku.

Oslnivě planoucí obrazovku, která vysílá záření - - -

Dodal si odvahy a přiblížil se některým lidem natolik, aby mohl rozeznat, co se mihá v jejich světle, aby mohl rozpoznat, co dokáží vysílat -

U někoho rozeznal v tom světle planout tvář -

U jiného třeba dům -

Jiný si nesl ve světle na své hrudi celou planoucí krajinu -

Tyto obrázky se Tihamérovi velice líbily, a když poznal, že si lidé jeho zvědavosti nevšímají, procházel kolem nich a nahlížel do jejich obrazů -

Ty obrazy ho těšily -

Bylo v nich něco krásného a něco harmonického - -

Dívat se chvíli na ty světelné obrazy bylo pro Tihaméra lahodné -

A pak se šel hlásit na úrad.

Bylo to ve stanovách, že na nových hvězdách se má člověk hlásit.

Vyhlíželo to byrokraticky -

Neromanticky -

Hloupě.

To ano. Ale jak říkal Tihamérův šéf: ve vesmíru musí být pořádek. Na úradě se ani nedivili, zřejmě v téhle končině vesmíru ztroskotal každou chvíli někdo.

Zapsali si jeho osobní údaje, dali mu podporu a slíbili pomoc.

Tihaméra překvapilo, že se ho nevyptávali na jeho civilizaci.

Asi poznali, že naše civilizace je hluboko pod jejich.

Ale stejně to Tihaméra dost urazilo.

Všiml si, že i úředníci, se kterými jednal, mají na prsou světla, ve kterých se objevují obrysy, a zeptal se jich lingvoanalyzátořem, co to je.

„Co, co,“ škytl ospale jeden úředník.

A podíval se na Tihaméra tak, jako by ho chtěl tím pohledem dep-
tat či přivést do naprostého pocitu méněcennosti, jenomže Tihamér
byl pořádně otrlý --

„Srdce,“ řekl nakonec úředník --

Tihamér se chtěl nejprve tomu rozesmát --

Jenomže pak se podíval na úředníkovu hrud' a zamyslel se --

Světlo, které si nosili obyvatelé téhle hvězdy na hrudi, bylo
trochu --

Trochu ve tvaru, který upomínal na to, co Tihamér zval srdcem.

Takový srdcovitý, jasně planoucí obrys, svítící srdce --

Průhledné a svítící, taková malá soukromá obrazovka --

4

Druhý den za ním přišel lékař.

Prý je třeba, aby se Tihamér připodobnil obyvatelům hvězdy,
jejich svítící srdce je nezbytné i pro něj, má-li dýchat na hvězdě
normálně --

Hovořil zasvěceně o tom, že pomocí svítící obrazovky se na
hrudi vytváří jakýsi filtr, který proměňuje ovzduší, jinak by prý
Tihamér trpěl --

Bez onoho svítícího zařízení --

Bez něj Tihamér prý na hvězdě nemůže žít.

Zařídí, aby je měl, je prý převelice jednoduché --

Je to, jak řekl lékař, velice obvyklé zařízení a není bolestné, prý
spravení zubů by bylo pro Tihaméra mnohem nepříjemnější --

Tihamér se dotázal, jestli mu pak budou moct nahlížet do srdce.

Lékař přikývl a zatvářil se velice udiveně, bylo mu to samo-
zřejmé.

„Co je na srdci ostatně soukromého?“

To Tihaméra znepokojilo –

Samozřejmě se nezmohl na to, aby lékaři oponoval, nebo aby dokonce odmítl jeho nabídku –

Přijal ji.

A souhlasil s tím, že při prvním volném termínu přijde na kliniku.

5

Ale dny, které přišly, přinesly Tihamérovi znepokojení a on stále uvažoval o tom, jak bude jeho srdce po operaci vypadat, bál se toho –

Nahlížel do srdcí svých bližních a uvědomoval si, jak asi musejí mít stále na mysli to, co milují, toho, koho milují, uvědomoval si, že stále mají na mysli –

Každý, kdo na téhle hvězdě žije, uvědomoval si Tihamér s tísní, přece nechává ostatní, aby mu mohli, kdykoli se jim jenom zlíbí, nahlédnout –

Do jeho citu –

Díval se do srdcí dětí a viděl v nich podoby rodičů, podoby domovů, podoby oblíbených hraček –

Díval se do srdcí, která míjel, a nacházel v nich neznepokojení –

Lidé, kteří počítají s tím, že jim kdykoli může kdokoli nahlédnout do srdce, musejí asi svá srdce udržovat v takovém stavu, v jakém je mají mít – – –

A zkoumal sám sebe, snažil se nahlížet už teď do vlastního srdce, aby odhadl, co jeho bližní budou moci v jeho srdci spatřit, až se mu na hrudi rozzáří obraz –

6

Tihamér znejistěl -

Uvědomoval si, že to bude velice nepříjemné, zvláště když nemá příliš jasno, co ve svém srdci uvidí -

Bylo to zvláštní - je to mé srdce, říkal si, a přitom mi není jasné, co ve svém srdci mám -

A dlouze přemýšlel o tom, co on i druzí v jeho srdci asi tak spatří -

Byl zmatený -

Je to mé srdce, říkal si, a nevyznám se v něm - -

Pak mu oznámili den operace a Tihaméra se zmocnil nepokoj, dokud byl den operace jen ohlášený, mohl se na celou záležitost dívat ironicky -

Ale teď, když si uvědomil, že už zítra mu všichni nahlédnou do srdce -

Samozřejmě, on může také nahlížet do srdce jim, není to nic, co by jej ochuzovalo nebo co by jej stavělo vůči ostatním do nevýhody -

Ale přesto tu noc před operací Tihamér nemohl usnout. -

7

Ráno ho probudil zvonek -

Dopotácel se ke dveřím, aby přijal kybernetu, který pro něho přijel ze sanatoria...

Neotevřu, říkal si.

Ale přemohl se a otevřel. Co by to bylo za nesmysl, říkal si, abych se bál vlastního srdce, abych se znepokojoval tím, že ostatní do něj nahlédnou -

Za dveřmi ale nestál kybernetický šofér –
Stál tam kybernet, který oznámil Tihamérovi, že jeho raketa
je opravena, a chce-li, může na ní odletět z téhle planety, kdykoli
se mu jen zachce –
A Tihamér vyběhl z domu – okamžitě –
Hned se mu zachtělo opustit tahle místa –
Nasedl do rakety a odlétl.
Ještě bylo šero a viděl v krajině pod sebou spousty malých světél-
lek, to těm, kteří se procházeli po hvězdě, svítila srdce a ozařovala
měkce okolí – –
Ale Tihamér jen zvýšil rychlost, aby odletěl co nejdřív.

8

Jenomže i pak, když už dávno přistál na své hvězdě a mohl si být
jistý, že mu do srdce nikdo nenahlédne, ho dávná vzpomínka
znepokojovala –
Co kdyby někdo mohl nahlédnout do mého srdce, tak jako do
svítící obrazovky –
Co kdyby jednou u mě někdo zazvonil a moje srdce změnil
v takové zářící, jaká jsem vídal na oné daleké hvězdě –
A Tihamér se začal zamýšlet nad tím, co by jeho bližní uviděli
v jeho srdci a co by asi on uviděl v jejich srdcích –
Jak jsem mohl být šťastný, dokud jsem takhle neuvažoval, říkal
si, usmíval se ironicky –
A navykl si dívat se na srdce svých bližních –
Navykl si pozorovat to, co v něm nesou.
I když jejich srdce nesvítí a ten, kdo chce do něj nahlédnout,
musí použít fantazie – –

Každý si něco nese v srdci –

A každý, když si dá pozor, to může spatřit.

Naše hvězda se zase tak od jejich hvězdy neliší, uvažoval Tihamér –

A když se díval na zástupy lidí, díval se na zástupy srdcí.

Jak by všichni zde asi museli žít jinak –

Kdyby –

Kdyby věděli, že jejich hrud' je průhledná a že zrcadlí –

Jak by asi žil jinak tenhle muž –

Tahle žena – tohle dítě –

A Tihamér se díval a snil o srdcích –

A pak se zamyslel nad tím, jak jinak by musel žít on, kdyby věděl, že každou chvíli může někdo nahlédnout do jeho vlastního srdce –

Škoda že nežijeme na té hvězdě – Anebo je to vlastně dobře, že žijeme zde?

Stále si nebyl jistý.

Ale snažil se žít, jako by jeho srdce bylo křišťálově průhledné –

A snad proto byl Tihamér od svého letu šťastný.

Manželka, kterou jsem si vymyslel

1

Naše planeta není moc rozvinutá. To tedy ne. A tak, když se někdo od nás dostane do nějakého rozvinutého cípu vesmíru, je celý nadšený. A snaží se tam sehnat, co se dá, poznat, co se dá. Prostě, odnést si odtamtud co nejvíc dojmů. I zboží.

Když jsem se dostal do souhvězdí Labutě I, na planetu 1/1, kam jsem jel na kongres, byl jsem jako v sedmém nebi. Sedmé nebe, říkám si, sedmé nebe.

Vůbec jsem netušil, že nějaká planeta může být tak civilizovaná jako ta, na které jsem přistál. Po léta jsem se z našeho souhvězdí nevybabral, pořád jezdili na výjezdy jenom ti protekční. A tak, když na mne konečně připadla možnost poznat cíp vesmíru, kde to opravdu fiščí k neuvěřitelnému pokroku, byl jsem moc rád. První den jsem na kongres vůbec nešel, jen jsem brouzдал po obchodech. Bloumal v obchodních domech a žasl nad záplavou zboží a všelijakých vynálezů, které já, příchozí z „hvězdného balíkov“, kolikrát ani neuměl pochopit. I pak, když jsem začal na kongres docházet, hleděl jsem se každou chvílí vypořit. A jen tak jsem se procházel rozsvícenými ulicemi toho skvostného města, melancholicky do sebe nasával náladu souhvězdí Labutě. Říkal jsem si, že jednou, jednou třeba i naše zapadlé souhvězdí tuhle báječnou planetu dožene -

I u nás budeme jednou obdivovat supermarkety celovesmírné firmy Zemkea -

Moje mánie jsou prospekty. Jak někde nějaký vidím, hned si jej vezmu. Četba prospektů byla na téhle hvězdě moje nejmilejší četba.

Pane, jaké tady měli vynálezy. Rozum mi nad tím zůstával stát.

Firma „Einsteinův kocour“ dodávala kocoury ve všech provedeních. Tihle kybernetičtí kocouři uměli vyprávět anekdoty i vařit, uměli se starat o děti jako vychovatelé. V tlustém katalogu té firmy jsem našel kocoury s docela neuvěřitelnými a pro mne naprosto nepochopitelnými programy. Jako byl třeba kocour tanečník, kocour lukostřelec nebo kocour umývač nádobí.

„Květiny pro osamělé“ se jmenoval výrobek jiné firmy. Měl přes tři sta variant. Květiny, které vás po příchodu domů vítají, volají na vás z vázy, jak jsou rády, že jste už přišli –

Povídají si s vámi třeba celý večer. A povídají si jen o tom, o čem chcete. Nikdy se nestane, že by pro vás neměly čas –

„Kniha IDEÁL“ se jmenoval výrobek jednoho avantgardního nakladatelství. Kdo si poslední model téhle firmy koupil, měl v ruce knihu s odčítacími deskami. Tyhle desky dokázaly jako nejcitlivější čidla odečíst z vašich rukou, co byste rádi četli. Písmena v knize se přeskupovala podle vaší okamžité nálady. Četli jste PŘESNĚ to, co jste zrovna chtěli. Měnil se obsah knihy, měnily se v ní postavy, zápletky – –

Každý večer jsem si lehl do postele a probíral se prospekty a jen žasl – – Ani to nevypadalo jako nabídky zákazníkům, spíš jako pasáž z nějaké vědeckofantastické knihy –

2

Možná, uvažoval jsem, možná se na naší planetě čte tolik vědeckofantastická literatura, protože je u nás hospodářství v tak ža-

lostném stavu. Je to... terapeutická literatura. Lidé, kteří čekají na špinavý vlak, který přijede ještě s neuvěřitelným zpožděním, si asi rádi čtou o křišťálových vznášedlech, provoněných jasmínovou vůní. O vznášedlech, která jezdí přesně podle jízdního řádu a ve kterých vás neseřve průvodčí, jako se stává na našich železnicích -

Pokuřoval jsem dýmku, slastně se protahoval, četl jeden prospekt po druhém - - A bylo mi, jako bych četl nejkrásnější básně -

A pak jsem zahlédl název firmy, který mne zvláště zaujal.
SNOLIDÉ.

Tenhle inzerát jsem viděl už na řadě poutačů. Ale tam mne zaujal jen tím, že jsem o něm nevěděl - jako o celé řadě věcí v souhvězdí Labutě I - co si mám myslet. Nevšímal jsem si jeho elegantně vykroužených gotických písmen, ale když jsem měl teď v ruce celý katalog firmy, bylo to něco jiného. To jsem už našel čas, abych se s firmou seznámil blíže. Jen jsem se do toho inzerátu začel, už jsem se začal usmívat. A říkal jsem si v duchu tichounce: no tohle, teda tohle. KDYBY TOHLE BYLA PRAVDA. A jak jsem tak ležel a listoval v katalogu, napadlo mne něco, co mne ohromilo: vždyť tohle všechno přece JE pravda.

Každý výrobek, který v katalogu byl, měl svoje číslo. Popis, cenu.

Ale jestli něco takového je možné -

Pak to je -

Pak to je ta nejkrásnější poezie, která se zhmotnila...

Pak to je - ZÁZRAK ZAZRAKŮ -

Podle toho, co se v katalogu psalo, je možné si vysnívat svoje bližní, není už třeba jen se smířit s tím, jací naši bližní jsou, jen doufat, že je převychováme -

Můžeme si je přece -

VYSNÍT.

Ano tak, přesně tak to v tom katalogu stálo.

Prý po tom, co konstruktér Daidalos vypreparoval ENERGII SNŮ, nestálo nic v cestě, aby se snění, obyčejné lidské snění, dalo využít i komerčně -

Kdybych to četl v dubnu, na prvního apríla, zdálo by se mi to jako moc hezký vtíp. Ale četl jsem to v Azrotu, jak se jmenoval šestadvacátý měsíc na této hvězdě a tenhle měsíc neměl nic společného s prvním dubnem. Navíc v katalogu se k problematice vyjadřovalo několik vědců i dva nositelé celovesmírné Nobelovy ceny. A vůbec celý katalog působil převelice věrohodně. A pak - i něco hluboko na dně mého srdce přispívalo k tomu, že jsem nakonec uvěřil - Protože jsem tomu uvěřit chtěl -

A tak jsem si řekl, že se do té firmy podívám.

Příští den jsem zase vynechal dopolední zasedání a vyrazil na Sluneční avenue, kde se nacházelo sídlo téhle podivuhodné firmy.

3

Reklamní oddělení firmy bylo velice šikovně řešené. Palác, ve kterém měla firma sídlo, byl neobvyklý, ve tvaru lidské hlavy.

Nějakých třicet metrů vysoká hlava se dívala na Sluneční avenue a usmívala se na ni, vyhlížela jako hlava obra -

Jako hlava obra, který prostrčil hlavu z nitra planety a vyhlíží do města. I když to bylo dost monstrózní, už jakmile jsem tu hlavu poprvé uviděl, neměl jsem z ní nijak stísnující pocit, kdepak, ta hlava se na mne už z dálky usmívala. Byl to velmi příjemný pohled, jakým mne sledovala. Usmívala se a v očích měla něco velice kamarádského. Vzpomínám si, že jak jsem se blížil po Sluneční

avenui k té obrovité hlavě, začal jsem se usmívat – Ta hlava vůbec neděsila, nesla ve svých rysech něco radostného a vábivého, zářila do tmy, svítila – A já si náhle na té neznámé planetě začal připadat bezpečný, jako bych tu byl NAJEDNOU doma –

Jsou takové úsměvy, které v sobě přinášejí domov –

V místech, kde by ten gigantický obr měl mít límec, byla široká prosvětlená vstupní hala. Reklamní oddělení... A v té hale se mne ujal zřízenec v azurové uniformě.

Když jsem mu řekl, že jsem zdaleka, pokývl –

„Civíte, co?“

Ale řekl to tak nějak neurázlivě. Jako by hovořil s někým, kdo je mu velice blízký a kdo si vůbec nezaslouží posměch –

Řekl mi, že on žije v souhvězdí Labutě I jen pár let. Také pochází z nerozvinuté hvězdy. A říkal, že si umí představit, podle toho, jak TO zamávalo s ním, jak to asi zamává se mnou –

Prý si zde opravdu člověk může vysnít –

Vysnít koho chce. Každý si prý v sobě nese otisk nějakého snu – – nějakou představu o IDEÁLU – A tragédie lidského života spočívá v tom, že tento otisk naší touhy se vzdaluje od našeho života – stále víc a víc – Lidé, které potkáváme, se dokonale liší od toho tajného hlubokého otisku –

Řekl mi, že pro návštěvníky, jako jsem já, tu mají reklamní dar.

Odejel se mnou výtahem do horních pater hlavy a tam mne zavedl k dvěma bělostným krychlím.

„Tady si stoupněte,“ ukázal mi.

Stoupl jsem si do krychle a přesně podle pokynů zřízence jsem si snažil představit ideálního živočicha, kterého bych chtěl mít –

Po chvíli mne zřízenec vyvedl z bílé krychle.

A otevřel druhou krychli. Tu, která stála před tou, ve které jsem snil. Byla s ní spojena zvláštním duhovým potrubím –

Snovodem, jak mi vysvětlil ten kamarádský úředník.
Plaše jsem na druhou krychli mžikl.
Z té druhé krychle se vyloudal -
Kocour.
Krásný trojbarevný kocour.

4

Přicházel ke mně a olizoval se. Přiloudal se k mým nohavicím,
začal se lísat -

Vzal jsem ho do náruče a pohladil.

Musel jsem uznat, že to byl přesně ten kocour, na jakého jsem
myslel. Vypadal stejně jako kocour, kterého jsem měl v dětství
u babičky a kterého jsem miloval snad víc než rodiče i babičku -
„Můžete si ho nechat,“ řekl mi zřízenec, „je gratis.“

Díval jsem se na kocoura -

Kolikrát jsem si na babiččina kocoura vzpomínal, když jsem byl
sám - - a bylo mi smutno. I ve snu ke mně přicházel, přiloudával
se - lísal se ke mně - -

„Jestli se rozhodnete vysnít si někoho z lidí,“ řekl zřízenec, „mů-
žeme vám dát slevu -“

Vrátil jsem se do svého pokoje s kocourem v náručí.

Stále jsem nemohl uvěřit tomu, že kocour EXISTUJE -

Ale proč by nemohl existovat, říkal jsem si, díval se na kocoura,
jak dlouhým růžovým jazýčkem vylizuje misku mléka - Jsem pro-
stě jen z nerozvinuté hvězdy. Tady je to normální.

Tady se prostě dají vysnít kocouři. Tady se dají vysnívat - i -
I lidé.

Moji předkové by byli asi podobně užaslí, kdyby viděli parní stroj – – Možná stejně jako já pochybuji o kocourovi, by oni pochybovali o existenci parního stroje –

Dlouho jsem dumal, prohlížel si kocoura –

Na planetu se začala snášet křehká tma a já byl náhle sentimentální, sentimentální tím zvláštním způsobem, jakým bývají osamělí lidé na cizích planetách – lidé, kteří začali stárnout – – a to, že se vzdálili od svého rodného prostředí, jim dává jejich stárnutí víc procítit –

Vzpomínal jsem na všechny ty, které jsem ztratil, na všechny, které jsem minul, na všechny vztahy, o kterých jsem si myslel, že jsou nejen krásné, ale i věčné –

A čím víc na mne padal smutek, tím víc na mne přicházela touha vstoupit zítra zase do té světelné hlavy a použít služeb oné firmy –

Bylo mi pětáctyřicet –

A dosud jsem nenašel ženu, se kterou bych chtěl žít.

Našel jsem hodně žen, které by chtěly žít se mnou, ale dosud jsem nenašel žádnou, se kterou bych chtěl žít já – žít dlouho – Žít po celou dobu, po kterou je mi ještě souzeno v tomhle vesmíru žít –

A pak jsem chvílemi dřímал, chvílemi snil ve spánku a chvílemi snil v bdění, nechal jsem k sobě přicházet tu pravou – TU PRAVOU –

Nechal jsem k sobě přicházet dívku, o které jsem od mládí snil, kterou jsem se snažil najít ve všech dívkách, které jsem kdy líbal –

5

„Věděl jsem, že přijdete,“ řekl mi zřízenec.

Abych si mohl tuhle radost dopřát, musel jsem vyplatit všechny peníze, které jsem s sebou měl. A bylo mi jasné, že ani sobě ani nikomu ze svých bližních už nic nepřivezu. Budu muset jíst

v nejlevnějších jídelnách a odepřít si všechny požitky – Ale vůbec mi to nevadilo – – Věděl jsem, že to, čeho se vzdávám, je nic proti TOMU, co získám –

Vlastně jsem už vůbec nepočítal s tím, že bych TU PRAVOU našel.

Smířil jsem se s tím, že budu žít osaměle a věnovat se jen své práci. Měl jsem v životě období, kdy se mi tahle představa zdála dost krutá, ale časem jsem si na ni zvykl a netrpěl jsem jí –

Jenomže teď, když se objevila možnost, že bych si mohl celý OSUD změnit, se mi náhle vrátila poblouzněná nálada mých šestnácti let –

Zase jsem se viděl, jak bloumám po břehu řeky na své rodné hvězdě, dívám se na dívky v plavkách, které se opalují, hebké a sladké, na travnatých plážích, zase jsem se viděl, jak se dívám na jejich štíhlá něžná těla, snažím se mezi nimi rozeznat tu – tu, která žije v MÝCH SNECH –

„SNOLIDÉ,“ řekl zřízenec, když jsme vystoupili z výtahu a blížili se výrobnímu oddělení, „SNOLIDÉ jsou úplně normální jako ostatní lidé, až na to, že jsou takoví, jaké je chcete mít – Musíte snít velmi pozorně a snažit se vysnit si opravdu všechno – Na pozdější reklamace nebude brán zřetel. Minule jsme tu měli jednoho zákazníka, vysnil si děvče a zapomněl na barvu vlasů, moc si stěžoval, že je zrzavé – – Ale to víte, už se nedalo nic dělat – ostatně ještě s námi podepíšete smlouvu –“

Přistrčil mi nějakou listinu, kterou jsem bezmyšlenkovitě podepsal –

Sice se mi to zdálo dost nehorázné –

Proč mám vyplňovat nějaký papír – do snění se mi jaksi byrokracie nehodila – Ale uznal jsem, že to je asi nutné –

I ve snech –

I ve snech musí být pořádek.

„Jak se,“ zaváhal jsem plaše –

„Jak se máte k SNOLIDEM chovat?“ doplnil mne zřízenec.

Kývl jsem.

„Úplně stejně, jako byste se choval k lidem, které znáte. Jsou to přece vaše sny. A kdo by vás měl znát lépe než vaše sny.“

Kývl jsem.

To bylo přece úplně jasné.

KDO BY MNE MĚL ZNÁT LÍP NEŽ MŮJ SEN.

6

Často jsem při své práci potřeboval naprosté soustředění, ale nepamatuji se, že bych byl někdy v životě víc soustředěný, než když jsem usedl v té bělostné kostce a začal snít – Copak o to – „předesnil“ jsem si podrobně v hotelovém pokoji všechno, co jsem chtěl a tak jsem teď neměl moc práce – – ale přesto mne zachvátila palčivá předtucha, že jsem na něco zapomněl – – a tak jsem se snažil snít co nejpozorněji. Nejjodpovědněji, nejrealističtěji – –

Je to nesmysl, říkal jsem si, když mě zřízenec odváděl z krychle a vedl ke druhé krychli, když položil ruku na její kliku – – když krychli otevíral –

Napadlo mne, že bych měl zavřít oči. Tolikrát jsem v životě zažil po největší naději největší zklamání – Ale s nasazením vší síly jsem se přemohl a ponechal jsem oči rozevřené – Vyšla –

VYŠEL – můj sen vyšel z krychle –

A já ho hned poznal. Nemohl jsem ani na okamžik pochybovat – – byl to přesně on – můj sen, šestnáctiletý sen – Ten, který jsem vyhlížel na březích slunečné řeky na své rodné hvězdě –

Štíhlá, ale nehubená, jímavě útlá, bronzově útlá – Dlouhé líbezné nohy ji ke mně přinášely, jako by nešla na nohou, ale na verších –

Útlý, bronzový sen –

Dlouhonohý sen.

Obrovská kytice medových vlasů jí zakončovala hlavu, jako by měla korunu, jako by se na hlavě té vtělené krásy rozsvítila, rozetřpytila koruna –

„Čaues,“ řekl mi sen.

Až teď jsem si uvědomil, že je v plavkách –

Vysníval jsem si přece svůj dávný sen, sen z břehu řeky, a tak bylo jasné, že má na sobě plavky –

„S tímhle počítáme,“ řekl zřízenec, „ošacení snů je v ceně. Často se stává, že sny nemají na sobě nic. Oddělení šatů PRO SNY je v přízemí.“

Když jsem vycházel ze svítící hlavy a vedl si SEN za ruku, měl jsem jen jediné přání, zoufalé, bolestné přání – Teď, teď se nesmím probudit –

7

Po kongresu jsem odlétal se SNEM.

Nechal jsem se s ním oddat na téhle planetě. Nechtěl jsem to odkládat a využil jsem toho, že na téhle planetě dostávaly sny občanské průkazy –

Uměl jsem si představit, jak by se na mne dívali u nás, až bych si žádal o vystavení občanských dokladů pro svůj sen –

Na naší hvězdě se prostě legitimace pro sny nevydávaly.

Žil jsem, žil jsem si doma se snem – – žil jsem si s ním dva měsíce a pak –

Pak sen zmizel -

Za čtrnáct dní jsem od něj dostal dopis. Ať se nezlobím, ale že „já nesplňuji jeho představu“. Že já prostě nejsem „jeho vysněný manžel“ -

Anita, jak se můj sen jmenoval, odejela na souhvězdí Labutě II, na planetu 1/1 a nechala si v zářící hlavě podivné firmy vytvořit SVŮJ SEN -

Zase žiji sám, zase trávím večery sám. Jen s vysněným kocourem, ten mi zbyl. Ten si mne nevysnívá jinak. Neopustil mne. Otírá se mi o nohy i při psaní těchto řádků - -

Neuměl jsem snít? Ale ano, uměl, uměl jsem snít. Moc dobře jsem uměl snít - Jenomže mne nenapadlo, že nejen my máme požadavky na své sny, ale že i naše sny mají své požadavky - Nejen naše sny nás zklamávají - I my můžeme zklamat své sny - A to je asi to nejhorší, co se nám i snům může stát...

No nic, půjdu nalít kocourovi, snokocourovi, mléko do misky. A budu věřit, že je hodně těch, kterým to vyjde. Že je hodně těch, kteří počítají s tím, že sny, naše sny se k nám chovají tak, jako se my chováme k nim.

Mne můj sen - mne můj sen nezklamal -

Já jsem si svůj sen zklamal -

Sám.

Victorea

1

Když uviděl zřízence, kteří před jeho dům montovali malou budku, řekl si Nicolas, že to bude telefon.

Jenže budka vypadala jinak než telefonní.

Zelená. Zelená –

Nicolas se díval z okna a nudil se –

Docela byl rád, že se pod oknem něco děje.

A byl moc rád, že se tam děje něco, co si neumí vysvětlit.

V našem třiaadvacátém století je tak málo tajemství, říkal si –

A na hvězdě Utahea zvlášť, na hvězdě Utahea, na které Nicolas žil, bylo obzvlášť málo zábavy.

Jak říkával, na hvězdě Utahea je všechno utahaný.

Muži napojovali budku pod oknem na soustavu antén.

Pak na ní připevnili něco, co vypadalo jako síťka na motýly.

Rozhodně to vypadalo zvláště.

A Nicolas si řekl, že na to musí přijít. Jen co muži opustili budku, seběhl dolů, jen tak v trepkách a v županu, a začal budku obcházet –

2

Victorea –

To na ní stálo velkými červenými písmeny.

Budka měla dvířka, Nicolas je několikrát otevřel a zase zavřel, vstoupil do budky a zase z ní vystoupil.

Nebyl z toho moc moudrý.

V budce nic nebylo, vůbec nic.

Byla prosklená a čistá, novotou jen svítila. Ale nic, vůbec nic v ní nebylo – –

Možná tady budou točit film, uvažoval Nicolas, a je možné, že tahle budka nemá jiný cíl, než že je dekorací –

Tak to bude, říkal si. A byl spokojený, že na to přišel.

Jenomže pak si všiml návodu, který visel v budce.

Návod byl dost vysoko a Nicolas byl malý, proto si jej nevšiml dříve. Ale oči měl dobré, stoupl si na špičky a začetl se –

Victorea

Nejnovější vynález vesmíru

Nyní i na naší planetě

To vypadalo slibně. Jen začal Nicolas číst, už získal k té podivné budce důvěru. Byl to takový hezký zelený domeček, na první pohled vypadal přátelště. Jsou takové domy, co vypadají přátelště. A tahle stavbička vypadala přátelště, ještě než se Nicolas začetl. A když se začetl –

No ne –

Nejraději by začal skákat radostí a celou tu maličkou zelenou budku obtancoval –

A pak ještě políbil.

Jestli jsem v životě něco potřeboval, uvažoval Nicolas –

Jestli jsem v životě něco potřeboval, bylo to tohle –

3

Znovu a znovu se začítal do návodu.

Jako by se chtěl ujistit, že písmena na návodu trvají, nevytratí se, nevyblednou, neulétnou -

Nicolas pracoval jako programátor a pracoval jen dvě hodiny denně. Sice se na hvězdě Utahea stávkovalo, aby se pracovní doba prodloužila aspoň na čtyři hodiny, jenže na Utaheji byly tvrdé vládní úřady a stávku zlomily. Nicolas si nevybojoval ani přes velmi bojovné odbory víc pracovní doby než dvě hodiny denně.

A tak byl za každé zpestření života vděčný a návod na té zelené budce si četl pomalu a hned několikrát.

Vychutnával, že má co dělat -

Tak málo toho měl Nicolas v životě, tak málo toho mohl dělat - -

Návod začínal velkými bombastickými titulky.

KONEČNĚ PŘIŠLO ŠTĚSTÍ

JSTE ŠŤASTNI

A pokračoval řádky, neobratně stylizovanými. Victorea byla zřejmě zahraniční vynález a firma si moc práce s překladem návodu nedala.

Ale i tak rozuměl Nicolas velmi dobře. A to, co se dočetl, dávalo podle něj sloganům v návodu plně za pravdu. **Konečně** mohu být šťastný, uvažoval Nicolas a odcházel domů, aby si všechny ty možnosti, které mu Victorea nabízí, vychutnal a promyslel -

Tohle není jen tak.

Je to **MOŽNOST**, úžasná možnost -

Jenomže každá možnost v sobě skrývá určité nebezpečí, a tahle možnost v sobě, jak Nicolas věděl, skrývala dokonce veliké nebezpečí -

4

Victorea tvrdila, že každý člověk potřebuje mít čisté svědomí. Chce-li být šťastný – a kdo nechce – potřebuje čisté svědomí.

Zmínila se o odpustcích, které se před staletími prodávaly na hvězdě praotců, Zemi, a které svým zákazníkům skutečně iluzi čistého svědomí přinášely.

Jenže jen iluzi.

Victorea přináší skutečné čisté svědomí, bez všech podvodů, klíčků, triků –

Její rozmach, tvrdil návod ve své předmluvě, rozmach Victorey v patnácti galaxiích, do kterých pronikla, je způsoben právě tím, že pracuje dokonale bezporuchově a že přináší lidem čistý život. Takový, o jakém všichni sní, ale který si umí dopřát jen tak málo lidí –

Čisté svědomí, tvrdil další slogan, si můžete koupit jako ponožky –

A každý si ho může koupit v téhle budce.

Všichni máme, říkal dále návod, momenty, které bychom ze svého života rádi odstranili. Činy, které bychom rádi odčinili. Slova, která bychom tak rádi nechali rozplynout –

Pár minut, které bychom chtěli co nejrychleji vymazat –

Pár minut vymazat –

A mohli bychom být šťastní.

Šťastní, jako jsme byli před nimi – dřív –

Ale není to možné, protože ony momenty, ony činy a ona slova jsou v bezpečí uložena v minulosti, odkud nám působí trápení. Odkud se na nás výsměšně dívají –

Občas seskočí do naší přítomnosti –

A dokáží zaclonit každé slunce, které nám vychází –

Prospekt mluvil dost vzletně -

Hovořil o chvílích, které dokáží zaclonit léta, o vteřinách, které nám mohou setřít úsměv ze rtů ještě po desetiletích -

Victorea je zažene.

A zažene je dokonce za velice levný poplatek -

Čisté svědomí nebude výsadou boháčů, tvrdil návod, jako jím bylo čisté svědomí dříve, kupované za odpustky -

Stačí si stoupnout do budky -

Vhodit minci do škvíry v jejím průčelí.

A pak se soustředit na vzpomínku, která nám dělá potíže, na to bolavé místo minulosti.

Po pár minutách, až ve stropě budky zazní zazvonění, můžeme z budky vystoupit a nic z toho, na co jsme mysleli, a nic z toho, co nás sužovalo, si nebudeme pamatovat -

Tedy -

Tedy budeme čisti -

Budeme mít svědomí čisté, jako jsme měli, když jsme se narodili, a už nás nebude vzpomínka na nějaký černý skutek zatěžovat -

Návod se také posmíval filozofii hříchu. Hovořil o tom, že právě nyní vzniká svoboda lidského jednání. Každý skutek, který člověk za sebou zanechá, je oprostěn od hříchu, protože je oprostěn od svědomí -

Můžeme naše životy změnit, proměnit jejich linie, překrýt jejich podobu jako kreslíř, který pryží mění svůj obraz a kreslí znovu -

Bolí nás jen to, co si pamatujeme.

Nicolas seděl zase u okna, díval se na budku.

Nohu měl přes nohu, třepal pantofli tak vzrušeně, že mu každou chvíli spadla -

Taky -

Taky něco takového ještě nezažil.

5

Rozhodně vymažu z paměti svoje studia, uvažoval Nicolas, byla dost trapná a já jsem musel dva ročníky opakovat -

Pak -

Vymažu z paměti svoje počínání v účetním středisku na Cassiopeie, tam jsem zpronevěřil hezkých pár korun, a pak vymažu i ty časy, co jsem trávil na Andromedě v káznici -

Taky manželství vymažu.

Obě.

Obě za nic nestála.

Nicolas si vybavil svou první ženu, ukřičenou, a druhou ženu, také ukřičenou a navíc plačtivou -

Mohl by vymazat jenom kousky ze svých manželství, okamžiky smutku, úzkosti, nevěry - ale raději, uvažoval, je vymaže celá -

Nacházel ve svém životě hodně momentů, které by chtěl vymazat.

Děti, děti také vymažu.

Tak, jak se ke mně chovají, to nemá obdobu, už pět let mi ani jeden syn o sobě nedal zprávu.

Dřív aspoň po mně chtěli peníze, ale teď -

Vzpomněl na ta léta plná stesku, kdy čekal, že aspoň na Vánoce od nich přijde lístek, jak vyhledával kybernetického poštmistra -

Ne, vymažu je.

A hned bude po stesku.

Bolí nás jen to, co jsme milovali.

Bolí nás jen to, co si pamatujeme.

Usmál se z okna -

Vstal -

Opatrně si navlékl pantofle a pak vyšel z bytu.

Jdu ke štěstí, jdu ke štěstí – – blížím se ke štěstí – opakoval si
Nicolas –

6

A pak stál –

A pak stál vzrušeně v budce –

A házel do štěrbinu jednu minci za druhou a cítil, jak se očišťuje,
jak se mu jasní svědomí – ano, má čisté – přechisté –

Svědomí mu svítalo.

Stačilo na chvíli pomyslet na něco nepříjemného, vybavit si
prostředí, vybavit si kadenci hlasu, vybavit si postavy –

A jakmile se chtěl na nepříjemný okamžik soustředit za chvíli,
už to nebylo možné, trny vzpomínek zmizely –

Jako by někdo smyl ten úzkostný nános – rázně – nemilosrdně – –

Házel do štěrbinu další mince.

A jeho život se rozplýval, z každé černé skvrny, na kterou po-
myslel, vzlétla černá mlha, rozplynula se –

Minulost se rozpouštěla, odplouvala – tála –

A Nicolas si vzpomínal na další a další ostré a mrazivé kry mi-
nulosti, které nechával rozplynout – kry úzkosti tály na vlašné,
bezbolestné hladině –

Pak vyběhl z budky, rozměnil si v supermarketu několik vel-
kých bankovek na mince.

Zase se vrátil –

Mizela chvíle za chvílí – Mizely okamžiky, které ho tolik let su-
žovaly, vynořovaly se v bezesných nocích, kdy se díval na mrazivý
Měsíc, chvíle, které si přehrával v těch nocích jako v mučírně –

Stačí, říkal si, opravdu stačí, aby zmizelo pár vteřin, a hned se rozsvítí celá léta -

Opíjel se svou svobodou, svou možností. Svobodou odmítnout sebe, odmítnout minulost -

Jako by vlezl do vany, špinavý a zablácený, a přejížděl po sobě zázračným kartáčem, díval se přitom, jak jeho tělo bělá a světlí pod vlnami pěny - Jeho čistota ho okouzlovala - -

Když vystoupil z budky, bylo mu lehce -

Jako by ani nebyl člověk, ale paprsek. Jako by nešel ke svému domu, ale svítil -

Tak lehce mu bývávalo, když vycházel ze sauny. Ale tohle byla sauna myšlenek, vypotil všechny tíživé -

Musím té Victoreji napsat, hned dnes jim napíšu a takový dopis, aby ho mohli použít jako reklamu, umínil si Nicolas, chtěl té firmě nějak projevit svou vděčnost - převelikou vděčnost -

A hned jim napsal.

7

Druhý den ráno se probudil a vzpomínal -

Ne, nebyl to sen, to, co zažil včera, nebyl sen -

Snažil se vzpomenout - na dětství - a studia - na ženy, které prošly jeho dny a nocemi - Prázdnou. Snažil se vzpomenout na mládí, ale nemohl si vzpomenout na nic.

Nasnídal se. Přecházel pokojem, přecházel v transu. Vytáhl ze stolu staré dopisy.

Snažil se v nich dočíst, co asi byl. Kým byl. Kde byl.

Nepamatoval si nic.

Jedny dopisy podepisovala nějaká Ulla a vypadalo to, že ho milovala – Ale Nicolas nevěděl ani, jak vypadala.

Natož co v jeho životě znamenala. Prošel se po pokoji a vzpomínal.

Nemohl.

Nemohl vzpomínat.

Jména z dopisů mu zněla jako neznámé zvuky –

Já nemám vzpomínky, uvědomil si, mám jen minulost, která není moje. Neznám ji.

A náhle si připadal jako o něco okradený, strašně – okradený. Invalida. Jako by mi někdo amputoval všechny končetiny – ale přitom záludněji – přízračně – amputoval mi je a já je přesto měl –

Metafory, které ho napadaly, byly zvláštní, ale čím byly zvláštnější, tím Nicolasovi připadaly přesnější.

Ano, invalida. Ano, sebeamputovaný invalida – Sebeamputace.

Tohle je to, co s námi provádí moderní doba, přináší sebeamputaci...

Seděl u okna, díval se na budku, která z něj vymazala tolik bolestí – a zároveň tolik radostí, tolik rozkoší –

A pak se rozplakal, plakal a nevěděl proč, věděl jen, že o něco přišel, o něco krásného a bolestného –

O bolest – Krásnou bolest – o život –

A vůbec nevěděl, o co všechno přišel –

Pak otevřel dnešní noviny – Všiml si velké reklamy na Victoreu a četl děkovné dopisy pod reklamou – Jednou, jednou tam vyjde i můj děkovný list, pomyslel si.

A pak seděl a díval se do zdi –

Člověk je někdy nejvděčnější za svoje největší tragédie, uvažoval --

A pak seděl a díval se do zdi.

Člověk někdy nejvíc děkuje za své největší neštěstí.

A pak seděl a díval se do zdi.

Zloděj z roku 2222

1

Teda, jeden aby se už bál něco ukrást.

Nikdy jsem se nepovažoval za obyčejného zloděje, patřím mezi kasaře, teda mezi šlechtu mezi zloději.

A jsem na to jaksepatří hrdý.

Myslím, že se patří pořádně.

Byl jsem to já, který vykradl kódovou banku na Scimantion-ském satelitu, nejlépe střeženou banku galaxie.

Prostě, když někdo chce dostat v naší galaxii opravdu kvalitně odvedenou práci, obrátí se na mne.

Na Surra Sectia.

V době, kdy je lidmi obýváno dvanáct galaxií, se jednomu jen trochu šikovnějšímu zločinci daří být nepolapitelným...

Stačí -

Stačí změnit oblohu.

Měl jsem sto dvanáct různých hvězdných průkazů a vystupoval jsem pod sto dvanácti různými jmény.

Rozplynul jsem se v mnohosti.

To jsem si aspoň myslel, dlouho jsem si to myslel.

Jenomže minulý měsíc za mnou přišel Gerd Ivarius, ten starý pracháč, co sbírá umění dvaadvacátého století.

Je to jeho koníček, tohle staré umění. Nechápu, co na tom má, ale to je konečně jeho věc.

Lidé mají různé perverze.

A perverze, jakou představují sběratelé těch ošklivých plochých sošek z dvaadvacátého století, je neškodná.

Gerd Ivarius chvíli tapkal po mém obýváku a pak ze sebe vyhrkl, že chce pět sošek ze sbírky Galaktia.

Tuhle sbírku odkázal jeho prastrýc galaktickému muzeu, které ji opatruje v trezoru.

Gerd to považoval od prastrýce za potouchlost. Odkázal sošky někomu jinému než jemu – a myslím, že to potouchlost je.

Ale já na ní měl vydělat.

Pět miliónů.

To už je slušné –

Na žádné potouchlosti jsem zatím tolik nevydělal.

2

Považoval jsem tuhle práci za práci pod svou úroveň, otevřít podobný sejf je pro mne jako otevřít dvířka králíkárně.

Ale chápal jsem, že Gerd po těch soškách touží a že chce mít skutečného profíka.

A tak jsem kývl. A inkasoval tři milióny zálohy.

Pak jsem si zabalil svoje kasařské nádobíčko a vypravil se do galaktického muzea.

Práce byla jednodušší, než jsem si myslel –

Laserové nástrahy jsem rozeznal okamžitě, takové předpotopní, staříčké. Muzea nemají peníze na ostrahu.

Nejraději „dělám“ muzea.

Také ostatní nástrahy jako padající podlahy, sesuvné stropy, zvonění atd. jsem odhalil snadno.

Trezor jsem otevřel jako slánku.

Vybral jsem těch pět sošek, které Gerd chtěl, ještě jsem si jich pár do vaku přidal –

Jen tak pro sebe, abych nešel ven s prázdnou.

A pak jsem si to rázoval ven z muzea a bylo mi trochu líto, jak všechno šlo snadno.

Co dělám, nedělám jen kvůli penězům, i když je mám rád, moc rád.

Miluji nejvíc vzrušení – – v naší době, která vymýtila ze života kdejaké dobrodružství, je tohle poslední vzrušení –

Miluji ty chvíle, jako hazardní hráč miluje chvíle, kdy se po ruletě rozeběhne zářící kulička – – a putuje, sviští –

Tohle kradení mi připadalo stejně jednoduché jako shýbnout se na cestě pro kámen – – –

Hvízdal jsem si, abych dal najevo svoje pohrdání touhle loupeží, a uvažoval, jak těch pět miliónů nejlépe investovat.

3

A vtom, když jsem vyšel z muzea a šel po chodníku, najednou proti mně vyjde temná postava –

Nese ranec, stejný ranec jako já.

Ustoupím z cesty, nerad riskuji.

Ale postava ustoupí také. Popojdu, popojde.

To jsem se už znepokojil –

Tak dlouho jsem si přál nebezpečí, až přišlo.

Pokoušel jsem se jít dál, ale nebylo to možné, postava vždycky vyrazila proti mně.

Aspoň si tě prohlédnu, uvažoval jsem.

A postoupil jsem tak, aby na ni padalo světlo z výkladní skříně, postava postoupila – já se jí podíval do tváře – a vykřikl –

4

Jak říkám, nejsem v kasařině žádný nováček a kolikrát jsem se už setkal s kdejakým nebezpečím.

Některé sejfy byly hlídány pistolníky, některé hady, jeden byl dokonce hlídán kybernetickým aligátorem.

Musel jsem mu do tlamy hodit noční stolek, abych ho zneškodnil, jinak by mě, potvůrka kybernetická, celého rozžvýkal.

Ale ještě nikdy se mi nestalo, aby mě přepadl –

Já.

Abych se přepadl sám.

Sám sebe.

Ten, kdo vystoupil ve světle výlohy proti mně – a o tom jsem nemohl mít pochyby – jsem totiž zcela jistě byl já.

Chvíli jsem se pokoušel ještě „uniknout si“, ale brzy jsem pochopil, že to není možné – a ochromila mě hrůza –

Pobíhal jsem tam po té ulici strakaté stíny a světly a skučel hrůzou, nakonec jsem odhodil vak se soškami –

Můj dvojník jej také odhodil a také začal vyrážet ty samé zvuky jako já. Pomátl ses, pomátl, brachu, říkal jsem si –

Také aby ne.

Moje povolání je ustavičný nápor na nervy.

A tak jsem tam pobíhal a pokřikoval sám na sebe až do rána, za svítání jsem si už nadával, velmi ošklivě nadával –

Nedokázal jsem se soustředit, abych svou situaci chápal chladnokrevně –

Taky abych se soustředil.

V životě se mi nestalo, abych si v loupení bránil sám, pohled do mé vlastní tváře mě pěkně deptal.

Ráno si mě povšiml policista, který procházel kolem muzea, a zatkl mě.

5

Měsíc už jsem ve vězení Sang-Singu na Cataleji, v jednom z nej-přísnějších vězení souhvězdí.

Věřím, že se mě nějaký z mých vlivných známých zastane, nebo mi aspoň naše kasařská mafie umožní útek –

Ale do té doby tu jsem, a tak si –

A tak si krátím čas aspoň tímto příběhem.

Samozřejmě že mě po zatčení zajímalo, jak k mému chycení došlo, jak toho docílili.

Když jsem se dozvěděl, jak to bylo jednoduché, až mě zamrazilo. Jestli se **TOHLE** ujme, je konec s kasařinou.

Snímací zařízení u vchodu muzea sejme podobu každého, kdo do muzea pronikne mimo otevírací hodiny.

Pořídí jeho odliku, odlitek a vyšle ho proti němu. Podoba neútočí, jen se pohybuje stejně jako zloděj –

Dokonale stejně.

Jako oživlé zrcadlení.

A tak mu zabrání utéct.

Konečně, člověk si škodí nejvíce sám – – snad má pravdu ten filozof, co říkal, že kdyby si člověk neškodil sám sobě, dosáhl by všeho, čeho by chtěl –

Panejo, říkám si, po tomhle se už těžko někdo se svým nádobíčkem na nějakou hvězdnou kačenu pustí, já ne, já ne.

Nejvíc mě děsí vzpomínka na ten okamžik, kdy jsem stál sám proti sobě a díval se do vlastní tváře - -

Ale aspoň jednu útěchu v Sang-Singu mám.

Jednu jedinou.

Že krále hvězdných kasařů Surra Sectia nedoběhl nikdo jiný než on sám, Surro Sectius.

Pohlednice

(příběh vynálezce NADPOHLEDNICE)

1

V historii korespondence jsem označován za největšího reformátora, jaký se v ní kdy objevil –

Samozřejmě od okamžiku, kdy někdo – podobně geniální jako já – vynalezl písmo.

Leda tomu bych byl ochoten přiznat, že vykonal pro korespondenci o trochu víc než já –

O trochu.

Od dětství jsem rád psal dopisy a pohledy, své blízké jsem zasypával spoustou pozdravů.

Miloval jsem ty okamžiky, kdy si dopisuji s někým, kdo ještě neví o tom, že ho právě na papíře oslovuji –

A přece tato slova, která zrovna píšu, dostane – Píšu do budoucnosti –

Jako bych se slovy, která píšu teď, ale která dosáhnou adresáta až zítra, jako bych se jimi dotýkal budoucnosti –

Také mi moji známí říkali Běda Pohled.

Nemohl jsem za to. Bylo TO silnější než já. Vášeň – Ať jsem přijel, kam jsem přijel, už jsem skoupil spoustu pohledů.

A rozesílal je –

Jenomže moje cesty – Byly maličké. Vlastně jsem jenom popojížděl po naší hvězdě.

Moji známí mi posílali pozdravy z různých cípů souhvězdí a já – Já jim záviděl –

A umiňoval jsem si, že bych měl udělat něco, aby ten, kdo dostává pozdrav, nemusel cítit závist -

Později jsem sám začal cestovat po různých koncích vesmíru a přišlo mi líto, že ti, kterým píšu -

Že mi asi budou závidět zase oni -

Že tu nejsou se mnou, nemohou poznat ty krásy, jaké tady poznávám já - a jaké jim posílám na pohlednici -

2

Byl jsem zaměstnán jako výpočetní grafik.

V nakladatelství pohlednic.

Výpočetní grafik sestavoval kódy pro pohlednice. Tohle byl vynález velkého reformátora pohlednic, Knussa Kesona.

Knuss Keson, ceněný jako klasik v pohlednicích, vynalezl první živou pohlednici.

Taková pohlednice, dejme tomu, poslaná z Havajského souhvězdí byla skutečně „ŽIVÁ“ - - -

Palmy na této pohlednici se pohybovaly ve větru, lodě na hladině se pohupovaly, tanečníci na pláži vířili -

Takováhle pohlednice byla jakýmsi oknem do světa, ve kterém ten, kdo vycestoval, právě žil -

Kesonova reforma byla označována za poslední výkřik reformátorství a tvrdilo se, že dosáhl meze korespondování.

Ale meze mají jednu obdivuhodnou vlastnost, všechny meze bývají jen dočasné -

A já, který jsem se v pětadvaceti propracoval na místo samostatného výpočetního grafika, jsem snil o nové reformě.

Nebavilo mne stále jen sestavovat kódy pro výrobu nových, kýčovitých pohlednic.

Pracoval jsem houževnatě a snažil jsem se, aby všechny pohlednice, jaké z mé pracovny vycházely, byly co nejdokonalejší.

Havajské krásky na těch pohlednicích tančily břišní tance, usmívaly se, tančily v závratných tancích hula hula -

„Jako živé“ - Tak označovali turisté mé pohlednice, ale mně na této lichotce něco velice vadilo -

Něco - To „jako“.

Toužil jsem, aby byly ŽIVÉ.

To bys musel zabalit celý ostrov do balíčku i s oblohou a s kouskem oceánu - - a odeslat, smával se mi šéf.

3

Když jsem dospěl ke svému velkému objevu, ihned jsem ho svému šéfovi poslal.

Jsem pro to působit na lidi šokem, vím, že šok bývá tou nejlepší cestou, jak koho přesvědčit.

Šéf dostal ode mne pohlednici z havajského souhvězdí.

Vím přesně, jak na to reagoval. Požádal jsem svého spolupracovníka, aby byl u šéfa, když bude otevírat poštu.

Ovšem ani spolupracovníka jsem do svého tajemství přímo nezsvětil.

Šéf se probíral poštou.

„Hele,“ řekl, „Huberius mi píše.“

Vzal do rukou pohlednici s havajským zálivem a zálibně se na ni zadíval - -

V tom okamžiku můj spolupracovník vykřikl a popoběhl -

Natáhl ruce do místa, na kterém ještě před okamžikem můj šéf stál, stál – –

Ale natažené ruce jenom prošvihly prázdným prostorem.

Šéf tam nebyl.

Zmizel.

Můj spolupracovník byl pozitivistický člověk, věděl, že šéfové občas mizívají.

Ale že by mizívali TAK rychle – –

Začal pobíhat po pracovně a volat šéfa, prohlížel pokoj, nahlížel do jeho výklenků – –

4

Zatím můj šéf nebyl o méně užaslý než můj spolupracovník. Ležel na dlouhé pláži a díval se na pohupující se palmu –

Slyšel něžné šumění moře a už moře i ucítil – táhlá vlna na něj vlhce dosáhla a potvrdila mu, kde je –

Je na Havajském souhvězdí.

Vstal a procházel se po pláži, zul se a našlapoval do vln – – přibíhaly z nedozírna na písčiny pláží –

Kdyby se můj spolupracovník zadíval pozorně na pohlednici, kterou jsem šéfovi zaslal, spatřil by ho, jak kráčí na pláži –

Na té báječné oranžové pláži pod azurovým útesem oblohy.

5

Od okamžiku, kdy se šéf ocitl na pláži a kdy se opět vrátil do své pracovny, uplynulo sotva pět hodin –

Pak stál opět tam, kde stál, než vzal do rukou pohlednici – – měl ještě zvlhlé nohy od havajských vln a mezi prsty nohou písek.

„Fantastickej vůl,“ byla jeho první slova.

Vyjekl je –

Už víc lidí mne označilo za vola.

Ale za fantastického ještě nikdo.

A když jsem se to od svého spolupracovníka dozvěděl, pokládal jsem to za největší lichotku, jakou kdy ke mně kdo pronesl – – –

Ihned po mém návratu zahájil šéf další etapu, po okouzlení nastoupila komerce –

Dnes, kdy jsem šéfem firmy Souvenirea, která vyrábí ve svých továrnách po celé galaxii milióny pohlednic, to zní směšně.

Lidé si na nové pohlednice přivykli –

Patří do jejich života.

Nezmohli jsme se na to, aby člověk mohl být v pohlednici déle než pět hodin. Pak pohlednice ztratí vstřebávací sílu. Ale i to stačí, dostatečně stačí.

V každém letovisku naší galaxie stojí stánky s pohledy, s NAD-POHLEDY, a turisté je mohou posílat.

Už nikdo nemusí nikomu závidět.

A nikdo, kdo se objevil na nějakém krásném místě, už nemusí cítit stesk, že někdo, koho má rád, toto místo nevidí –

Neuvidí –

Neprojde se po něm.

Mám jistě radost ze všech řádů, které mi byly uděleny, i z toho, že moje busta je umístěna ve foyeru ústřední pošty naší galaxie.

Ale více mne těší, když vidím mladíky a dívky –

Když je pozoruji, jak u kiosků kupují pohlednice.

Jak píší adresy a pak obrací pohlednici a dívají se na překrásné krajiny, do kterých zvou toho, koho mají rádi –

A už se těším na to, že někdo další posune mez korespondence tak, jako jsem ji posunul já.

Meze poznání nemají jiný smysl, než aby byly překračovány.

A překročit se dají jen láskou.

Stále znovu a -

Znovu.

Zvuky

1

Tehdy jsem šla domů a zpívala si.

Pracovala jsem jako učitelka na hudební škole a skoro pořád jsem si prozpěvovala.

Cesta z hudební školy vedla na naši samotu lesem.

Po dostudování konzervatoře jsem nenašla žádné místo, které by se mi líbilo, a tak jsem ráda přijala místo u nás na hudební škole.

Měla jsem to lesem domů půl hodiny.

Hudební škola stála na kraji vilové čtvrti a za ní se táhly řady obrovitých domů.

To velké sídliště jsem moc ráda neměla a byla jsem velice ráda, že bydlím ve starém stavení v lese, u babičky – – –

S babičkou jsme se měly moc rády.

Když se moji rodiče rozvedli, měla jsem si vybrat, u kterého chci žít – – nechtěla jsem u žádného, a tak jsem se s rodiči dohodla, že budu u babičky.

Myslím, že si oba oddechli, oba měli už nové rodiny.

Jenomže babička si oddychla také.

Žila na staré usedlosti uprostřed lesa sama. A nebylo jí tam samotné dobře. I když měla harmonium, klavír, loutnu, housle, cembalo, harfu.

A vůbec všeličehos.

„Všeličehos“. Tak to říkávala.

Moje babička byla amatérská hudebnice, ale výtečná, právě ona mě učila hrát a nebýt jí, asi bych nikdy konzervatoř nestudovala.

Nedaleko babiččiny usedlosti byla hájenka, na které žil hajný, který byl také znamenitý muzikant.

A tak jsme se po večerech scházivali a hrávali jsme si – a já se na naše posezení těšila víc než na ples, divadlo, zábavu.

Byla jsem dost samotářská. A ráda chodila sama lesem –

A zrovna, když jsem jednou šla lesem a prozpěvovala si, všimla jsem si něčeho, co bylo zvláštní velice zvláštním způsobem –

Chodívala jsem z města po svahu kopce, a tak jsem viděla na obrysy ozářených domů i na táhlá, tichá úbočí lesů –

Viděla jsem spoustu jasů a spoustu tmy –

Jenže na jednom kopci jsem si všimla tmy, která byla dokonale jiná než všechny tmy, jaké jsem do devatenácti let spatřila –

Těžko bych ji mohla popsat –

Asi tak, jako bych najednou zaslechla úplně neznámý tón a mohla ho popsat jenom pomocí těch tónů, které jsou už známé.

2

Dívala jsem se na tu tmou a nevěděla, co si o ní myslet.

Byla to vyloženě nápadná tma.

Nebylo jí mnoho, tak asi dvacet čtverečních metrů, ale právě to, že byla tak přesně ohraničená, ji dělalo na protějším svahu tak nápadnou.

Rozhodně bych ani nevěděla nejen jak ji popsat, ale ani jsem si nebyla jistá, jestli to je opravdu vůbec tma...

Samozřejmě měla všechny znaky tmy, jaké jsem tmě od dětství přisuzovala – jenže –

Jenže takovou tmou jsem ještě neviděla.

Ale zase tak moc pozornosti jsem jí nevěnovala a spěchala jsem o to rychleji domů, abych už byla u babičky.

„Jsem viděla tmou,“ řekla jsem při večeři.

Babička udiveně vzhlédla.

„Tmu?“

„Tmu,“ polkla jsem a víc jsem o ní už radši nehovořila.

Druhý den jsem se dívala na protější kopec – a třetí den – – ale nic na něm už znepokojivého nebylo.

A tak jsem zase docházela do hudební školy a večer se vracela lesem a prozpěvovala si, hrávala s babičkou a s lesníkem tria.

Jednou přišel lesník na naše muzicírování rozpačitý.

Vyprávěl, že viděl v lese zvláštní tmou.

„Zvláštní tmou?“ divila se babička.

Lesník řekl, že tma byla čtverhranná, a to byla přesně ta tma, jakou jsem viděla před pár dny ze svahu i já –

A hovořil o tom, že z té tmy vycházely podivné tóny –

Takové nezvyklé, hezké –

„Tóny?“ divila se babička.

Lesník řekl, že zvířata jsou těmi tóny poplašena, jeleni se prý shlukují, jako kdyby neslyšeli jen zvláštní tóny, ale byli –

Napadeni vlky.

Prý se s takovým chováním u zvěře ještě nesetkal –

„Dejte mi pokoj s divnou tmou,“ řekla babička.

A tak lesník pozvedl flétnu.

Babička usedla k cembalu.

A já jsem si sedla k harfě –

A pak jsme hráli a já se zrovna koupala v té lázni – – měkounké, heboučké, spanilé tóny mě omývaly od všeho trápení –

Hudba je veliká nenápadná zbraň proti každé tísní a tragice.

3

Jenomže druhý den jsem zaslechla -

TÓNY. I já je slyšela -

Byly opravdu podivné - - nesly se, jako by někdo hrál symfonii na sirénu, nesnesitelně kvílivě, hřmotně, a přece ladně -

Šla jsem zase domů -

A tyhle zvuky mě zaujaly tak, že jsem zabočila do lesa.

Vydala jsem se po jejich stopách. Zvuky sílily, jako bych se blížila nějakému podivnému muzikantovi, který vyhrává v lese.

A pak jsem ji vystopovala -

Divnou tmu.

Neměla jsem dost odvahy se k ní přiblížit, ta tma mě znepokojovala, jako by to byla šelma - Šelmí tma. Tma dravec -

Jen jsem se na ni dívala a snažila se ji nějak popsat, nějak zachytit, co je na ní divné -

Kdybych alespoň pro ni dokázala vymyslet nějaký přívlastek.

Jenomže nic z toho se mi nedařilo.

Věděla jsem jen, že ta tma - Je divná -

A zvuky, které jsem slyšela, vycházely z ní.

Tak jsem se radši obrátila a odcházela, jen abych už byla od těch zvuků - - vyloženě mi vadily.

U našeho domu se choulilo několik srnek.

Přicházely k nám občas za zimy, občas jim babička dala něco k jídlu - Ale ochočené nebyly -

Nikdy jsem je neviděla, aby přišly takhle.

Dívaly se na mne vyděšeně -

Napadlo mě, že já se na ně dívám asi ještě vyděšeněji.

Babička mě přivítala taky zděšeně, prý odpoledne projely domem zvuky, které byly hrůzné a které si neumí vysvětlit -

Babička byla hudebně vzdělaná, i když amatérsky. Ráda hovořila učeně o hudbě, ale ty tóny popsat nedokázala -

Říkala ale, že to bylo opravdu strašné - - A že si musela dát vatu do uší.

Tvrdila, že nám nad domem asi přelétávají letadla -

To se občas stávalo, zvuky z oblohy děsily zvěř -

Jenomže já jsem věděla, že babička tomu také nevěří.

Ty zvuky, které slyšela, byly zvuky, co vycházely ze zvláštní tmy - - a já jsem o nich nechtěla ten večer hovořit -

I když jsem si uvědomovala, že to nemá smysl - - tím, že o něčem nebudu hovořit, tím to přece nezaplaším - - nezaženu -

4

Při našem příštím koncertování byl soused hajný vyděšený a prohlásil, že bychom to, co se u nás děje, měli nahlásit.

Otevřel okno a vyklonil se do noci, babička odložila loutnu, všichni jsme se zaposlouchali.

Zvuky zněly v dálce - - tichounce, ale nepřetržitě, jako by tam v dálce vrnivě vzdychalo lstivé zvíře - -

Teď už jsem rozeznávala i melodii, která v těch zvucích byla, nepřipomínala mi nic z toho, co jsem zatím znala.

Lesník vytřeštil oči -

Ukázal kupředu -

K našemu domu se scházela zvěř, u plotu postávalo několik lišek - byli tu dva jeleni, viděli jsme pod oknem pár ježků -

Ta zvířata vyhlížela, jako by k nám utíkala hledat ochranu, hledala u nás naději, že rozptýlíme jejich bázeň - - Nebo proč sem vlastně přišla -

Babička zavřela okno. A pozvedla loutnu – – chvíli jsem hrála v triu, ale – – ale zvuky zmohutněly, prodraly se do naší hudby –

Soused říkal, že neví, jak by měl tohle znepokojivé zvučení ohlásit a – – neví ani, jak je popsat –

Jenže pak zvuky utichly. A my jsme zase vzali nástroje a hráli, babička otevřela okno do voňavého lesního ticha –

Je podivné, jak jsme se s prvními znepokojeními dokázali vyrovnat, jak jsme v sobě přehlušovali bázeň –

Pamatuji se, že ten večer už nikdo z nás nezačal o tom zvučení dokonce ani hovořit, jako bychom se báli, že je zmínkou přivábíme –

Ráno jsem se proběhla lesem a navštívila místo, kde jsem viděla divnou tmou – – místo bylo zalité jitřním světlem –

Nebyla tu zvalená tráva, nebylo tu nic znepokojivého, dokonce jsem tam neviděla ani zpřelámané větve –

A to jitřní ticho bylo ozvučeno jen zpěvem ptáků a bubláním lesního potůčku – – –

Vzpomněla jsem si, že zvuková vlna sem mohla donést dunění z dálnice, zvukové vlny se kolikrát točily lesem – – –

Prostě je to civilizace, řekla jsem si a najednou mi bylo tak dobře a tak volně, až jsem si začala zpívat –

A běžela jsem lesem do hudební školy a zpívala si a zpívala, cítila, jak ze mne opadává nesmírná tíseň – – –

5

Tehdy jsem ještě netušila, že zvuky, které se k nám vydaly, se teprve rozcvičují –

Nenapadlo mě, že nejsem ani na začátku tísně.

Jako každý jsem se snažila vysvětlovat si znepokojení nejméně znepokojivým způsobem.

A vlastně paradoxně, tenhle způsob uklidnění bývá ten nejnebezpečnější -

Když za týden posedávalo u naší usedlosti několik desítek zajíců, vysloveně horečných zajíců, neznepokojila jsem se.

Napadlo mě, že se pamatují, jak jsem jim házela před dům v zimě potravu - - a oni se teď vrátili -

Ale večer nám vyprávěl soused, že zvěř se shlukuje po lese, jako by očekávala nějaké nebezpečí -

Nikdy se prý s takovým shromažďováním nesetkal, zná je jen z legend - - -

Jako by zvířata zděšeně čekala na pomoc.

Jenže - před čím?

Moje rázná babička navrhla, ať vyrazíme do lesa.

Stejně jsme se nemohli na hru soustředit, babiččina loutna zněla chvílemi nepochopitelně falešně -

Odložili jsme nástroje a vyšli do tmy.

Ticho, nepřetržitě ticho -

A do toho ticha náhle šlehl výkřik hudby - jako by někdo na okamžik zesílil přijímač a hned jej opět bleskurychle ztlumil -

Pohlédli jsme na sebe -

Chtěli jsme se ujistit, že i ostatní slyšeli totéž - - -

A pak jsme se vydali opět do lesa, přicházeli k té neobvyklé tmě, která vydechovala zvuky - -

Ještě jednou šlehla ta podivná hudba -

A když jsme došli na místo, kde zvláštní tma tkvěla - - opět na jejím místě byla jen ta tma, jakou jsme znávali odedávna -

Je pravda, že zvuky, jaké nás znepokojily, se ozývaly i mimo les; ale na sídlišti se daly lépe přeslechnout -

Pokud zazněly v domech, každý si myslel, že se k němu zvuky valí přes zeď ze sousedova bytu -

Nikoho nenapadlo, že by takhle akustická invaze měla mít nějaký nadpřirozený výklad -

A v ulicích města zvuky ostatně zanikaly úplně.

Nevím dodnes, proč události, které měly nastat, tak dlouho váhaly, jako by se znepokojení jen rozcvičovalo.

Snad ty první znepokojivé signály byly jen jakýmisi - - průzkumníky, kteří vtrhli do naší krajiny - -

Dodnes si to neumím vysvětlit. Ale vím, že váhání zvuků bylo moudré, navykli jsme si počítat s podivnou akustikou -

Doufali jsme, že znepokojivé zvuky jsou jen nepříjemným důsledkem civilizace a podivná tma je jen iluzí - - -

Dál jsem vplétala prsty do strun harfy, babička pozvedala prsty nad cembalo a lesník zvedal v prstech flétnu -

6

Snad v jiném prostředí než v tom mém, v prostředí naprosté idyly, by další události tak hrozivě nevyvstaly.

Ale právě kontrast mezi flétnovým ovzduším naší harmonické usedlosti na jedné straně a budoucností, jaká se blížila, zazněl nejkřutěji -

Pamatuji se, že první postižený byl náš pudl - viděla jsem ho běhat po trávníku kolem dvora - - -

Vypadal vyloženě zoufale -

A ten bezmocný pudlí strach mě dojal - - sklonila jsem se k štěněti, abych ho vzala do náruče -

Jak jsem se sklonila, vykřikla jsem -

Při zemi cosi nesmírně zvučelo, nepříjemně – – takovým intenzivním zvukem, jaký jsem v životě neslyšela –

Ale jako by ten zvuk zněl pod jakýmsi poklopem – Jen pod ním –

Jakmile jsem se vzpřímila, ještě napůl ohlušena tím přízemním kvilem, bylo kolem ticho –

Tiskla jsem k sobě pudla, znehybněl úlevou.

Znovu jsem se pokusila sklonit, ale rychle se narovnala –

Těsně nad zemí skučela siréna, plazila se – – ten zvuk byl vyloženě hmotný – – téměř jsem ho mohla hmatat – cítit, jak se mi otírá o lýtka –

Zavolala jsem babičku a řekla jí, ať se trochu schýlí –

Podívala se na mne ironicky, ale babičky jsou zvyklé na podivné nápady svých vnuček – – i když ty vnučky třeba už jsou devětnáctileté – – –

Sklonila se –

„Hm?“

Sklonila jsem se vedle ní. Při zemi nic neskučelo.

Ten dlouhý a tučný zvukový had se zřejmě už naším dvorkem přeplazil – kam – kam –

Pokusila jsem se babičce říct, co jsem zažila, ale ona se jen usmála a odešla do kuchyně.

7

V příštích dnech jsem se s tím setkávala velice často – – když jsem se dala na procházku do našeho lesa –

Zvuky žily v lese v různých rovinách a v různých intenzitách, ale pokaždé nesnesitelně – – –

Stačilo, abych si stoupla na špičky nebo se sklonila, a hladina zvuku, ve které hudba skučela, mě opustila -

Jako bych vcházela do hudebních jezírek, rozlévala se kolem mne na různých úrovních -

Nebo jako by se ve vzduchu tísnily hudební šelmy - - zazvučely do mých uší na okamžik divokou hudbou -

Soused lesník byl šťastný, když jsem mu o tom vyprávěla - jen jsem mu potvrdila jeho vlastní pozorování -

Obával se, že začíná trpět nervovou poruchou.

Jednou v neděli odpoledne jsme se sešli na pasece, kde jsem se často opalovala -

Přisedl ke mně do trávy a vyprávěl mi o veverkách, které jsou někdy zvukovou vlnou zasaženy, až klesnou se stromu -

Vyprávěl o jelenech, kteří se náhle začnou zmítat, vyskakovat do výšky, nebo se opět plazit po jehličí - -

Unikají zvukové rovině, která se jim zadírá do sluchu -

Měl celou spoustu pozorování trpící zvěře a vyprávěl, že už poslal na několik míst zprávu -

Nikde ho nebrali vážně -

Nemohla jsem se tomu divit a ani on se nedivil - - říkal ale, že svoji zprávu musel poslat.

Člověk někdy musí jednat tak, jak jedná, i když ví, že jeho čin nebude mít žádný důsledek - - jedná kvůli sobě - -

Tehdy, když jsme hovořili na pasece, dosedla k nám na chvíli vlna zvuku - - zvlášť silná a dlouhá -

Sahala ze země asi na metr vysoko - - stáli jsme vedle sebe, snažili se probrat z toho nevýslovného hřmotu, stonu - - -

Tak asi řvou draci, napadlo mě, draci v pohádkových knížkách - - sklonila jsem se k borůvkám - - borůvkové ticho leželo při zemi -

„Měli bychom - někomu,“ řekl lesník zasmušile.

Ale věděli jsme, že jsou věci, které lze těžko ohlásit – – Ne proto, že by se proti nim nemělo něco dělat, ale že je není ohlásit komu.

Váhavě jsme se vraceli –

Když jsem došla domů, babička plakala, držela v ruce střepey ze svého kávového hrnečku, něco u ní zaskučelo a ona hrneček upustila –

Byl to prastarý hrneček. Ona sama z něj pila kávu padesát let – – a před ní ji pila její babička –

8

Vyhlédla jsem rozpačitě z okna –

Pudl běhal po dvorku, jako by utíkal – – před kým? – a pak vyskočil na plot a tam se uklidnil, zřejmě zvuky se zas odplazily –

Vzpomněla jsem si na své žáky, vyprávěli mi o něčem podobném, co zažili při návštěvě lesa –

„Mám strach,“ řekla jsem babičce.

„Teda,“ řekla babička.

Říkávala „teda“, když chtěla dát najevo, že se mnou nesouhlasí –

„Teda,“ řekla jsem po ní.

Rozesmály jsme se.

Ale věděla jsem, že to babiččino „teda“ nebylo tak pevné, jako bývalo, když je vyslovovala jindy – –

S babičkou jsem se nikdy nebála.

A to moje babička nebyla žádný obr –

Ale žila jsem s babičkou od dětství a vždycky byla tím, kdo mě zbavoval úzkostí –

Když v naší rodině bývaly křiky od rána do večera, působila na mne babiččina vlídná laskavost jako lahodný ostrůvek ráje – – –

Vždycky ze mne v její blízkosti opadal strach –

Babička byla dobrá.

To slovo „dobrá“, které zní tak nepřesně, vzletně a hloupě, jsem pochopila – až když jsem o babičce uvažovala po letech, babiččina dobrota byla až něčím hmatatelným –

A tak i teď, když se nebála babička –

Přestávala jsem se bát i já.

Čeho bych se bála –

Něco občas zahučí.

To – je – toho –

Přeci nebudu jako ti vystrašení lidé, kterým stačí tlesknout za hlavou a oni úlekem křičí – –

9

Jenže zvuky neustávaly; z toho, co bylo dříve výjimkou, se stávala nepřetržitost.

Po několika týdnech jsem nemohla vyjít do lesa, abych nenarazila na nějakou zvukovou stěnu –

Zvukových stěn, do kterých stačilo vejít a které se hned rozezvučely, bylo stále víc a byly daleko hlasitější než ty starší.

Nebylo nutné, aby člověk sklonil hlavu, když vcházel do „zvukové hmoty“ – tak je to přesné – do **ZVUKOVÉ HMOTY**.

Zvuky byly tak intenzívní – – jako vytesané z kamene –

Zvlášť na zvířata působily nové vjemy otřesně. Jeleni, kteří vběhli do zvukových ostrovů, si počínali jako v transu –

Některé zvuky byly tak prudké, že sluch zasáhly jak sekyry a zcela oslabily schopnost pokoušet se o únik –

Lesník vyprávěl, že našel zvířata, nehybná zvířata – – zvuková vlna, do které vběhla, byla příliš silná, zvířata v ní omdlávala.

Tehdy už zvuky pronikly i do vilové čtvrti, co sousedila s lesem.

A to se o ně už začalo zajímat několik lidí, amatérských badatelů, dokonce se pokusili o nich podat zprávu.

Jenomže zpráva, jakou odeslali, byla asi okamžitě odložena – těžko si umím představit někoho, kdo by ji bral vážně –

Ve vilové čtvrti se zvuky chovaly jinak než v lese. Obsazovaly na krátký čas celé domy.

Pamatuji si, že mi o tom vyprávěla jedna moje žačka. Stačilo do jejich domu vstoupit a byl tam, jak říkala, „strašný kravál“.

Na sídliště dolehly zvuky také, ale nejčastěji jen v krátkých záblescích, – – podobaly se rychle zesílenému rozhlasovému přijímači.

Tak plynuly dny, ve kterých se zvukovní hosté připravovali vystoupit z podivné tmy –

Nevím, k čemu tento čas potřebovali – – snad prováděli experiment, snad hledali nejlepší taktiku, jakou mohou zvolit –

10

Začátek byl příšerný –

Nikdy jsem neměla ráda slovo příšerný, vždycky mi připadalo příliš nadnesené a příliš vypočítané na efekt –

Ale když mám charakterizovat ráno, které zahájilo události příštích týdnů, nenacházím lepší slovo – Výstižnější pojmenování –

Když jsem se probudila, myslela jsem, že ještě spím – – a úděsný zvuk, který se vznášel v mém pokoji, jsem pokládala za úpění noční můry – –

Zatoužila jsem se co nejrychleji probudit -

Ale ten, který bdí, je proti spícím v jedné veliké nevýhodě - už se nemůže probudit - -

Vyskočila jsem z postele a běžela zavřít okno -

Napadlo mě, že ten děsivý zvuk vlétl odněkud zvenčí, a když zavřu okno, zaplaším ho - -

Jenomže okno bylo zavřené -

Zacpala jsem si uši, zachumlala jsem se zpátky do postele, tiskla si na uši polštář - - vrývala jsem uši co nejvíc do látky - -

Zvuk byl nejnesnesitelnější ze všech, co jsem do té doby slyšela, a vymykal se jakémukoli popisu -

Připomínal zoufalé kvílení šelmy, která umírá - - ale vlastně v něm nebylo nic zoufalého - bylo to potměšilé skučení - ohlušivě potutelné -

Dobelhala jsem se do koupelny, ten zvuk mi podráždil nohy -

Nacpala jsem si do uší vaty - - a ulehčeně vnímala zmírnění zvuku -

Jenomže pouze zmírnění.

I když jsem si zacpala uši, zvuk prosakoval stále do mého vědomí, jako bych ho vnímala nejen sluchem, ale přijímala celou bytostí -

Břitva zvuku -

Ležela jsem vysíleně na lůžku a vnímala dotyky zvuku, přejížděly mi po celém těle a drásaly mi, jak se mi zdálo, pokožku -

Začala jsem křičet, křičet, křičet -

Jako bych dokázala svým ječením přehlušit ten jitřní -

ZVUK.

Těžko bych ho popsala jinak, i když jsem byla učitelka hudby a měla bych umět popsat z hudebního hlediska jakýkoli vjem - -

Jenomže ať jsem chroptěla sebevíc, nepřehlušila jsem nic -

Zvuk vběhl do mého pokoje a vyčkával v něm, ohlušující -

Ne, ne, ne, šeptala jsem nakonec a cítila se tím zvukem usmr-
cována -

Pak jsem se potácela bytem, vběhla jsem i do sklepa - -

Snažila jsem se najít místo, ve kterém by zvuk tak nehlučel - - -

Ale byla to vlna zvuku, která se převalila přes náš dům a unik-
nout se jí nedalo, ať jsem se uchýlila kamkoliv -

Ne, ne, ne, šeptala jsem a pevně tiskla víčka -

Ten zvuk mi připadal, jako by byl - - viditelný, a když jsem
zavřela oči, nabývala jsem iluze, že mu aspoň trochu unikám -

11

Zvuk, který mě srazil, zasáhl obyvatele vilové čtvrti a jedna část
akustické vlny dolehla i na veliké sídliště za tou čtvrtí -

Lidé, přes které se zvuky převalily, zažívali to samé co já, zvuk
je ochromoval -

Potáceli se z domů a pokoušeli se zvuku unikat -

Ale zvuk pronikl do všech míst a kvílel, kladivo zvuku dopadalo
na každého, drtilo -

A pak náhle nastalo ticho -

Ticho, které na naší lesní samotě bylo absolutní.

Ležela jsem a nehýbala se, bylo mi, jako bych procítala po ha-
várii, nechápala jsem, co se se mnou stalo -

Pomaloučku jsem pohybovala rukama a nohama -

Přesvědčovala jsem se, že žiju a že mám všechny údy nezláma-
né, ten hmotný útok zvuku mě celou rozlámal -

Vstala jsem a doplížila se do koupelny -

Napustila jsem si vanu horkou vodou a padla do ní.

12

Ticho -

Ticho se kolem mne povalovalo, lahodné ticho mě ovívalo svou laskavě konejšící dlaní -

V tu chvíli, kdy jsem vnímala hlazení ticha, mě napadlo, že na světě není nic krásnějšího než ticho -

Nevím, jak dlouho jsem ležela ve vaně.

A když jsem vstala, byla jsem tak zmámená, že jsem neměla ani sílu, abych se oblékla a vydala do hudební školy -

Vzala jsem si župan a šla navštívit babičku.

Babička měla komůrku dole, krásnou starosvětskou světličku, ve které stál šicí stroj a prastaré harmonium -

Babička ležela na zemi, ležela před harmoniem -

Přiskočila jsem k ní a pozvedla jí hlavu -

Babička žila.

Jen vlna zvuku ji srazila - - dívala jsem se na její nehybnou tvář -

Pak jsem jí na tvář šplouchla sklenici vody a dívala se, jak se babička probírá, jak se vzpamatovává a vyděšeně se rozhlíží - -

13

Od následujícího dne začala útočná síla zvuků působit už tak, že se nic nedalo utajovat nebo vysvětlovat konejšivým způsobem - - -

Zvuky zachvátily opět celé město o osmé hodině.

Právě jsem seděla ve sborově hudební školy a chystala se, že se chopím hrnečku s čajem a vejdu do učebny -

Každé ráno jsem si vařila čaj a ucucávala jej při hodině, pomáhalo mi to snášet falešné tóny mých žáků, harmonizovalo mě to –

Natáhla jsem ruku po hrnečku a jako bych utrpěla švihnutí bičem do natažené ruky – – kvilivé zaúpení prořízlo sborovnu a zaseklo se do všech koutů – –

Jenomže nebylo to jen švihnutí, které by mohlo přestat, bylo to švihnutí –

NEPŘETRŽITÉ –

Jako by nějaký záluždný vozka pohnul bičem tak, že jeho úder nekončí a stále trvá, ten palčivý dopad zvuku neustával –

Ředitel hudební školy, který seděl proti mně, vykřikl a přistoupil k oknu, aby je přibouchl, ale hned od něj odskočil –

Začal se po sborovně potácet v křečovitém tanci –

Až tehdy jsem pochopila, co to znamená, když absolutně nesnesitelný vjem neustává a nedává naději na to, že by kdy ustal –

Hajného pes měl jemný sluch, stačilo poklepnout talířkem o stůl, a hned neklidně pozvedal hlavu –

A já, i když jsem neměla tak skvělý sluch, jsem jej přesto měla daleko citlivější než ostatní lidé – – –

14

Dny, které následovaly, byly neuvěřitelné –

Zvuky se vřítily.

Neminul den, aby se na nás nesnesl příval zvuků, otřesný a nezadržitelný – –

Někdy jsem se stěží doploužila do města.

Obyvatelé města byli zasaženi stejně drtivě –

Zvuky se snášely z oblohy a padaly na nás, lidé se snažili hledat východisko v tom, že si zacpávali uši vatou –

Ale to jen na začátku, než zjistili, že vše je marné.

Začali utíkat –

Ale nebylo kam.

Krajina byla ohraničena zvuky jako stráží, každý, kdo se pokusil vymanit, byl zastaven na hranici takovými zvuky, tak ohlušivými zvuky, že je nedokázal překročit –

Žili jsme v kruhu, do kterého nás zvuky utěsnily.

Samozřejmě že v té době se o nás zajímal kdekdo od policie po vědce, ale ani ti, ani oni nedokázali pro nás nalézt nic, čím by nás z naší bídy pozvedli –

Nenapadalo mě, že zvuky mohou v sobě nést takovou zbraň.

Ploužila jsem se lesem a byla vděčná za každou úlevu, která nastala, když zvuky ve svém úsilí na chvíli, aspoň na okamžik, polevily.

Jistě bychom se byli dávno vzdali, kdybychom věděli komu.

Ale neměli jsme žádnou možnost vzdát se.

Zvuky od nás nic nepožadovaly, nenaléhaly, nechtěly od nás žádné výkupné, jen zněly a jen přidávaly další akustické nálety – –

Když jsem vešla do města, viděla jsem jen zabeďněná okna... Lidé se stále snažili nějak před zvuky unikat...

Ale i když byly byty co nejméně zabeďněny, nebylo možné nalézt žádné možnosti, jak se před těmi agresivními zvuky skrýt –

I když jsme se s babičkou tísnily v komoře, zvuky byly stejně silné, jako když na nás doléhaly na volném prostranství – –

Z rozhlasu jsme se dozvíдалy, že svět se nám stále pokouší pomoci, vysílá jednu expedici za druhou, ale všechny jsou marné – –

Neprostopupná hranice zvuků bránila, aby k nám kdokoli pronikl – –

Dokonce nebylo možné ani hranici přeletět – bariéra zvuků tkvěla i ve výšce nad naší krajinou a deptala každého, kdo k nám přilétal –

Když jsme se dívaly do oblohy, věděly jsme, že ani odtamtud není možné, aby se k nám ze světa vypravila nějaká záchranná četa –

A tak jsme se snažily všechno přečkat a občas jsme si zkusily i zahrát naše tria, nacházet úlevu alespoň takovýmto prostým činem...

15

Lidé, kteří jsou zajati, mají vždy naději, že jejich zajetí nějakým způsobem skončí.

Ale naše naděje byla nevyzpytatelná, nemohli jsme se domyslet, kdy zvuková bariéra pomine – –

Snažili jsme se navzájem utěšovat, v těch chvílích, kdy hluky ustaly, jsme spolu hovořili, povzbuzovali se –

A snažili se v tom podivném řevu, který přicházel, nalézt stopy – – že už už odejde – – odchází – – pomine –

Byla jsem, co se zvuků týká, profesionálka, snažila jsem se proto hluk, který mě zavaloval, nějak pojmenovat, popsat – – – pochopit – – –

V podstatě šlo o tři hlavní roviny zvuků.

Ta první byla ještě snesitelná, připomínala hlas, jen trochu zvýšený, a bylo v ní cosi – jak to říct – – – „rozmlouvajícího“ –

I když jsem slova pochopit nemohla – –

Ten hlas zněl potměšile a nepříjemně a skládal se z kadencí, jaké jsem nikdy neměla ráda –

V těch kadencích bylo něco z pohrdání a něco z pocitu méněcennosti, tuhle kadenci jsem měla ráda nejméně -

Ale pokud jsem se s ní setkávala mezi svými blízkými, nebylo to tak zlé, jako teď, když mě oslovovalo **TAJEMSTVÍ** -

Druhá rovina zvuků byla neskutečně hlasitá, jako bych stála u startujícího letadla -

A přitom neměla žádnou možnost vzdálit se tomu dunícímu nesnesitelnou - musela stát a naslouchat -

Třetí rovina zvuků byla nejméně pochopitelná, skládala se z šelestů, skučení, šumů -

Nabývala nejpodivnějších intenzit a propadala se zase do naprostého ticha -

A z toho ticha se připlazil znenadání opět zvukový had a vnikl do našeho sluchu - -

Tahle třetí rovina připomínala jakousi nesnesitelnou improvizovanou symfonii -

Někdy mě napadalo, že tóny obživly a potácejí se naším krajem jako zmatení poutníci -

Konečně - co je to tón? Nikdy mi nebylo jasné, jak to, že dozní, a jak to, že se ztrácí - kam -

Tón, který hlučně zazní a pak se rozplývá, mi jaksi připomínal lidský osud - -

Člověk se také objeví - a žije, zní, vykonává úkol - a pak - - pak se náhle rozplývá -

Kam -

Stejně, jako mi nebylo jasné, kam se nakonec, až skončí moje zdejší pouť, dostanu já, tak mi nebylo jasné, kam odcházejí, mizejí - - tóny - -

Některých tónů, které hrávala babička na cembalo, jsem litovala, mizely a vytrácely se, jako by umíraly -

Kolikrát jsem vzpomínala na některé melodie, které z našich koncertů dozněly, rozplynuly se - -

Možná někde žijí, napadalo mě v dětství, jen poodešly, jen se vzdálily a čekají na svůj velký návrat -

Velký návrat -

A když jsem se ke své dávné iluzi vracela, napadalo mě, že možná ta chvíle nastala a odeznělé zvuky se vrátily.

Jenomže tyhle hluky, zvuky, hlučení bych nikdy nezatoužila povolat zpátky z míst, kam se vytratily -

Po několika dnech náporu zvuků se nás, obyvatel krajiny zavalené tóny, začala zmocňovat otupělost -

Lidé nemohli pracovat, nemohli se radovat - a nemohli spolu jaksi ani komunikovat -

Nikdy mě nenapadlo, že útok na sluch může být tím nejstrašnější útokem, jaký může na lidskou bytost dolehnout -

Jen jsem se povalovala na lůžku a vychutnávala řídké okamžiky, kdy se zvuky vzdalovaly -

Občas jsem se dopotácěla do hudební školy a pokoušela se učit žáky, kteří se přiměli k tomu, aby opět školu navštívili -

Divila jsem se, že mají dost odhodlání, aby se vypravili do školy, ale chápala jsem, že chtějí slyšet - - - hudbu -

V tom světě, do kterého se přiřítily neorganizované hluky, toužili lidé zaslechnout hudbu, naslouchat organizovaným tónům, poslouchat řád -

Pohled na naše město byl hrůzný -

Z oken hudební školy jsem viděla míhavé siluety chodců. Plížily se. Tak - A tak. Poskakovaly -

Stávalo se, že hranice některých příšerných zvuků pobíhala napříč chodníkem a pak stačilo poskočit a -- člověk unikl ze strašlivé zóny -

Ovšem najít její hranice -

To bylo těžké - A tak lidé aspoň zkusmo poskakovali -

Někteří lidé byli zasaženi zvukem zvláště silně, až sklesli na chodník -- zůstali ležet, zvuk je dokázal omráčit -

Jako by ty zvuky byly milostivé vůči dětem -- trpěly zvuky také, ale daleko méně než dospělí -

Zvířata v lese byla náporem zvuků poznamenána - Nikdy jsem neviděla tak příšerné a zároveň komické scény -

Zajíc běhal po poli stále dokola, měl už prošlapanou pěšinku -- zřejmě jej nějaký zvuk neustával pronásledovat po dráze ve tvaru podivné velekružnice -

Tohle bylo u zvuků zajímavé.

Některé zvuky se chovaly, jako by byly rozumné.

Dokázaly putovat, jak se jim zachtělo, sem a tam -

Mohly například pronásledovat zajíce, stejně jako by ho pronásledovala liška --

Někteří lidé si zase stěžovali, že je jeden zvuk pronásleduje několik dní - Chodí za nimi - „Courá za mnou.“

I zvířata tak byla sužována -

Pamatuji se na našeho kocoura -- měla jsem dojem, že ho stále sužuje jeden zvuk, vybral si ho -- a putuje s ním jako blecha -

U zvířat bylo toto postižení zvláště nesnesitelné – – věděla jsem, že pes má sluch daleko citlivější než já –

Co ten musí slyšet –

I hmyz byl vlnami zvuků postižen. Vidala jsem roje včel, neurotický se zmítaly do výšky – ještě výš a prudce dolů –

Lesníkovi psi ani nevyhlíželi ze sklepa, tísnili se u sebe a jen obraceli k východu ze sklepa prosící oči –

Slychala jsem, že člověk i zvíře přivyknou všemu – – ale ani lidé, ani zvířata nebyli s to, aby přivykli této invazi –

Někdy jsem spatřila psa, potácel se ulicí, sem a tam – jako by ho štval neviditelný honec –

Honec – zvuk –

A někdy jsem spatřila člověka, který se hnal ulicí, mával rukama jako zoufalý motýl křídly – Pronásledovaný neviditelným vetřelcem – tónem –

18

Brzy jsme přišli na to, že ti, kteří se chovají tiše, bývají náporu zvuků vystaveni méně –

A ti, kteří mlčí, zvláště.

Jako by nás zvuky trestaly za to, že jsme mluvili.

Na ty, kteří se pohybovali velmi tiše a kteří se varovali toho, aby mluvili, dotíraly zvuky nejřidčeji.

Tehdy se vynořila teorie, kterou jsem pokládala za možnou, i když absurdní – – a dokonce i za pravděpodobnou – zvuky jsou obyvateli – – jakési vzdálené hvězdy.

Okupují nás.

Fantazie vypravěčů ustrnula na dlouhou dobu na tom, že pokládala obyvatele cizích hvězd za hmotné, představovala je v dost banálních, nestvůrných podobách -

Proč by ale obyvatelé vzdálených galaxií nemohli být akustičtí?

Nevím, kdo s touto myšlenkou přišel, ale pamatuji se, že se v naší krajině velice rozšířila a my jsme se začali na zvuky, hlasy, tóny dívat jako na živé...

Neuklidňovalo nás to, ale vedlo nás to k jakési důvěře, že je možné se s nimi dohodnout.

Snad k tomuhle nazírání vedla naše zbabělost, ten, který by věřil, že lavina, která se na něj valí, je živá, věřil by také, že ji třeba uprosí.

Zlo, které se personifikuje, není už tak samozřejmě apatické vůči našim prosbám - - a tak se našli lidé, kteří začali zvuky vzývat.

Dokonce se ve městě ustavila jakási sekta zoufalých lidí, scházeli se a vykonávali jakési tajuplné esoterické bohoslužby.

Nevím o nich příliš podrobností, ale uvádím jejich existenci jako svědectví toho, že lidé hledali všechny způsoby, jak se se zoufalstvím vypořádat.

I když by způsoby, jakými se s utrpením chtěli vypořádat, měly být z hlediska těch, kteří netrpí, sebenesmyslnější -

Kdo netrpí, nevěří trpícímu.

Pamatuji se, že jeden kvílivý zvuk za mnou chodil kolik hodin a uváděl mě svou existencí do nejvzrušenějšího zoufalství -

Dokonce jsem s tím zvukem začala hovořit, i když jsem nevěřila, že je schopen mi porozumět -

„Nech toho,“ prosila jsem ho - - a tuhle větu jsem dokázala opakovat třeba stokrát za sebou -

Nevěřila bych, že se mě může zmocnit zoufalství nejvyššího stupně jen z toho, že se za mnou vydává v mých patách na cestu jediný zvuk -

Nebyl ani tak nepříjemný, jak by se snad mohlo z mého trýznění zdát, ale jeho ustavičná znělost byla tak hrozná, jako nemohla být žádná jeho podoba -

Po několika týdnech, kdy jsme žili v beznadějně vzrušené nevyspalosti, se u nás začala střídat malátnost s divokostí -

Už se jich nikdy nezbavíme, říkali jsme si a snažili se být aspoň co nejtichší, tichouncí, jak se jen dařilo, nevyslovovat už ani hlásku -

19

A tehdy, na jedné ze svých návštěv v hudební škole, jsem potkala Jana.

Byl to můj oblíbený žák, velice mě zajímal, i když se na flétnu učil velice špatně a proti své vůli, jen na přání rodičů.

Byl to přemýšlivý chlapec, pro samé přemýšlení nedokázal ani hrát podle not - - ale dokázal fantasticky improvizovat.

Bylo mi jasné, že nebyl stvořen, aby měl úspěch v tom, co už bylo vymyšleno - - že jeho úspěch bydlí v zemi, která ještě nebyla objevena - -

Takoví žáci špatně studují, ale když dostudují, dosahují úžasných úspěchů právě proto, proč byli považováni za velice špatné žáky - -

Nechávala jsem ho hrát na flétnu, zapisovala jsem si a nahrávala jeho melodie - ten chlapec neměl moc dobrou techniku, ale byl úžasný skladatel -

Když odcházel z hodiny, pískal si na flétnu melodie, jaké by mu asi záviděli nejúspěšnější skladatelé –

Hudebností byl přímo prosáklý – ale nesnášel, co už bylo hotové, nesnášel, co už napsali jiní a co on měl jenom trpně na flétně opakovat –

Obdivovala jsem ho a záviděla mu, ale zároveň jsem věděla, že jeho poslání ve světě hudby je asi nejméně záviděníhodné –

Žáci, co nedokázali zapískat ani jednu svou melodii, byli hodnoceni pochopitelně daleko lépe než on, který si – na rozdíl od nich – nedokázal nic nabířovat –

Nedovedl se naučit zpaměti a reprodukovat ani ty nejjednodušší skladby, jaké jsem mu úmyslně, abych mu co nejvíc pomohla, vybrala z flétnového sešitu –

Jan mě ohromil, když jsem se jednou dopotácela opět do hudební školy v naději, že se setkáním s dětmi trochu rozptýlím –

Jakmile jsem vstoupila do učebny, překvapilo mě naprosté ticho, jaké se ve třídě rozlétlo, nezněl zde ani jediný tón –

Jan seděl uprostřed učebny a rozhlížel se, jeho flétna ležela na stolku před ním a Jan nevypadal utrápeně jako ostatní obyvatelé naší krajiny –

Dala jsem se s ním do řeči a žasla jsem, že během chvíle nás nevyrušil ani jediný skučící tón, nejen náznak hluku, ale ani jediný nepříjemný šelest –

Tohle jsem nezažila už kolik dní, zvuky během času svou intenzitu neustále zvětšovaly a takováhle chvíle klidu byla pro mne nevýslovně sladká –

Zeptala jsem se Jana, jak to že je kolem něj takové ticho, když v celém městě zní ty nejstrašlivější zvuky a nepřestávají znít –

Podíval se na mne plaše, jako by očekával, že se mu vysměji, ale zároveň se podíval i tak, že v tom pohledu bylo sebevědomí.

Takovýhle pohled jsem často vídala u dětí, co se odvážíly zvěstovat svou pravdu, i když věděly, že za ni mohou získat jenom posměch.
„Zahnal jsem je,“ řekl.

20

Samozřejmě že jsem mu nevěřila, a nevěřila jsem mu ani slovo, protože o to, aby zaplašily zvuky, se snažily kapacity po světě – a my všichni v celé krajině.

Zdalo se mi nemožné, že by Jan, který nedokáže přehrát ani jednoduché cvičení, přišel na to, jak zvítězit nad akustickou pohromou –

Chápala jsem jeho větu jako neumělý pokus o chlubení se, využil nenadálého ticha k tomu, aby toto utišení přisoudil jakési své skryté schopnosti –

Usmála jsem se na něj a ani mě nenapadlo, abych ho pokárala nebo mu dala najevo třeba jen nepatrnou stopu nedůvěry, nechtěla jsem ho ranit a nechtěla jsem ranit ani sebe –

My, obyvatelé krajiny prodchnuté zvuky, jsme se chápali každé naděje, a tak i když jsem pochopitelně Janovi nevěřila, nechtěla jsem si tu nedůvěru přiznat.

Zeptala jsem se ho, jak dosáhl toho, že nesnesitelné zvuky zaplašil, a dívala jsem se napjatě, jak pozvedá flétnu k úzkým rtům a jak nesměle hraje –

Zahrál melodii, která se mi nezdála příliš nápaditá, i když jsem si musela přiznat, že je v každém případě podivuhodně nezvyklá –

Vlastně to ani melodie nebyla, spíš to byl sled nepochopitelných tónů, které byly dohromady spojeny odvahou, s jakou dětský malíř dokáže pospojovat barvy –

Usmála jsem se na něho znovu a sled tónů jsem si zapamatovala, pak jsem s chlapcem procházela cvičení, které měl zadané, a snažila se ho cvičení naučit –

Hrál velmi špatně, pletl se, pletl se pravděpodobně ne proto, že by skladbu zahrát nedokázal, kdyby chtěl – – ale proto, že nechtěl –

Pak hodina skončila a já si k svému úžasu uvědomila, že nebyla ani jednou přerušena vpádem kvílivých zvuků, jak dlouho se to už nestalo –

Protože další žáci se neobjevili, vyšla jsem z hudební školy a vydala se domů, děsila jsem se předem té cesty, té laviny zvuků, jaká se na mne snese –

A snesla se – – zvuky klesaly z oblohy jako dravci, přepadaly můj sluch a uváděly ho do stavu té malátné divokosti, té naprosté a naprosto beznadějně trpné marnosti –

Napadlo mě, že bych mohla použít melodie, jakou mě naučil Jan – – a i když jsem neměla s sebou žádný hudební nástroj, aspoň jsem se pokusila si jeho melodii zpívat –

Pískat, brumlat, kvílet, abych přehlušila ten ustavičný nápor zvuků, který mi dráсал poslední zbytky mé už beztak nepatrné schopnosti vydržet tuto cestu –

Jen jsem těch pár taktů přepískala, přebrumlala, přezpívala, ustaly zvuky kolem mne, ustaly okamžitě, jako by je zahnal neviditelný bič všemocné melodie.

Samozřejmě že jsem byla přesvědčena, že to je náhoda, ale stejně jsem se ujala pověrečné naděje: je možné, aby tyhle tóny dokázaly – osvobodovat.

Občas se stávalo, že tóny opět neustaly, a tak jsem si nemohla být jista, že jsem na zvukovou invazi odposlouchanou melodií skutečně vyzrála, ale naději mám – mám –

Byla jsem tak rozčilená, kolikrát jsem melodii zazpívala falešně -

Ale když jsem se soustředila, tóny opravdu ustávaly -

Došla jsem až k babiččinu domu naprostým tichem - i když jsem viděla lesní zvěř, která pobíhala mezi stromy pronásledována tóny, které jsem já nezaslechla -

Babička ležela na lenošce, byla zjevně vyčerpána vpádem tónů, a tak jsem rychle zapískala melodii, kterou jsem ten den od Jana pochytila -

Jako bych polila vyprahlou zemi a ta ožila - babička se okamžitě zvedla a naslouchala tichu, naslouchala mu s úžasnou radostí, jako by ticho neslo spanilé sdělení -

Přepískala jsem jí melodii a babička, která měla znamenitý sluch, si ji dokázala okamžitě zapamatovat -

Na rozdíl ode mne babička uvěřila, že touto melodií se dají zvuky zaplašit, a rozběhla se do lesa, aby o tom pověděla hajnému.

Vydala jsem se za ní a ihned nás zavalila stěna zvuků, hmatatelný řev - - ale jakmile jsme zapískaly melodii, řev se rozpadl, zmizel a my vešly do lesního ticha -

Napadlo mě, že to všechno může být opravdu náhoda, a sevřela mě strašná bázeň - protože bych těžko snesla vědomí, že to všechno nadějeplné pískání byla jen marnost -

Hajný byl ve sklepě, halil se do houně a snažil se zřejmě ukrýt před zvukem, který nazval Iverem, aby si ho zlidštil, a který ho už pár dní stále pronásledoval -

Slyšeli jsme ten zvuk, jedovatý, rostl ve sklepě jako hrůzný stvol. Zapískala jsem, a zvuk zmizel - - hajný vybalil nedůvěřivě hlavu ze své houně -

Vyprávěly jsme o melodii svobody, kterou jsme mu donesly. Hajného ironický pohled prozrazoval, že nám nemůže věřit -

Ale když se po chvíli Iver vrátil a hajný sám přepískal těch několik tónů a přesvědčil se o účinku, padl na kolena a plakal.

Vešli jsme do lesa, pískali melodii a dívali se, jak zvířata, která se choulila a omráčena zvuky potácela mezi stromy, jsou náhle klidnější, šťastně se rozhlížejí -

Nemohli jsme se nabažít toho, že jsme poznali takovou schopnost, která dokáže proměnit zvuky do ticha, přinést nám fantastickou úlevu.

Věděli jsme, že bychom snad měli jít hned do města a všem povědět o tom, co jsme zjistili, ale byli jsme nevýslovně vyčerpáni, vyčerpáni poznáním -

Úleva dokáže někdy tak vyčerpat, jako největší námaha, a my s babičkou byly nevýslovně vyčerpané, doplížít se do domu a ulehnout, to tak dokážeme -

Když jsme se probudily, bylo jitro - - ostré paprsky se vtínaly do našich oken a nesmělé kvílení se neslo po celém babiččině domě - nesmělé, ustavičné -

Zapískala jsem kratičkou melodii, a i to bázlivé kvílení ustalo - a já viděla, že teď je mou povinností se rozběhnout do města a všem melodii dát -

Věděla jsem, bude to asi obtížné, protože lidé propadli apatii a budou zprvu přijímat zprávu o úlevě jako další z obrovského zástupu marných nadějí -

Ale věděla jsem, že stačí zapískat a podat ten nejjasnější důkaz a že je tu ta báječná možnost, abych ten důkaz podala já - - okamžitě nás osvobodila -

Uvědomovala jsem si, že nejlepší bude, když dojdu do Akustického ústavu, který byl zřízen, aby hledal východisko - - a odtamtud ať už melodii rozhlásí -

Sice mě lákalo chodit po městě a jako dárce pískat a učit jednotlivé lidi melodii, ale věděla jsem, že je třeba informovat co nejdříve všechny –

A tak jsem bez dechu doběhla k budově Akustického ústavu a utíkala po schodech té veliké budovy – a vrazila do dveří ředitele Akustického ústavu.

21

Samozřejmě, nikdo mi nechtěl věřit, všichni si mysleli, že jsem propadla iluzi –

Ale když se během mého vyprávění do místnosti vkradl tón – nesnesitelný a skučivý tón a já jsem zapískala melodii – –

Uvěřili mi.

A ještě ten den se věnovali vědeckému prozkoumávání té zázračné melodie –

Druhý den melodii vysílali rozhlasem a nazvali ji Ikarovou konstantou, podle jména ředitele vědeckého pracoviště, který si ji přisvojil.

Nadšení obyvatel neznalo mezí a každý si Ikarovu konstantu prozpěvoval.

Také se neustále vyhrávala z tlampačů po celém městě – –

Zvuky, které naši krajinu napadly, se vytrácely, jako by pro ně tato melodie byla stejně nepřijemná jako pro nás oni –

Během dvou dnů akustické nájezdy ustaly skoro úplně, jen sem tam se ještě plazil nějaký zapomenutý tón –

Ale i ten se okamžitě dával na útěk, jakmile zaslechl melodii, kterou na něj někdo zapískal, zazpíval, zabrumlal.

Dokonce lidé takové zapomenuté zvuky schválně vyhledávali –

Pořádali na ně lovy -
Jako by se nemohli nabažit moci, jakou jim nyní melodie dá-
vala -

22

Na chlapce, který melodii zazpíval první a který jí tak všechny osvobodil, se zapomenulo -

Pokoušela jsem se mu získat jakési právo na objevitelství, ale marně, ředitel Akustického ústavu nepřiznával právo nikomu -

Sbíral jednu poctu za druhou, jeden řád za druhým a jedno vyznamenání si připínal za druhým na svoji velikánskou tučnou hrud' -

Chlapci to nevadilo.

Když jsem ho potkala, pískal si zase.

Jeho melodie byla krásná a jemná a vůbec se necítil zaskočen neuznáním -

Tak si asi počínají všichni velcí dárci -

Nezáleží jim na tom, jak byl jejich dar přijat, ale na tom, jestli jejich dar byl - - - opravdu přijat -

A tak zvuky odešly.

Dál sedávám s babičkou a s hajným v pokoji a dál si vyhráváme jednu idylickou skladbu po druhé, nasloucháme lesnímu tichu -

Zvuky zmizely, jako se objevily -

Byla to invaze?

Náhoda?

Nevím, a mezi badateli se rozšířilo učení, že šlo jen o jakýsi atmosférický jev -

Ale já si myslím, že to byla metafora -

Nás, kteří jsme nechtěli být tišší, nás, kteří jsme chtěli mluvit,
hrát a zpívat -

Nás všechny ty zvuky sužovaly nejvíc.

Ale i tak je možné se chránit proti těm, kteří nás chtějí odsoudit - - k věčnému mlčení -

Je možné bránit se melodií - písní -

Na každý útlak, na každou potíže, na každé znesnesitelnování
existuje nějaká píseň -

Jde jenom o to na ni přijít -

Zanotovat si ji -

A můžeme zaplašit i ten - - nejpršíšernější hlomoz - -

I hrůzu samu.

A snažím se nacházet takové melodie -

Na každou tíseň.

Strach.

Úzkost.

Na každé trápení existuje přece na světě nějaká píseň - - která
člověka osvobodí a dá mu zapomenout na to, co se na něho přiva-
lilo -

Někdy to trvá dlouho, než na tu píseň přijdeme - někdy to trvá - -
moc dlouho -

Ale na každé trápení je takový nápěv.

A ten, kdo se nevzdá, ten na něj nakonec přijde - - a nakonec
se tou písní osvobodí -

A já si umínila, že tyhle písně budu hledat a hledat a hledat -

Možná to je to, proč na tomhle světě jsme.

Abychom hledali.

A -

A zpívali.

Vánoční dar

(příběh konstruktéra Daidala)

1

Tohle se mi stalo, když jsem byl ještě malý.

V osmi letech jsem dostal nejpodivuhodnější vánoční dar, jaký jsem kdy dostal – a že jsem v životě dostával podivuhodných dárků dost a dost –

Stále si dobře pamatuji tu chvíli pod vánočním stromkem. Na naší planetě přetrvávala zvyklost z Hvězdy praotců – každé Vánoce se v rodinách zdobily vánoční stromky. Dodržovaly se tradiční vánoční zvyky a hrály se koledy. Zrovna dohrála koleda a naše rodina přistoupila k vánočnímu stromku, každý se začal věnovat svým dárkům. Firmy, které se specializovaly na vánoční dary, se překonávaly. Výběr vánočních dárků byl v naší galaxii opravdu neuvěřitelný – a když se nějaká firma chtěla prosadit, nemohla přijít s něčím obyčejným, musela se snažit zaujmout, jak jen to šlo – Snad proto takové vánoční firmy zaměstnávaly ve svých projekčních kancelářích kromě obvyklých projektantů stále více i básníky.

Pamatuji se, že ten rok dostala moje matka takzvanou „pračku drbnu“, pračku, která pokud neprala, obcházela ulici a povídala si s kdekým, a když se vrátila domů, byla dokonale informována o tom, co se v naší ulici šustlo. A mohla pak během praní vykládat o nejnovějších událostech v sousedství, hospodyně si takové pračky velice pochvalovaly. Rozptylovaly jim nudu a „drbací“ program byl pro hospodyně daleko důležitější a lákavější než obvyklý program.

Otec dostal mimo jiné dárky „jazykovou“ dýmku, tahle dýmka během kouření předříkávala slovíčka, gramatiku, učila kuřáka všelijaké konverzační obraty. Kouření takovýchto dýmek bylo vlastně daleko spíš prací než požitkem a řadu lidí od kouření dokonce dokázalo odradit. Silní kuřáci, kteří vystřídali pár sad takových dýmek, se stávali jazykovými fenomény.

Dědeček dostal zvlášť krásný dárek, „vzpomínkové bačkory“, tyhle bačkory si se starými lidmi povídaly o době jejich mládí. Místo přátel z dětství a mládí, kteří většině starých lidí už odešli, nastupovaly takovéto bačkory, bačkory pamětnice, jak se jim říkávalo.

Hřály nejen tělo, i duši – a někteří staří lidé se nemohli hovoru se svými bačkorami nabažit.

Babička, sestry a všichni u našeho vánočního stromku dostali báječné dary, takové, nad kterými by lidé z minulých století jenom kroutili hlavami nebo se nedůvěřivě usmívali. Ale jsem si jistý, že nejpodivnější dárek jsem o svých osmých Vánocích dostal já.

2

Ten dar, o kterém hovořím, byl v největší krabici. A pokaždé, když rozbaluji vánoční dárky, nechávám si ten největší nakonec.

Kolikrát jsem se už zmýlil.

Kolikrát ten dárek v největší krabici byl ze všech dáreků nejméně zajímavý – ale stále v mém podvědomí trvá naděje, že největší dar bude i nejlepší.

Jako obvykle jsem i tehdy dostal nejvíc darů z celé rodiny já, nejmladší, všichni už měli své dary rozbalené a tak přihlíželi, jak rozbaluji svoje balíčky.

Rozbalil jsem už všechny, pod stromečkem se vršila kupa mých darů, byly mezi nimi dárky obvyklé i úchvatné, datle a svetr... a „kybernetický kocour – vypravěč“, po jakém jsem pěkně dlouho toužil. Tenhle kocour uměl vyprávět příběhy, pohádkové i napínavé, jaké si kdo přál – A stačilo vzít kocoura za tlapku, zvláštním čidlem okamžitě odečtl vaši náladu, vybral přesně ten příběh, jaký se vám do nálady hodil. Podíval se vám měkce do očí, začal vyprávět sladkým vemlouvavým altem. Mnoha dětem takovíto kocouři nahrazovali četbu. Snad právě proto proti nim někteří učitelé vystupovali, vedli kampaň. Překročil jsem kupu svých dárků a přistoupil k veliké krabici.

Všichni mne obstoupili, a jak se mi zdálo, zatajili dech.

Babička po letech vzpomínala, že jsem se ze svých dárků uměl báječně radovat, z žádného dárku, který ona dostala, neměla takovou radost, jakou mívala z dárků, které dala mně. Ale tak to snad má být – ten nejhezčí dárek je přece to, že někdo má radost z toho, co jsme mu dali.

Strhl jsem z krabice růžový obal a na okamžik strnul –
I tohle patřilo k mému vánočnímu rituálu.

Na chvíli nad každým dárkem ustrnout, na okamžik zavřít oči – a tak chvíli protahovat tu velkolepou chvíli – chvíli těšení –
CHVÍLI TĚŠENÍ –

Ještě chvíli – ještě –

A pak jsem otevřel oči.

3

Dobře si vzpomínám, že v tu chvíli, kdy jsem oči otevřel, jsem měl pořádnou chuť je ihned zavřít.

A jenom úžas, který na mne z mého dárku vylétl, způsobil, že jsem oči zase nezavřel, ten úžas byl totiž mnohem větší než moje úzkost –

Natáhl jsem ruce do krabice – a ucukl –

Pak jsem si dodal odvahu a pomalu jsem sunul prsty k obsahu krabice, tak pomalu, jak to jen šlo –

Opatrně, jemně jsem se bříšky prstů dotýkal DARU.

A žasl jsem stále víc, i když jsem si myslel, že už víc žasnout nemohu, nedokázal jsem pochopit, že obsah krabice trvá dál, že se přede mnou nerozplývá –

Zase jsem rukama ucukl z krabice a zatajil dech.

Když teď na tu podivnou nadílku vzpomínám, ani se nedivím.

Já prostě nebyl zvyklý ROZBALIT KRABICI A NAJÍT V NÍ SÁM SEBE.

Ten, kdo ležel v krabici, byl totiž dokonale podobný mně – nejen podobný, jak jsem se ujišťoval – byl se mnou dokonale totožný.

Připadal jsem si, jako bych v krabici našel zrcadlo a tohle zrcadlo mne odráželo, zrcadlilo, jak jsem se nad ním skláněl.

Jedině to, že zrcadlo neodráželo moje pohyby a že jsem se mohl nahmatat, mi dosvědčovalo, že ten v krabici jsem opravdu jiný já.

Bázkově jsem pozvedl pohled od krabice a mžikl na rodiče –

„Poděkuj dědečkovi,“ řekl mi otec.

Samozřejmě, tohle jsem si mohl myslet, pokaždé jsem dostával ten nejpodivnější dárek od dědečka, jistě je od něj i tenhle letošní...

Dědeček se na mne zeširoka usmíval, kochal se mým zděšením.

Ano, bylo to zděšení, co jsem cítil – – to nebyla radost, jen úlek – pamatuji se, že jsem na chvíli ucítil chuť vyběhnout z pokoje –

„Děkuju,“ řekl jsem dědečkovi.

Ležel jsem sám před sebou v krabici. Ležel jsem na zádech, byl jsem učesaný tak, jako jsem se česával, měl jsem stejnou pihu pod nosem a dokonce jsem měl na sobě i šaty, které jsem si vzal na štědrovečerní večeři.

Natáhl jsem znovu plaše prsty – Natáhl je sám k sobě – –
„Děkuju,“ zašeptal jsem znovu k dědečkovi.

4

Ještě v noci, když už všichni šli spát a já zůstal ve svém pokoji se svými dárky, jsem se stále s tímhle dárkem nemohl vyrovnat.

Věděl jsem, že to je dárek, který vyrábí od letošního roku firma Pedagogia a že to byl drahý dárek, věděl jsem, že jim dědeček musel poslat nejprve kód mojí biokopie a že s tím měl tedy dost shánění –

Na nočním stolku ležel prospekt, který firma přiložila.

Ale stejně jsem cítil zvláštní trnutí, když jsem se podíval do krabice.

Oddaloval jsem zapojení „sebe sama“ a rozhodl jsem se, že se zapnu až ráno, jenže, když jsem se ve štědrovečerní noci na „sebe v krabici“ díval –

Ne, už jsem nemohl odolat.

Zmáčkkl jsem se – tedy zmáčkkl jsem sebe v krabici – na špičce nosu –

Tím jsem SÁM SEBE, jak tvrdil prospekt, zapínal.

Ucítil jsem vjem, jako bych se dotýkal nosu lidské bytosti a ne stroje, na bříšcích prstů jsem neomylně rozeznal dotyk pleti –

A pak jsem otevřel oči, pak jsem „já v krabici“ otevřel oči.

„Ahoj, Daidale,“ řekl mi já.

„Ahoj, Daidale,“ řekl jsem sobě.

A pak já vstal z krabice a trochu se oprášil, v krabici byla nějaká měkká drolící se hmota, aby se přepravovaný dárek neodřel.

„Co budeme dělat?“ zeptal se mne já.

„Jak to, co budeme dělat?“ zeptal jsem se sebe.

Já mi udiveně pohlédl do očí.

Viděl jsem, že má oči jako já, zelené a trochu našedlé –

Já na mne vesele zamrkal.

„Nevím jak ty,“ řekl jsem mu, „ale já budu spát.“

Přetáhl jsem si přes hlavu příkrývku a snažil se usnout, předstíral jsem za chvíli, že jsem opravdu usnul a občas jsem na sebe mžikl.

„Já“ se převlékl do jednoho z mých pyžam.

A pak se položil na gauč proti mému gauči.

„Spíš?“ zašeptal na mne.

Ale já mu neodpověděl.

A pak – pak jsme já – i já – usnuli.

5

Když teď o nejpodivuhodnějším dárku, jaký jsem kdy dostal, uvažuji, napadá mne, jak bylo dobře, že jsem byl dítě.

Kdyby takhle našel – sám sebe – pod stromečkem dospělý –

Asi by mu trvalo mnohem déle, než by si sám na sebe zvykl.

Jenomže děti jsou ještě tak trochu ponořené do světa pohádkového poznání, a proto se dokáží se zázraky mnohem snadněji vypořádat.

Druhý den, když jsem se probudil a viděl „já“, jak sedí na zemi a chroupe datle, ani jsem se už nedivil.

„Jíš datle před snídaní?“ řekl jsem mu.

„Hm,“ zachroupal.

Šel jsem do koupelny a dlouho jsem si čistil zuby.

Když jsem se vrátil, umytý a oblečený, já pořád seděl na zemi, chroupal datle, umaštěnýma rukama si obracel stránky v knížce.

„Zamastíš knihu,“ řekl jsem mu.

Já na mne zdvihl otrávený pohled a potřásl knihou, jako by mne chtěl upozornit, že kniha, která je už ode mne dávno zašpiněná, se víc umastit nedá –

Nevěděl jsem, co bych mu měl říct.

„Ty se nepůjdeš mýt?“ řekl jsem, abych mu dokázal svou nadřazenost.

Zakroutil hlavou.

Po letech vystupuje v mé paměti potměšilý nápad firmy Pedagogia ještě silněji než tehdy, teď teprve dokážu ocenit taktiku firmy. V prospektu, který byl ke „mně“ přiložen, se psalo, že firma se snaží vychovávat děti nenásilně bez křiku a bez násilí, snaží se je vychovávat POZNÁNÍM SEBE SAMA. I když jsem to chápal a věděl jsem, že dárek je vlastně lest –

I tak jsem nemohl zabránit tomu, aby dárek na mne nepůsobil.

Všechno co já dělal, bylo to, co jsem jindy dělal já, všechno, co „já“ nedělal, bylo to, co jsem jindy nedělal já.

Jenomže pokud jsem to dělal nebo nedělal já – tedy já, který teď vypravuji – připadal jsem si omezovaný, pokud moje skutky komentoval někdo druhý.

Všechno, co teď ale dělal druhý já, jsem přijímal ne jako to, co dělám já – ale jako něco, co mne popuzuje.

Pane, jak jsem si tehdy v osmi letech ZAČAL JÍT NA NERVY –

Ani bych netušil, že někdo může někomu jít tak na nervy jako jsem si začal tehdy jít na nervy já sám, sám sobě.

Chápu, že jsem tomu chudákovi, kybernetickému EGOVI, musel být nesnesitelný.

Vadilo mi na něm všechno, nezavázané tkaničky, umatlané ruce, rozčuchané vlasy, jeho otrávená kadence, odmlouvání, to jak hlasitě srká limonádu –

Žil jsem před zrcadlem – Před zrcadlem, které mne stále dopalovalo.

Pozoroval jsem pobavené pohledy rodičů i dědečka a věděl jsem, že to je jen pedagogický, psychologický trik firmy Pedagogia – ale – ale stejně –

Stejně jsem si šel na nervy.

Toužil jsem to „já“ vypnout, jenomže jsem se dočetl, že vypnout ho mohu až po roce, do té doby jsem ho nemohl zastavit. A jistá hrdost mi bránila, abych sebe někam schoval do sklepa –

Mimoto – měl jsem podvědomou touhu SI NEUBLÍŽIT –

A tak jsem žil – žil sám se sebou –

Ještě po letech se rodiče smáli, když vzpomínali na toto mé soužití se mnou samým a nepřestávali firmě blahořečit.

Prý firma geniálně vycítila, že nikdo nemůže člověka vychovat lépe, než když se člověk vychovává sám – Sám sebe – Tvrдили, že osm let výchovy, kterou mi oni poskytl, neznamenal nic proti roku, kdy jsem já sám vychovával – sebe –

Prý někdy rodičům až vadilo, jaký se ze mne stal vzorný Fridolín, zdálo se jim, že to s tou svou provokativní dokonalostí přeháním – Jenže mé nové chování bylo přece také vzdor, stejně jako jím bylo mé staré chování.

Poslouchal jsem, šprtal, neodmlouval, myl se, šetřil –

Já, který jsem dřív rozházel všechny peníze, jsem teď úzkostlivě šetřil kapesné.

„Na co šetříš?“ divívali se s úsměvem.

6

A přišel příští Štědrý večer.

Mezi dárky, které dědeček rozbaloval, byl i veliký balík -
Veliký balík v růžovém papíře.

A když ho dědeček rozbalil -

Rozčileně se díval na postavu ležící v krabici, postavu s dýmkou
v ústech.

„Děkuju,“ zamumlal rozpačitě.

A znepokojeně mžikl sám na sebe -

Jak bych asi, říkám si kolikrát, jak bych asi změnil své chování - le-
tos - kdybych sám sebe našel - zas pod štědrovečerním stromem -

Jak bychom asi vydrželi příští rok žít -

Celý příští rok -

Žít sami se sebou po svém boku.

Kybernetický žebrák

1

Byl jsem hvězdný žebrák –

Že tuhle živnost neznáte? Že neznáte ani slovo žebrák?

Ani já neznal, ale když jsem pracoval v sociologickém ústavu na hvězdě Bisoea, dostal jsem za úkol žebrat.

Ředitel si mě zavolal a určil mi jako samostatný úkol výzkum žebráků v Modré galaxii. Ani jsem nevěděl, že se ve vesmíru ještě vyskytují lidé, kteří se živí tím, že sedají na chodnících a žebrají, prosí kolemjdoucí o almužnu. Zprvu jsem si myslel, že je to od šéfa jen žert. Šéf byl veselý člověk a prostě miloval recese – –

„Jo, žebrat – Žebrat?“

Jenže šéf se díval naprosto vážně.

Podal mi služební příkaz, potvrzení na diety –

A tak jsem se stal žebrákem z povolání.

Galaktickým žebrákem.

Jak jsem se dočetl, můj žebrácký průkaz platil pro celou galaxii.

Odlétl jsem za týden.

Se služební žebráckou mošnou, kterou jsem vyfasoval.

A se žebráckou holí.

2

Člověk pověřený úkolem, jaký považuje za nesmyslný, má dvojí možnost – buď se znechutit, nebo se svým úkolem bavit. Já byl mladý, a tak jsem měl spíš blíž k druhé možnosti.

Staří lidé se nesmyslností světa znechucují, mladí věří, že je přechodná, a tak se jí ještě dokáží bavit. Když nic jiného, říkal jsem si, aspoň zažiju něco, na co budu moct ve stáří vzpomínat a co budu moct dávat k lepšímu, až se začnou ve společnosti vyprávět žertovné historky.

Vůbec mi nebylo jasné, proč by se ve vesmíru žebralo, proč by se ve vesmíru mělo žebrat.

Průmysl v celé naší Galaxii kvetl, přímo šíleně, a pokud jsem věděl, nebylo tomu jinak ani na vzdálenějších galaxiích. Dokonce i ty nejzaostalejší galaxie, které jsem znal jen z doslechu, byly na takové úrovni, že jejich obyvatelé měli slušný blahobyť -

Povolání žebrák mi připadalo nejen anachronické - ale i velice exotické, - jako bych se měl vypravit přímo do dobrodružného příběhu, ne do skutečnosti.

Hned po přistání mi mé posláné připadalo ještě nesmyslnější než dříve.

Velkoměsto, kde jsem přistál, bylo tak blahobytné, až mi oči přecházely, a roboti, kteří je obývali, vypadali dokonce procovskyy.

Zlaté prsteny, drahé látky, blahosklonné pohledy -

Věděl jsem, že na téhle hvězdě lidi ani nežijí, tahle planeta byla jako tolik jiných osazena automaty na nejvyšší inteligenční úrovni.

Takovéhle osídlování hvězd se stalo v mém mládí pravidlem. Byly objevovány nové a nové hvězdy a lidská populace už nestačila pokrýt požadavky na jejich kolonizaci.

Pro tyto hvězdy byli vyrobeni umělí osadníci.

Byli hezčí než lidé a nesmrtelní. Dali se snadno opravovat a sloužili déle než do roztrhání. Kdo je snadno nahraditelný, je nesmrtelný. Dokonalá nahraditelnost rovná se nesmrtelnost.

Umělí osadníci žili na hvězdách. Produkovali, vyráběli a svoje výrobky dodávali na hvězdy osídlené lidmi.

Ti umělí osadníci měli všechny výhody lidí a – žádné lidské nevýhody. Byli zdvořilí, jemní, pracovití – konstruktéři jim nena-programovali špatné návyky. Umělí osadníci byli lidé nové generace. Nadlidi, říkalo se o nich.

Právě proto mi nebylo jasné, proč by měli žebrot.

Ubytoval jsem se v hotelu ve středu města.

Když jsem zapisoval do knihy hostů svoje nacionále, bylo mi trochu trapné psát zaměstnání: žebrot. Ale robot v recepci reagoval na moje zaměstnání lhostejně. Žebrot. Zaměstnání jako každé jiné.

Dokonce – – – dokonce snad na mě pohlédl s úctou.

3

V hotelu jsem se převlékl do žebrotkého kostýmu.

Prohlédl jsem se v zrcadle –

Žebrotké šaty mi docela slušely. V té době se na naší hvězdě opět šířila mezi mladými móda na vandráka. A tak jsem ve svých šatech měl dokonce pocit, že jsem oblečený monděnně.

Chvíli jsem se před zrcadlem natřásal.

Zkoušel jsem různé způsoby nošení žebrotké mošny, nakonec jsem se rozhodl nosit ji přes rameno, to se mi zdálo nejvíc chic.

Žebrotká hůl se mi také zdála elegantní –

Prošel jsem se po naleštěné podlaze a byl spokojený.

Člověk nesmí mít předsudky –

Co je na žebrotách špatného?

Jen jsem se divil, proč jsem se jim musel připodobnit, průzkum žebrání jsem přece mohl dělat docela dobře v civilu.

Zazvonil jsem na pokojskou -

Přišla. Umělá.

Kdybych nevěděl, že je to kybernetická pokojská, byl bych s ní možná i flirtoval, tohle umělé děvče se návrhářům vyloženě povedlo -

Postavila se vyzývavě do dveří. Pohupovala se a dívala se mi do očí -

Objednal jsem si aperitiv.

„Ano, pane žebráku,“ řekla a poklesla v kolenou ve způsobném pukrlátku. Pane žebráku - Takhle mi nikdo ještě nikdy neřekl. A docela mě těšilo, že jsem v tom oslovení rozeznal úctu.

4

Druhý den jsem se vydal do ulic. Občas jsem se zastavil na nároží a naříkavým hlasem prosil - Nastavoval klobouk -

Vyfasoval jsem nádherný, umolousaný žebrácký širák -

A do širáku mi přšelo tolik drobných i tolik větších mincí, až jsem žasl - Žebráci rozhodně nejsou na téhle hvězdě špatná živnost.

Když jsem si v poledne spočítal tržbu, zjistil jsem, že jako žebrák bych si zde - pokud by obchody šly stejně dobře jako prozatím - vydělal třikrát tolik, než ve svém vědeckém zaměstnání -

Jenomže odpoledne se obchody hnuly ještě víc.

A večer -

Večer šly obchody přímo závratně, musel jsem se dvakrát vrátit do hotelu a přesypat peníze z žebrácké mošny do kufru.

Ten večer jsem také potkal prvního žebráka.

5

Seděl jsem před Domem zábavy, vysokým, věžovitým domem, ve kterém byly soustředěny biografy, koncertní a divadelní sály -

Cvrnkl si do širáku ukazováčkem a usmál se na mě.

„Novej?“

Rozpačitě jsem kývl.

„Až k patníku -“, ukázal žebrák na stožár pro galaktickou navigaci, „to je můj rajón.“

A zálibně mi zahrozil pěstí -

„Jasně,“ souhlasil jsem. „Žádná konkurence.“

„Odkad?“

Neřekl jsem, že jsem průzkumník, pracovník sociologického ústavu, pověřený průzkumem žebráků.

Věděl jsem, že by ke mně ztratil důvěru.

„Z hvězdy Praotců,“ řekl jsem rychle a nastavil širák robotu, který mě míjel, širák byl už dost těžký a držet ho byla námaha -

Zatracené almužny, pomyslel jsem si.

„Já jsem byl dřív na Cassiopeie,“ zahovořil žebrák a na chvíli se odmlčel, vložil do úst doutník, nejdražší značku, jaká byla v trafikách v prodeji, zapálil si ho a labužnický vyfoukl kouř do stran a do výšky, „ale tady je to lepší. Dělal jsem vedoucího transgalaktického střediska a byl jsem akademik. Ale dřina, odpovědnost a samé schůze.“

Znovu nasál labužnický kouř, mlsal dým jako šlehačku -

„Tady je život, životeček,“ zasmál se, „a vydělám si tady víc, než jsem jako šéf celého odboru vydělával i s prémiei.“

Žasl jsem.

„Co děláš dneska večer?“ zeptal se.

„Nemám program,“ řekl jsem po pravdě a vzal si doutník, který mi nabízel, také jsem kouřil doutníky, ale na tuhle značku jsem nikdy neměl.

„Pojď do Transgalaktíku,“ řekl. Tak se jmenoval nejlepší hotel ve městě, jmenoval se vlastně Transgalakteia, ale Transgalaktík mu říkal žebrák.

„Proč ne?“ snažil jsem se vypadat stejně blazeovaně a blahobytně jako můj známý žebrák.

Moc se mi to nedařilo.

Byl jsem přece jen žebrákem moc krátce.

6

V Transgalaktíku byl malý útulný bar, hned vedle herny. Mého nového známého tam zřejmě všichni dobře znali, personál se mu klaněl a vrchní mu přinesl hned bez říkání střík z Venušovky, zřejmě ho tu pival pravidelně. Tykal si s roboty v baru, patřil podle všeho ke štamgastům... Mohl jsem na něm oči nechat, ještě jsem nepotkal nikoho, z koho by majetek tak kapal jako z něj -

Hostil mě.

„Považujou si mě tady,“ řekl mi. „Vědí, že je málo tak bohatých chlapíků na celý hvězdě jako já.“

A vyprávěl -

Přijel na tuhle hvězdu na vědecký kongres a dostal se tu do řeči s jedním žebrákem; zarazilo ho, na jaké úrovni si ten žebrák žije, neznal žádného vědeckého pracovníka na své rodné hvězdě, který by se dopracoval tak vysokého standardu. Dal se s žebrákem do řeči, právě tady v Transgalaktíku, a dozvěděl se, že je tu hodně volných žebráckých rajónů. Když se vrátil na své pracoviště, nedal

mu ten rozhovor spát. Uvažoval kolem a kolem a nakonec se rozhodl, že tady začne nový život – Žena i děti chtěly pořád víc a víc peněz, jako vedoucí vědecký pracovník nemohl jejich požadavky uspokojovat –

Žebrá tu už třetí rok.

Prý ještě tak dva roky věnuje žebrání a pak bude žít jen z kapitálu.

„Z kapitálu?“

Podíval se mi spokojeně do užaslých očí, vyfoukl kouř ke stropu a díval se, jak se dým rozplývá do duhových obláček. Pak jmenoval cifru na svém kontě ve Vesmírné bance –

Strnul jsem.

Tenhle chlapík byl milionář.

7

Během dalších dní jsem se seznamoval s novými a novými žebráky a všichni působili blahobytně. Trapně blahobytně.

Někdy jsem měl pocit, že na téhle hvězdě je jediná opravdu úspěšná kariéra kariéra žebrácká.

Kdo tu není žebrák, není vlastně nic.

Můj rajón byl jeden z nejhorších na celé hvězdě, také proto asi nebyl ještě obsazený. Ale přesto jsem vydělával, že se mi o tom ani nesnilo.

Po nocích jsem sepisoval své vědecké pojednání.

„Žebráci, jejich vzestup v celogalaktickém měřítku.“

A přes den žebрал.

Jedna věc mi nedávala spát. Proč jsou roboti tak štedří –

S jedním z robotů, kteří mi pravidelně dávali peníze, jsem se spřátelil, a dával se s ním často do řeči.

„Moc děkuju, moc děkuju, pane,“ děkoval jsem poníženě jako všichni žebráci na hvězdě. Ale já se ho navíc jednou po poděkování přímo zeptal, proč mi dává tolik peněz. Prý mi chce pomoci, řekl.

Pomoci -

Byli vyprojektováni jako dobří a soucitní - A tak pomáhají. A tihle, tihle - rozhlédl jsem se po nárožích, na kterých nastavovali milionáři širáky, tihle toho zneužívají.

Snad jsem hloupý, naivní, nepraktický -

Ale jen co jsem své hlášení sepsal, vrátil jsem se. Pracuji dál v sociologickém ústavu. Vydělávám si zlomek toho, co bych si vydělal jako žebrák. Ale - Ale já bych nemohl -

Žít se soucitem -

Žít se jen soucitem -

Divíte se mi?

Někdy se divím sám sobě. Ale je mi líto těch robotů, těch dobrých a zdvořilých strojů, kteří jsou tak lidští, bezbranně lidští, že je nenapadne, že by někdo mohl lhát - Předstírat - Prosit o to, co nepotřebuje -

„Dáváme jim dar,“ řekl mi jeden žebrák, „my jim. Mají dojem, že jsou užiteční a dobří -“

Ale já na to prostě nemám svědomí, abych byl žebrák.

Moje chyba.

Slohová práce z roku 2087

1

Kybernetická učitelka rozdala dětem sešity.

Hodina slohu -

A dokonce hodina výroční slohové práce, té, na které nejvíc závisí konečná známka na vysvědčení -

Žáci 4. b Einsteinovy školy na Cassiopeie se předklonili.

Tolik témat se očekávalo na dnešní den, o tolika se dohadovali, tolik slohových prací si doma zkoušeli -

Kybernetická učitelka psala laserovým prstem na tabuli.

Čím budu?

(úvaha)

Snad je to ještě brzy, aby žáci uvažovali o tom, čím budou, zvažovala učitelka, ale protože byla kybernetická, neodvážila se to namítnout nadřizným.

Kybernetičtí učitelé nemají odvahu namítat -

Možná proto jsou u inspektorů tak oblíbení -

Žáci si povzdychli.

A rozčileně se po sobě podívali -

Ne, tohle téma nečekal nikdo.

2

Jaká skvělá témata měli připravená. Témata o tom, jak se musí na Cassiopeie chránit příroda -

Téma: *Můj dům.* (popis)

Téma: *Proč máme pilně studovat.* (úvaha)

Ale tohle - ne, tohle neměl nabiflované ani Kvirin, největší třídní šprt -

Kybernetická učitelka vyslala z prstu laserový paprsek a švihla jím ve vzduchu jako rákoskou, aby upoutala pozornost -

„A neopisovat. Stejně to poznám, milácci,“ usmála se.

Její laskavost byla kybernetická a studila.

Kvirin, největší třídní šprt, si smutně pomyslel, že by byl raději, kdyby ho živý člověk huboval, než když ho kybernetická učitelka chválí -

Vzdychl si -

A sklonil se nad papír.

Čím budu -

Jistě, mohl bych napsat, že chci být pilotem hvězdných letů nebo něco takového, co kybernetická učitelka očekává -

Zase by mě vzala za rameno a odvedla na stupínek.

Jako jindy.

„Nejlepší práce, jako vždy,“ řekla by, „je Kvirinova.“

A kamarádi by se na mne dívali se závistí a s pohrdáním.

Jenomže Kvirina náhle zachvátila vzpoura, náhle nechtěl být tím, kterého učitelka vyznamená - který bude JAKO VŽDY nejlepší žák -

NADŽÁK -

Kvirin přiložil tužku k sešitu a napsal první písmeno.

3

„Čím budu?

Až budu velký, nechtěl bych být jako moji rodiče, kteří pracují ve Statistické akademii a celé dny sedí u obrazovek a mačkají knoflíky.

Nechtěl bych být jako můj dědeček, který celé dny sedí v Sociologickém ústavu a mačká knoflíky.

Nechtěl bych být jako bratranec Kvery, který každý den po ránu odjíždí do Meteorologického střediska a tam počítá příchody mlh – mačká knoflíky.

Nechtěl bych být jako ti, co dělají boty, šaty, jídlo – všichni, kteří to dělají, jenom mačkají knoflíky –

Chtěl bych být samostatný.

Chtěl bych mít pokoj od starostí a chtěl bych, aby si mě lidé vážili.

Chtěl bych, abych měl úctu a nemusel dělat, co nechci.

Chtěl bych, aby mě lidé poslouchali.

Chtěl bych, aby mě považovali za důležitého.

Chtěl bych, aby mě obdivovali.

A budu se moc snažit, abych takový opravdu byl.

Chtěl bych být robot.

Chtěl bych být prostě robot.“

4

Pak Kvirin zavřel sešit a podal ho kybernetické učitelce, která sešity vybírala, poslouchal cinkavou melodii školního zvonku, ohlašoval konec hodiny.

Co asi téhle práci naše kybernetická učitelka, naše kybúča řekne, uvažoval Kvirin.

Snad dostanu pětku.

Ale -

Ale byl jsem upřímný.

Člověk, uvažoval, si občas má dovolit být upřímný.

Chtěl bych být upřímný.

Jako oni.

A jim, jim nikdo nevyčítá, že jsou upřímní -

Proto chci být jako oni.

Vánoční dobrodružství

1

Lia pospíchala po ulici.

Zbývalo jí ještě tolik vánočních nákupů. „Holka, ty si všechno necháváš na poslední chvíli,“ tohle slýchala pořád.

Tak tohle slýchala doma v jednom kuse...

Jenže jindy se tomu smála – Teď si tuhle výtku říkala sama.

Rozvažovala, co by ještě měla koupit tomu a tomu a jestli bačkory nebudou pro jejího domácího robota špatný dárek.

Dostal je už loni –

Je pravda, že je za ten rok ani příliš sešlapat nestačil, ale co má člověk pořád vymýšlet domácím kybernetům za dárky.

Chodníky kolem Lii byly plné pospíchajících lidí a pospíchajících kybernetů – veselé davy pádily pod girlandami ze světla a chvojí –

Světelné chvojí zářilo medově křišťálovým jasem, planulo všude, však ho sem také vozí na vánoční výzdobu přes půl oblohy.

Lia se okouzleně dívala do výloh, které se iluzivně rozestupovaly a představovaly širé a nekonečné krajiny –

Od těch dob, co byl vymyšlen prostorový efekt, měli aranžéři úplně báječné možnosti.

Mohli do výlohy vtěsnat iluzi celé krajiny, s pláněmi, srázy, horami na obzoru, a do té krajiny vtěsnat míče, obleky, nábytek –

Jindy na ulici Lia nepotkávala zdaleka tolik lidí.

Jindy si každý poslal na nákupy kyberneta. Jenže o Vánocích, o Vánocích to je něco úplně jiného.

I když jsou kyberneti sebeinteligentnější, těžko nějaký pozná, co by komu udělalo radost, uvažovala Lia.

Kdybych za celý rok nenakoupila ani tužku, o Vánocích musím běhat a nakupovat já –

2

Nákupy v čtyřiaadvacátém století jsou jedno veliké dobrodružství.

Jenže jsem si na ně měla udělat čas, a ne běhat i na Štědrý den –

Ale co naplat, řekla si Lia. Já si všechno odkládám. Já si prostě všechno odkládám – jsem taková, ale i takoví lidé jsou ve vesmíru třeba.

3

Zrovna když váhala před výlohou v podobě rozkvetlé louky, má-li poslat matce na souhvězdí G 16 jako dárek kybernetického motýla –

Zrovna tehdy si HO všimla – uviděla HO v naleštěném skle výlohy, stál za ní a prohlížel si ji, pozorně si ji prohlížel.

Kyb. Kybernet.

Měl na rameni modrý odznak, jaký mívají jen kyberneti s největší inteligencí, dvojnásobnou než ten nejinteligentnější člověk.

Lie se už párkrát stalo, že ji na ulici sledoval nějaký chlapec –

Ale že by ji sledoval kybernet –

ŽE BY SE MNOU NĚKDY ZKOUŠEL FLIRTOVAT KYBERNET –

Odpoutala se od výlohy a dívala se do naleštěné skleněné desky, jestli se kybernet za ní vydá – –

Vydal se.

Může to být náhoda, jistě – ano, jistě, je to náhoda, ujišťovala se Lia a snažila se vrátit myšlenky ke kybernetickým motýlům.

Po ulici ujížděla na aerovozítku kapela robotů, vyhrávala koledy, roboti se usmívali, házeli na chodce snítky jmelí –

Kybernetické Vánoce jako každé jiné.

Jistě se ten kybernet také jen tak díval do výlohy a pak – měl prostě stejnou cestu jako já – –

Matka by z kybernetického motýla měla radost. Mohl by s ní létat, provázet ji, když se cítí sama, mohl by sám létat na drobné nákupy –

Liina matka se často cítila sama –

Jenomže kybernetický motýl byl příliš drahý.

A tak se Lia rozhodla, že radši koupí ještě trepky domácímu kybernetovi, aby ho měla odbytého.

Mžikla lehce přes rameno a neměla ani čas se leknout. Kybernet, který ji sledoval, ji uchopil za ramena a vstrčil do přistaveného vozu.

4

V prvním okamžiku měla Lia chuť se dát do smíchu – – tak ji absurdní únos překvapil –

Pokud věděla, už hezkých pár let se na jejich planetě nestal žádný zločin – ani pokus o krádež – ani hádka – Rvačka –

Někdy jí to přímo vadilo. Představovala si, jaký musí být zábavný život na všech těch divokých souhvězdích, kde nejsou obyvatelé zdvořilí – –

Co tady mohu zažít, říkala si teskně už v dětství –

Ale po chvíli, když se aerovůz, do kterého ji robot vhodil, vznesl, přestávala být Lia pobavená.

Tohle Už nebylo vtipné –

Ještě tak by chápala, kdyby byla bohatá a někdo ji unesl pro peníze, aby za ni požadoval výkupné.

Ale aby kyberneti začali unášet lidi – Jen tak – Bezdůvodně – –

A ještě k tomu o Vánocích. Možná ten kybernet měl zkrat, možná – čím víc o tomhle zkratu Lia uvažovala, tím byla vyděšenější – –

Unesl mě pomatený kybernet.

Aerovůz byl zabeďněný – – i když Lia kopala a bušila do stěn, i když křičela, věděla, že je to marné, nikdo ji neslyší – –

I to, že se vznesla, věděla jen podle šumotu, který obalil tmou, do jaké byla uvězněna.

No nic, řekla si, počkám.

Počkám na pokračování –

Pokračování příště.

Jestli – jestli – a ta myšlenka ji poděsila – jestli nějaké pokračování vůbec bude.

5

Ve tmě nedokázala odhadovat čas, nevěděla, letí-li dvacet minut, hodinu – Nebo dvě – Strach má jinou míru času, než jakou mají hodiny –

A pak si Lia vzpomněla na Fenimora.

Už dlouho do něho byla zamilovaná, už dlouho se pokoušela dát mu najevo, že pro ni znamená víc než tolik chlapců na jejich planetě –

A zrovna dnes mu chtěla donést vánoční dárek.

Všechny dárky si nechávala na poslední chvíli, jen dárek pro Fenimora měla už kolik týdnů koupený. Starožitný televizor z jednadvacátého století.

Věděla, že Fenimore je posedlý po těchhle starých památkách.
A tak, když jeden televizor ve starožitnictví uviděla, hned ho koupila a dovlekla domů, představovala si každý večer, jak na Štědrý den u Fenimora zazvoní –
„Jdu kolem,“ řekne, „a tak jsem ti vzala dárek. Můžu dál?“

6

Lia žila tak jako kdekdo na její planetě, opuštěná. Otec i matka se už dávno rozvedli a každý pobýval na jiném souhvězdí.

Jinak by Lia slavila Vánoce sama, ale civilizace byla milosrdná. Bude je slavit se svými domácími kybernety.

Většina lidí, které znala, slavila Vánoce jen se svými domácími kybernety. Ani na tom Lia už neviděla nic tak neobyčejného.

Fenimore, pokud věděla, bude slavit Vánoce také sám –

I jeho rodiče se po třetí sexuálně-technické revoluci, když do-razila do jejich souhvězdí, rozvedli – – A Fenimora zanechali jen s kybernetickými vychovateli –

Lia vytáhla kapesníček a otírala si oči. Aerovůz měl špatnou stabilitu, poskakoval za letu a Lia se občas svým kapesníčkem dloubla do nosu – vyvzlykla – –

Myslela si, že tenhle Štědrý den –

Tenhle Štědrý den bude nejštědřejším dnem v jejím životě.

Představila si vánici, kterou aerovůz prolétá, představila si město plné vánočních písní, světelného jmelí, úsměvů –

A mě musí unést –

Šílený kybernet.

Zabušila ze vši síly do stěny aerovo-vozu a sesula se na zem – ještě chvíli vzlykala a pak usnula.

7

Když se probudila, nemohla se ani posadit.

Zřejmě jsem spala - a někdo -

Ano, když jsem spala, musel mě ten kybernet strčit do bedny.

Možná -

Možná mě předtím ještě uspal -

Ale proč by mě tak unášel - Snad - snad se do mne - Napadlo ji to náhle a nemohla se té představě zbavit - Snad se do mne zamiloval -

Ohmatávala tmu kolem sebe.

Zjišťovala, že je vězněna v jakési krychli - krychli, která má velice pevné stěny - -

Když poznala, že stěnu krychle neprorazí, aspoň k ní přiložila ucho.

Venku zazněl šum -

Zřejmě ji někam odvázejí - Ale v šumu náhle rozeznala tóny - venku za bednou zněla hudba - sladká - vánoční - hudba.

A Lia si znovu představila, že u ní doma plane vánoční stromek, kolem něj jsou nastoupeni domácí kyberneti -

A začala křičet, zoufale křičet -

8

Do krychle vklouzl útlý paprsek světla -

Lia si uvědomila, že někdo zvedá víko krychle.

Připravila se, že ho udeří - - a vyskočí, ale pak k tomu neměla sílu, zavřela oči a choulila se na dno krychle.

Když mě mají zabít -

Ať mě zabijí rychle. Aspoň rychle.

Ale stále ji nikdo nezabíjel, a tak si dodala odvalu. Otevřela oči.

Jako by v celém vesmíru nebylo nic jiného než oči proti jejím očím.

Fenimorovy oči.

Oči stejně užaslé, jako byly její vlastní -

A pak zaslechla Lia hlas kyberneteta, toho kyberneteta, který jí unesl na chodníku: „A to, je, pane Fenimore, můj dárek, no nevím, ale myslím, že se vám bude líbit.“

A Liu zachytily Fenimorovy ruce a pomáhaly jí vystoupit z krychle, z obrovské bedny, zabalené do vánočního papíru a převázané zlatou stužkou -

„Uvažoval jsem, co by vám udělalo největší radost, pane,“ řekl kybernet.

A Lia políbila Fenimora.

A políbila kyberneteta - a už věděla, že tohle bude nejhezčí den v jejím životě.

Vyhlédla z okna -

Pod oknem procházel kybernetický pastýř a troubil vánoční nápěv, byl celý zasněžený, usmíval se do stříbrné výšky -

Každý může být dnes někomu darem, zrovna DNES, napadlo ji - kde to jen četla - ale pak už nemyslela, jen čichala třpytivou vůni jehličí -

A dívala se do Fenimorových očí -

Každý můžeme být někomu darem - Na každého někdo čeká - Zrovna dnes.

A v kterýkoli jiný den také.

Kybernetický pastýř zadul do své trubky a mezi vločky vyšlehla zářící vánoční píseň - svítla, svítla -

Klávesnatka klávesnatá

1

Našel ji –

Houbař.

Nebývá zvykem, aby hudební nástroj objevil houbař, ale na Saturnu I se to stalo.

Houbař šel lesem a díval se po pověstných saturnských houbách s vysokými nohami, po saturnských bedlách, které jsou báječné právě na cibulové omáčce.

A uviděl ji –

Byla to velká houba, asi jako –

Jak čtyři dlaně vedle sebe.

2

Byla vybarvená tak, jak ještě neviděl vybarvenou žádnou houbu.

A přitom to byl pověstný houbař, vědec.

Klávesnatka měla klobouk pruhovaný černobíle. Zrovna tak jako klaviatura pianina – a podle toho také potom dostala název.

Profesor uvažoval –

Mám do ní kopnout, nebo ne – –

Sice do žádné houby nekopal, zakazoval to i ve svých příručkách. Ale tahle houba nebyla v houbařské literatuře, a tedy neměla podle něj jaksi na existenci právo.

Už už napřáhoval nohu, aby ji kopl do její nohy –

Ale pak ho napadlo, že by si třeba rozkopř svůj velký životní objev –

Možná –

Možná tuhle houbu pojmenuje nakonec po sobě –

A tak ji opatrně vzal a odnesl.

3

Už cestou houba vrněla –

Tak to profesor nazval.

A když ji donesl domů a dotkl se jejího klobouku –

Klobouk hrál.

Skutečně hrál.

Stačilo, aby se někdo dotkl světlých a temných pruhů, a bylo to, jako by se dotýkal klavíru –

Ta houba hrála.

Profesor neuměl příliš hrát, ale Ovčáky a Psa lezoucího oknem na ni vybrnkal, zněla jako něco mezi cembalem a klavírem, ale krásně medově –

No tohle, říkal si profesor a přejížděl houbě po klobouku –

No tohle, no tohle –

4

Profesor měl přítele, který byl rektorem konzervatoře, a toho přítele k sobě večer pozval.

„Dobrá houba, ňam?“ radoval se rektor.

Byl velký mlsoun a pokaždé se těšil, když byl pozván na večeři – a houby miloval nejvíce, ze všech jídel, jaká mít mohl.

„Ňam,“ souhlasil profesor.

Celý večer strávili tím, že houby prohlíželi; profesor na ni hrál popěvky –

A rektor na ni zahrál Mozartovu symfonii.

Hafnerovu.

Houba zněla překrásně, zpívala, planula –

Planula hudbou, řekl rektor.

Ani jim nevadilo, že ji nesnědli, vzali si sýr s chlebem – neměli chuť na jídlo, které by je od té nádherné hudební houby zdržovalo – – –

„Teda,“ řekl profesor, když svítalo.

„Teda, teda,“ řekl rektor.

5

A pak tam seděli v tom křehkém svítání a obou se zmocnila teskná nálada –

Oba dva vzpomínali na své životy – a rektor –

Plakal.

Oba vzpomínali na ženy, které je opustily, na ženy, které opustili oni, na děti, které opustili –

Na šance, které OPUSTILI –

„Ta houba,“ řekl profesor, „je houba svědomí –“

A udělal pohyb, jako by tu houby chtěl –

Jako by ji chtěl ze vší síly nakopnout. Ale nenakopl ji –

Houba svědomí.

A tak se té houbě také začalo říkat.

6

Hudební firma, která začala onen nástroj pěstovat, zaznamenala neuvěřitelně neuvěřitelný zisk.

Nástroj rostl ve sklenících, a velmi rychle.

Hned první měsíc dosáhly objednávky na nový nástroj, které se scházely z celého vesmíru, desítek tisíc.

Protože houba rostla rychle, podařilo se ji bleskurychle rozmnožit a pěstovat rovnou ve velkém -

Takhle by se měly pěstovat třeba housle, uvažovali hudební podnikatelé a lítostivě se dívali na záhony -

Housle - klavíry - loutny -

To by se celý vesmír zaplavil hudbou -

7

Jenomže jakmile byly první zásilky nového hudebního nástroje odeslány, nastal katastrofální pokles zájmu -

V odborném tisku se tomuto nástroji předpovídala oslnivá budoucnost - - a zatím ho žádný orchestr nechtěl.

Hudební podnikatelé žasli.

Tohle se ještě nestalo.

Naslouchali nahrávkám a říkali si, že tak plný, měkký a křehký tón nemá žádný z nástrojů vesmíru, žádný -

Jenomže když někdo hrál na klávesy kloboučku -

Když hrál nástroj klávesnatka klávesnatá přímo a ne z nahrávky -

Lidé vybíhali z koncertních sálů.

8

Ti, kteří nevyběhli, dokonale měnili svůj život, svěřovali se jeden druhému se svými zradami, zločiny, lstmi -

Kolik manželů se po každém koncertě vyzpovídalo -

Vyplouly ty nejobratněji utajované klamy, o kterých druhý neměl ani tušení -

Ale v tu chvíli, kdy zazněly klávesy, pocítil každý posluchač velikou lítost, která ho nutila, aby se přiznal, doznal, prozradil -

Aby omyl své svědomí velkým žalem, který ho zaplavil -

Zprvu se lidé na nové koncerty hrnuli, přesvědčeni, že není možné, aby na ně nějaká houba působila - - -

Ale časem se na koncerty klávesnatky nikdo nevypravil. A hudba svědomí otrásala pouze dirigentem, členy orchestru -

Zdálo se, že velký hudební nástroj bude odložen do muzeí jako tolik historických nástrojů.

Ale stalo se -

9

STALO SE. Na jaře po objevení klávesnatky.

Na celé hvězdě se objevily tisíce maličkých klávesnatek, snad žádná houba, tvrdil profesor, se nedokázala šířit tak rychle -

Snad ji na naši planetu zavál tajemný úmysl -

Snad dorazily její spory na botě neznámého turisty.

Ale byla tu.

A vítr, který se dotýkal jejích kláves, hrál na ni naléhavé tóny, vyhrával na ni symfonii svědomí -

A tehdy začal velký ODCHOD z celé hvězdy.

Lidé obsazovali letiště, přepláceli jízdenky.

Každý se snažil co nejrychleji uniknout.

„Čeho se lidé bojí?“ žasl profesor, který nemohl pochopit, že houba, kterou objevil, vzbuzuje tíseň –

„Lidé se bojí sebe,“ řekl mu rektor.

Skláněl se nad klávesnatkou, vyhrával na její hebkou klávesnici Mozartův klavírní koncert, snil a plakal –

„Utíkají před sebou,“ uvažoval profesor, „ne před houbou.“

Díval se na klávesy, zachvívaly se pod rektorovými prsty, jako by klávesnatka klávesnatá dýchala –

„Já neodejdu,“ řekl tu noc profesor.

„Já také ne,“ řekl rektor.

A zůstali sedět u klávesnatky, naslouchali jejímu hebkému hlasu a tesknili –

„Je to houba,“ řekl profesor, „která dělá z nás nás.“

A pak hovořil až do svítání, hovořil dlouho a nikdo ho neposlouchal, ale on hovořil, protože věděl, že musí hovořit – i neslyšený –

Hovořil o tom, že klávesnatka je zrcadlem – hudebním zrcadlem.

A ukazuje lidem jejich tvář.

Tu tvář odvrácenou, skrývanou, tajnou –

Tu tvář svědomí.

Dívali se na obrovská světla, která vzlétala –

A odnášela ve svých útrobách obyvatele hvězdy, pečlivě dezinfikované, aby houbu, jak říkali, „nezavlekli“ do dálky –

Světla se vznášela překotně a lidé, kteří se ponořovali do tmy, snad cítili v té prázdné výšce uspokojení –

Snad cítili radost.

Radost, že už nemusí slyšet píseň klávesnatky – píseň svědomí –

Ale na té hvězdě, ze které utíkali, seděl u klávesnatky profesor a naslouchal hře rektorových prstů --

Připíjel klávesnatce -

A pak uviděli, jak tmou přichází k jejich oknu několik lidí a naslouchají té hudbě -

Každý se jí nebojí --

Když si profesor uvědomil, že jsou lidé, kteří neutíkají před touto hudbou, ucítil lavinu štěstí.

Ještě jsou lidé, kteří se nemusí bát -

A byl rád, že je tu s nimi -

Nechtěl bych žít na jiné hvězdě, napadlo ho, než na té, na které lidé přijdou na koncert klávesnatky -

A snil o tom, že houba pronikne na podrážkách turistů všude - do celého vesmíru -

Pak už nebude kam utíkat.

Pak už -

Pak už se lidé budou moci jenom vrátit.

Eduard Martin
Milenky našich robotů

Ilustrace na obálce z Pixabay.com
Korektura Regina Králová
Technická redakce Petra Kučerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 8. 11. 2024

ISBN 978-80-274-4249-2 (epub)
ISBN 978-80-274-4250-8 (pdf)
ISBN 978-80-274-4251-5 (prc)